MEDITATIONES GRÆCANICÆ IN ARTEM GRAMMATICAM;

In eorum gratiam, qui viua præceptoris voce de-
ſtituuntur, & literas Græcas ſuo ipſi ductu di-
ſcere coguntur:

Auctore

NICOLAO CLENARDO.

ANTVERPIAE,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Viduam, & Ioannem Moretum.
M. D. XCIIII.

HVMANISSIMO SIMVLQ. DOCTISS. VIRO IACOBO CANTÆ, *Reuerendiß. D. Cardinalis Campegij summo Cubiculario,*

NICOLAVS CLENARDVS S. P. D.

SÆPENVMERO mihi venit in mentem, eiusmodi libellum conscribere, qui Græcæ linguæ studiosis, post primum Grammaticæ gustum, tanquam præceptoris instar esset, si quando viuæ vocis penuria laborarent. Atque id consilij non defuerunt qui probarent: nihil tamen æquè confirmauit, vt tuũ, doctissime Canta, iudicium. Cùm enim nuper Bruxellæ de literis ageremus, operæpretium futurum credebas, si rudimentarijs istis tyronibus scriptor quispiam Græcus ita legendus proponeretur, vt singuli versus verborum thematis insignirentur: in illis enim rimandis miserè plerosque angi, quibus hac ratione scrupuli omnes eximi possent. Ibi me ilico minùs iam propositi pœnitere cœpit; sed quasi oraculi auctoritate permotus, inchoatum alioqui

opus absoluere statui, eodem fermè filo, quod tua prudentia demonstrasti. Mitto itaque istuc Meditationes Græcanicas, easque sub nominis tui auspicijs editas: vt quisquis inde fructus ad studiosam iuuentutem manauerit, eum totum propensissimæ tuæ voluntati acceptum ferat; Deumque precetur, vt quod præterea de iuuandis bonarum artium studijs animo concepisti, felicem sortiatur exitum. Mihi certè pro effusissimo isto in literatos homines amore, augurari libet, & ominari licet, orbem aliquando sibi gratulaturum de præclaris Iacobi Cantæ meritis. Bene vale, vir integerrime, & Campegiam familiam literarum gloria, quod strenuè facis, illustrare perge. Louanij, anno M. D. XXXI. XII. Kalend. Iulias.

MEDITATIONES GRÆCANICÆ IN ARTEM GRAMMATICAM:

Auctore Nicolao Clenardo.

GRAMMATICORVM *præcepta, quæ discendis linguis destinata sunt, ita demum vtilitatem adferunt, si & memoria fideli conseruentur, & iugi meditatione, adhibito iudicio, tanquam renouentur. Qua quidem in re tantum est momenti, vt hîc eos peccare potissimùm credam, quicunque studia linguarum infeliciter auspicati sunt. Videas plerosque annos aliquot in quibusuis passim obuersari auditorijs, noctes diesq; Grammaticos euoluere, professorum dictata religiosissimè describere, & breuiter omnem (quod dici solet) mouere lapidem, vt artis, quam sectantur, omnes canones intelligant: cùm interim tot consumptis laboribus, ne id quidem sint assecuti, vt vel nominum teneant Declinationes vel Verborum Coniugationes Vsq. adeò quosdam transuersos agitat inconsulta illa discẽdi libido, nouorum semper & incognitorum auiditate sollicita. Itaque non immeritò graues sæpè viri, Paulino more, illud istis occinere solent:* Semper discentes, & nunquam ad scientiam veritatis peruenientes. *Indignum enim arbitrantur, pretiosi temporis magno dispendio, linguam aut Græcam, aut Hebræam affectare; cùm tot sint alioqui artes egregiæ, & mortaliũ vsibus perquàm necessariæ, in quibus summa cum laude versari possis. Neque tamen stultorum mores plus valere debent, quàm prudentum industria. Quin potiùs errantes in viam reducere conuenit, & grassanti latiùs malo præsentaneum remedium adferre. Quapropter iam nuper Institutionibus in linguam Græcam editis, vbi quicquid eo pertineret, breuiter præcepi, operæpretium me facturum esse credidi, si discipulorum infirmitati, & temerariæ illorum sedulitati, curam consiliúmque pro virili parte præberem: qui sursum ac deorsum citra delectum varijs lectitandis feruntur, multarum*

tarum quidem horarum iactura, sed fructu exiguo. Atque animum induxi, vt libellum aliquem rudi Minerua conscriberem, vbi Græcarum literarum candidatis tanquam vocem præceptoris viuam imitarer: vt haberent qui iam rudimenta percepissent, quid sequi, quid fugere deberent. Delecta siquidem epistola D. Basilij, nihil intactum reliqui, quod ad istas minutias pertineret: quæ primò discenda essent, quæ contrà in præsens omittenda, & in posterum seponenda, quàm potui fidelissimè commonstraui. Neque ab hoc instituto duxi alienius esse, verbulis singulis anxia quadam & barbara superstitione suum addere interpretamentum, nihil veritus, ne in calumniam raperetur, quòd paruulis & balbutientibus ipse quoque me balbũ præstitissem. Subdidi tamen suam vnicuique sententiæ versionem Latinam, vt eam edidit Budæus; partim ne quis, nostris modò conspectis, ineptam & illatinam interpretationem (vt æquũ est) irrideret; partim vt, collatis inter se linguis, propria vtriusq. phrasis agnosceretur. Placent alijs alia: mihi hæc visa est Epistola mirum in modum idonea, quæ per omnes (vt ita dicam) syllabas exactè & diligenter excuteretur: propterea quòd præter elegantissimam dictionem, & dignã viro graui venustatem, optimis monitis Christianos mores componit, sine quibus perniciosum est quicquid vsquam literarum ediscitur. Proinde cui in animo sedet, nostro consilio vti, vbi summam Grammatices compendio paruo fuerit assecutus, Nominum Verbórumque inflexionibus, quantum sat erit, degustatis, statim has legat Meditationes; neque aliò se conuertat, priusquam totam Epistolam pertractauerit, & pensiculando vestigandoq́; sic locis omnibus rationem à se ipse postulauerit, vt citra moram, quicquid occurrerit, diluere possit: nihil inde proferatur vel minimi momenti, quod non ad suum thema, tanquam ad originem, referre queat. Nam eiusmodi exercitatio vnum aliquem in libellum conferenda est, ne perpetuò ad eandem reuoluare molestiam. Sed iam, exposita propositi nostri ratione, Basilium ipsum loquentem audiamus, cuius est Epistola ad hunc modum inscripta:

Ἐπιστολὴ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, πρὸς τὸν ἅγιον Γρηγόριον τὸν Θεόλογον, περὶ τῆς κατ᾽ ἐρημίαν διαγωγῆς.

Epistola Magni Basilij, ad sanctum Gregorium Theologum, de vita in solitudine agenda.

Secesserat verò Basilius in Pontum; nactusq́ue locum contemplationi appositum, eôdem Gregorium pellicere studuit, missis ad eum literis, in quibus amœnitatem secessus graphicè depingit & laudat. Cúmque is respondisset, regionis indolem non magno ere spectandam, vbi de lucro pietatis ageretur, & simul videretur istiusmodi illecebris non adducendus, vt ipse quoque in Pontum migraret: ibi Basilius, occasione oblata, pulcherrimam rescripsit Epistolam, quam sic auspicatur:

BASILIVS.

Ἐπέγνων σου τὴν ἐπιστολὴν, ὥσπερ οἱ τοὺς τῶν φίλων παῖδας ἐκ τῆς ἐπιφαινομένης αὐτοῖς ὁμοιότητος πρὸς τοὺς τεκόντας ἐπιγινώσκουσι.

Verbum verbo redditum.

AGNOVI tuam Epistolam, vt qui amicorum proles ex apparente in eis similitudine ad parentes agnoscunt.

Interpretatio Budæi.

SIc tuam Epistolam agnoui, vt ij facere solent, qui amicorum liberos ex similitudine in ipsis conspicua agnoscunt.

SCHOLIA.

HVNC vertendi ordinem ad finem vsque seruabimus, & vbique adiectis scholijs, quoties opus erit, ad nostras Institutiones lectorem remittemus, adscripto paginæ ac versus numero, eóque minimè fallaci. Nam tametsi superiore anno, & fermè primo ab editione, supra quatuor millia excusa sint exemplaria, tamen sedulò curatum est, vt omnes libri paginis inter sese conuenirent. Quòd si quando præsentis opusculi locum citauerimus, suprà vel infrà ante pag. addemus, additis & numeris. Hæc igitur præfati, Meditationes Græcanicas incipiamus.

Vox Epistolæ prima est ἐπέγνων) γινώσκω, id est, nosco: compositum autem ex Præposit. ἐπὶ, est ἐπιγινώσκω, hoc est, agnosco. secund. Aorist. Actiuus Verbi γινώσκω, est ἔγνων, à Verbo in μι tertiæ Coniugationis γνῶμι, cuius Futur. primum est γνώσω, à primitiuo themate γνόω. vnde secundus Aorist. Actiuus ἔγνων: vt δίδωμι. Futur. δώσω. Aoristus secundus ἔδων: cuius formationem quære in Institutionibus,

nibus, pagina 63. vers. 29. Sic ἀγνῶμι *Futurum* γνώσω. *Aoristus secundus* ἔγνων, *compositum* ἐπέγνων, *ex Præpositione* ἐπὶ *&* ἔγνων. *abijciunt enim Præpositiones vltimam vocalem, quoties præfigun- tur vocalibus, pag. 22. vers. 14.*

Σὺ τὴν ἐπιστολὴν) σου *Genitiuus est Pronominis primitiui secundæ personæ,* σὺ, σοῦ, *tu, tui, &c. Vsurpant verò Græci Genitiuos primitiuæ speciei, vbi Latini per possessiuum loquuntur, tuam epistolam dicentes, non tui epistolam: illi autem* σοῦ τὴν ἐπιστολὴν: *quanquam & Possessiuis vtantur, cum dicunt* ἐπιστολὴν τὴν σὴν.

Ἐπέγνων σου) *Ex Encliticis est* σου, *ideóque destituitur proprio accentu, pag. 104. vers. 4. Enclitica verò non semper accentum remittunt in præcedentem dictionem, sed quandoque solum ipsum amittunt,* ἀβείδης τε, πάρος γε: *sic* ἐπέγνων σου. *Id quando fiat, sensim ipse obseruabis. Reperies* σῶμά σου, *non autem* λόγός σου: *rectè tamen* διδάσκαλός σου, σώματά σου. *Nam vocabula* περισπώμενα, *id est, quæ penultimam circumflectunt, aut* προπαροξύτονα, *id est, quæ acuunt antepenultimam, ea dictionis Encliticæ suscipiunt Accentum: non autem* παροξύτονα *id est, què acuunt penultimam. Tametsi quod ad Accentum pertinet, securum adhuc esse præstat; neque multum de his rebus angi, priusquam in Declinationibus & Coniugationibus probè versatus fueris, & Casuum ac Temporum terminationes exactè perdidiceris. Tum denique ad Accentus rationem veniendum erit, & in eo diebus aliquot consumenda meditatio, reliquis omnibus omissis: scilicet vt ex animo & seriò, quod agendum est, agas. Quandoquidem re ipsa comperi, plerosque in his literis cùm plurimum temporis contriuissent, tamen vix tandem ad eam frugem peruenisse, vt iustam Grammatices cognitionem nacti essent, non aliam ob caussam, nisi quòd statim omnia simul nosse voluerint, & nulli tamen rei totos sese dédere. Atque illud vel maximè linguis prouehendis impedimento consueuit esse, dum viri alioqui boni, sed è quorundam moribus hæc studia æstimant, putántque linguis singulis seculum esse tribuendum: cùm tamen, si quis recta ratione rem instituat, non modò Græcam & Hebræam, sed & Chaldæam & Arabicam ita nosse possit, vt reliquis disciplinis percipiendis nihil prorsus officiant, sed maximè prosint. Proinde, vt ad nostrum insti-*

tutum

tutum recurrat oratio, sic formari velim discipulum, vt primus labor impendatur Declinationibus & Coniugationibus, etiam neglectis Accentibus, nisi si quid obiter suapte industria notarit: deinde se in Auctore quopiam exerceat, & singulas minutias excutiat, quemadmodum in Epistola præsenti facere cœpimus. Vbi hoc scopo sibi proposito, iam istam partem satis assecutus erit, mox alteram curam suscipiat, de Accentibus aut de Syntaxi, dissimulatis interim illis quæ huc non pertinent. Itaque suaserim libellum aliquem huic exercitationi designatum, non semel tantùm euoluere, verùm toties à capite ad calcem vsque perlustrare, quoties nouam prouinciam capessas. Ita enim futurum est, vt & vetera, quæ iam didiceris, relectione confirmentur, & animus præsenti negotio detentus minùs distrahatur alienis.

Τὴν ἐπιστολὴν) τὴν, Accusatiuus Femininus Articuli præpositiui ἡ, τῆς, τῇ, τήν. Adhibent autem articulum fermè singulis dictionibus, interdum certitudinis gratia, interdum etiam ornatus caussa. de quo pag. 68. vers. 20.

Ἐπιστολὴν) Accusatiuus Singularis, ἡ ἐπιστολὴ, secundæ Declinationis; vt ἡ τιμὴ, τὴν ἐπιστολὴν, vt τὴν τιμήν. Articulus additus facilè commonstrat Nominum genus, Numerum, & Casum: quod si defuerit, adhibito Lexico planum fiet. nam cæteri Casus cum Nominatiuo principalem syllabam habent eandem. At in Verborum temporibus alia est ratio propter augmentum. cùm verò dicatur ἐπιστολὴ & ἐπιστολήν, Accentu Acuto, hic Grauis positus est, τὴν ἐπιστολὴν. Dictiones enim Acutæ, nisi ponantur in fine periodi, & sententiam claudant, mutant Acutum in Grauem ob consequentem dictionem, pag 101. vers. 32.

Ὥσπερ) vt, quemadmodum, similitudinis Aduerbium: idem significat ὡς. Est enim in plerisque περ adiectio syllabica, vt etiam in Articulis subiunctiuis, ὅσπερ, ἥπερ, ὅπερ, pag. 68. vers. 16. Nemo verò sibi molestiam adsciscat, in memorandis Aduerbiorum varijs significandi modis, aut Coniunctionum potestatibus, vt norit quas Expletiuas dicere debeat, quas Rationales aut Caussales. Illud pro Partibus orationis, quas vocant Indeclinabiles, satis fuerit, vt, quando occurrent in Auctoribus, significationem & vsum obseruet.

Οἱ) qui, Articulus ſubiunctiuus, functus officio Relatiui, pag. 68. verſ. 1 quòd ſi ſcribatur ſine accentu οι, Præpoſitiuus erit, qui non conueniret Verbo ἐπιγινώσκυσι; ſed Participio οἱ ἐπιγινώσκοντες, id eſt, agnoſcentes, at οἱ ἐπιγινώσκυσι, qui agnoſcunt.

Τοὺς τῶν φίλων παῖδας) *amicorum libros. Inter Articulum dictionis regentis, & ipſam dictionem regentem, eleganter collocatur dictio recta cum ſuo Articulo,* τοὺς παῖδας τῶν φίλων, *liberos amicorum:* τοὺς τῶν φίλων παῖδας, *amicorum liberos. Sic reliquæ particulæ, vt Præpoſitio cum Caſu, aut Aduerbium, venuſtè ponuntur in medio,* τὸν μεθ' ἡμῶν βίον, τοὺς οὕτω καθίζοντας: *cuiuſmodi ſunt apud Latinos, vbi inter Adiectiuum & Subſtantiuum quippiam interſeritur: vt, Temperatum orationis genus, Summam doctoris auctoritatem, &c.*

Τῶν φίλων) *Articulus indicat eſſe Genitiuum Pluralem, à Nominatiuo tertiæ Declinationis* ὁ φίλος, *amicus: vt,* ὁ λόγος, τῶν λόγων, τῶν φίλων. *Semper verò Genitiuus Pluralis deſinit in* ων, *in omni Declinatione: ideoq́ue inde certum Nominatiuum non licet colligere, niſi conſulto Lexico, aut præceptore.*

Τοὺς παῖδας) *proles, liberos:* ὁ καὶ ἡ παῖς, τῦ καὶ τῆς παιδὸς, *quintæ Declinationis. Accuſatiuus Pluralis* τοὺς παῖδας, *accentum habens in priore ſyllaba, cùm tamen Genitiuus* παιδὸς, *vltimam acuat: de hoc pagina 103. verſu 1. cur etiam* παῖδας *circumflectatur, non autem acuatur, dicendo* παίδας, *notatum pagina 102. verſ. 10. in* ἐρώς, ἐρῶτος.

Ἐκ τῆς ἐπιφαινομένης) ἐκ *&* ἐξ, *idem ſignificant: ſed hoc ante vocalem,* ἐξ ἀυτῦ, *ex ipſo; illud ante conſonantem,* ἐκ πατρὸς, *ex patre. Præpoſitionum ſignificata, regimen, & vſum diſces optimè legendis auctoribus, & doctorum interpretationibus, quales ætate noſtra duos inſignes vidimus Eraſmum & Budæum. Quòd ſi cui libebit alieno magis frui labore, non habeo conſilium expeditius, quàm vt ipſius Budæi Commentarios, vbi de Præpoſitionibus accuratiſſimè ſcripſit, diligenter perlegat: præſertim ſi iam in literis grandior ſit, & pluſculum nactus fuerit iudicij. Alioqui infirmioribus & rudibus commodum erit Lexicon illud, quod nuper Pariſiis excuſum eſt, opera Gerardi Morrhij: qui ſeduló ſtuduit, vt iuuentus in prom-*

propoſita haberet & ſuo loco, nō modò quæ tradidit Budæus, verùm etiam quæcumq. ex aliorum monumentis apiculæ in morem collegit.

Ἐπιφαινομένης) φαίνω, compoſitum ἐπιφαίνω, oſtendo: Paſsiuum ἐπιφαίνομαι, oſtendor, appareo, reluceo, & conſpicuus ſum: nam crebrò Paſsiua Græcorum reddimus per Neutra Latinorum, aut contrà. Licet enim eandem rem diuerſo nominare contingat idiomate, tamen quæ vocantur apud Grammaticos partium Orationis Accidentia, Genus, Numerus, Figura, & huiuſmodi, ea non ſemper conueniunt. vt nos dicimus in Plurali, Diuitiæ, diuitiarum; illi Singulariter ὁ πλοῦτος, τοῦ πλούτου: nos deponentis voce, Furor; illi voce Actiua, κλέπτω. Sic non mirandum, cùm illi dicant, ἐπιφαίνομαι ſub voce Paſsiua, nos interpretemur non ſolùm oſtendor, ſiue videor; ſed etiam appareo, reluceo; & etiam per circumlocutionem, conſpicuus ſum. Igitur ab ἐπιφαίνομαι fit Participium ὁ ἐπιφαινόμενος, qui oſtenditur, apparens: aut ſi per Nomen reddere velis, conſpicuus, Femininum ἡ ἐπιφαινομένη, ſecundæ Declinationis: Genitiuus τῆς ἐπιφαινομένης.

Ἐπιφαινομένης αὐτοῖς) apparente in ipſis. Compoſita regunt caſum Præpoſitionis: ἐπὶ Datiuo iungitur, ſignificans idem quod In. Proinde Verbum compoſitum Datiuum habet, ἐπιφαίνομαι αὐτοῖς. reluceo in ipſis: nam abſurda fuerit imitatio, Inappareo ipſis, quod verbum Latinus non agnoſcit. Quo factum eſt, vt in verſione præſentis epiſtolæ, non ſic verbum verbo reddere potuerimus, quin interdum cogeremur minùs eſſe inepti, dum ſaltem Latinis vocibus vti ſtudemus: etſi peculiarem linguæ phraſim neglexerimus. Ideo vertimus, Apparente in ipſis: non autem, Inapparente ipſis.

Αὐτοῖς) Datiuus Pluralis Pronominis αὐτός: de quo pag. 67. verſu 1.

Ὁμοιότητος) ὅμοιος, ſimilis: ἡ ὁμοιότης, ſimilitudo, τῆς ὁμοιότητος. Adiectiua in ος, formant Subſtantiua Feminini generis in ότης, quorum Genitiuus in ότητος, pag. 13. verſ. 26.

Ὁμοιότητος πρὸς τοὺς τελέοντας. Obſeruabis dictiones quæ ſignificant conuenire, conſentire, ſimilem eſſe; aut contra, diſsidere, diſſentire, pugnare, &c. Præpoſitioni πρὸς adiungi, exempla notabis, vbi inciderint.

Πρὸς

Πρὸς τοὺς τεκόντας) Præpositio πρὸς cum Accusatiuo.

Τοὺς τεκόντας) τίκτω pario. secundus Aoristus ἔτεκον, ab inusitato Verbo τέκω ab ἔτεκον, Participium ὁ τεκὼν, τοῦ τεκόντος: Accusatiuus Pluralis τοὺς τεκόντας, id est, eos qui genuerunt, aut pepererunt, nempe parentes, quod tamen est Nomen, non Participium. Habent autem Græci in omnibus Verbis, omnium temporum Participia: Latini non item. Cùm sit igitur τεκόντας Participium Aoristi secundi, & significet Præteritum; necesse est nos circumloqui per Verbum & Relatiuum, τοὺς τεκόντας, eos qui genuerunt. Nam à Verbis actiuis, vt sunt pario, gigno, non fiunt Participia Præteriti temporis. Ideoq; si nolimus adhibere periphrasim, & tamen vna tantùm voce reddere, vel rationem temporis negligimus, & vtimur Participio præsenti, gignentes, parientes; aut eius loco Nomen ponimus, parentes, genitores. Idem facito in cæteris: vt si quando Latinum Participium eiusdem temporis non reperiatur, inuenias Nomen quod saltem significatione consentiat: sicut à Verbo κτίζω: Futurum κτίσω: Aoristus primus ἔκτισα. Participium ὁ κτίσας, qui creauit; pro quo verte, creatorem.

Ἐπιγινώσκουσι) agnoscunt, tertia Pluralis ab ἐπιγινώσκω.

BASILIVS.

Τὸ γὰρ μὴ μέγα εἶναι φῆσαι τὴν τοῦ τόπου κατασκευὴν, πρὸς τὸ ἐμποιῆσαι ὁρμήν τινα τῇ ψυχῇ σου, εἰς τὸν μεθ' ἡμῶν βίον, πρὶν ἄν τι περὶ τοῦ τρόπου μάθοις καὶ τῆς διαγωγῆς· σὸν ἦν ὄντως τὸ διανόημα, καὶ τῆς σῆς ψυχῆς, τῆς πάντα τὰ τῇδε μηδὲν ἡγουμένης, πρὸς τὴν ἐν ἐπαγγελίαις ἀποκειμένην ἡμῖν μακαριότητα.

Verbum verbo redditum.

Nam haud magnum esse dicere loci structuram, ad ingenerandum impetum aliquem animo tuo, ad eum nobis vitam, priusquam de modo aliquid didiceris & conuersatione: tuus est reuera sensus & tui animi, omnia hic nihili facientis, præ in pollicitationibus reposita nobis beatitudine,

Interpre-

Interpretatio Budæi.

Nam quod existimare te ais, magnopere non referre habitum structuramque loci, ad ciendum in animo tuo desiderium vitæ nobiscum agendæ, antequam compertum quippiam habeas de modo & ratione vitæ nostræ: tuus hic est profectò animique tui sensus, qui huius mundi bona prorsus nihili esse ducas, præut est beatitudo, quam reconditam in diuinis pollicitationibus habemus.

SCHOLIA.

Τὸ γὰρ μὴ μέγα εἶναι φῆσαι, &c.) *Sic ordina, τὸ φῆσαι τὴν τοῦ τόπου κατασκευὴν μὴ μέγα εἶναι, id est, dicere loci structuram non magnum esse, hoc est, non multum habere momenti. Cæterùm articulus τὸ, iungitur Infinitiuo φῆσαι, tanquam Nomini. Siquidem Infinitiuus, siue solus, siue cum casu, Nominis vice fungitur, idq; in Neutro genere: & hoc loco tanquam Nominatiuus habetur.*

Γὰρ) *enim, nunquam primum locum sibi in oratione vendicat; ideoq; vertimus per Nam: propterea quòd Latini pro Articulo τὸ nihil habent quod ponant, nisi dicant, τὸ γὰρ φῆσαι, Ipsum enim dicere: aut, Id enim, nempe dicere: vt capiamus Articulum Præpositiuum pro Pronomine Demonstratiuo; id est, τὸ pro τοῦτο: siquidem hoc interdum fit. pag. 68. vers. 7. Alioqui si Articulum suo more capias, cum nihil Latinè respondeat, turpe foret dicere, τὸ γὰρ φῆσαι, enim dicere. quapropter vertimus, Nam dicere.*

Μὴ μέγα) *non magnum: μὴ, non. alia significata in præsens omitte, & suo loco discenda ducito.*

Μέγα) *magnum, Adiectiuum Neutrum, de quo pag. 77. vers. 25. Sæpe alterius generis Substantiuo additur Adiectiuum Neutrum, τὴν τοῦ τόπου κατασκευὴν εἶναι μέγα, Loci structuram esse magnum, veluti Substantiue, hoc est, rem magnam, aut magni esse momenti, magnopere referre, vt Budæus vertit.*

Εἶναι) *esse. Infinit. ab εἰμὶ sum. pag. 85. vers. 2.*

Φῆσαι) *Infinit. Aoristi primi, ab Indicatiuo ἔφησα, vt τύψαι ab ἔτυψα: cur ergo non φήσαι, vt τύψαι accentu acuto? Iam monuimus, non aliud esse agendum prima lectione huius Epistolæ, quàm vt Casuum & Temporum & Personarum terminationes imitaremur; & vides terminatione consentire φῆσαι cum τύψαι, vtrumque in αι.*

Quid

Quod ad Accentum attinet, αι in huiusmodi solet haberi pro breui, pag. 102. vers. 16. longa verò ante breuem finalem circumflectitur. Itaque scribendum nō φήσαι, sed φῆσαι, eadem pag. vers. 10. in ἑστώς, ἑστῶτος. Vsitatum verò thema huius Infinit. φῆσαι, est φημὶ, de quo pag. 87. vers. 33. Nec tam significat dico, quàm puto, & profiteor. Vtrumque explicat Budæus, τὸ γὰρ φῆσαι, nam quod existimare te ais.

Τὴν τοῦ τόπου κατασκευὴν) *de Articulo dictionis regentis & rectæ, vide notata supra, pag. 10. vers. 5. in* τοὺς τῶν φίλων παῖδας.

Τόπου) *loci* ὁ τόπος, *tertiæ Declinat.* τοῦ τόπου.

Κατασκευὴν) *structuram,* ἡ κατασκευή. *secundæ Declinat.*

Πρὸς τὸ ἐμποιῆσαι τῇ ψυχῇ σου) *ad ingenerandum animo tuo. Gerundijs & Supinis Græci carent, in quorum locum subeunt Infinitiui, adiectis articulis Neutri generis,* πρὸς τὸ ἐμποιῆσαι, *hoc est, (vt rudiùs loquamur) ad ingenerare, id est, ad ingenerandum, aut, causa ingenerandi. Nam prius Supinum, Gerundium in di, vel in dum, fermè efficit Infinit. adminiculo Præposit.* πρὸς.

Ἐμποιῆσαι) *Infinit primi Aoristi Actiui, ab* ἐμποιέω, *indo, ingenero, innasci facio: quasi intus facio, vel inesse facio. Capiatur simplex* ποιέω, *& per Crasim* ποιῶ, *primæ Coniugationis Circumflexorum: Futurum* ποιήσω. *Aoristus primus* ἐποίησα. *Infinitiuus* ποιῆσαι: *vnde compositum* ἐμποιῆσαι, *ab* ἐμποιέω, *ex Præpositione* ἐν, *migrante ν in μ, propter π sequens. Quomodo verò se habeant Præpositiones* ἐν *&* σὺν, *in compositis, vide pag. 99. versu 7. in Verbo* συῤῥήγνυμι.

Quoties inciderit Verbum compositum, vt facilior sit Temporum formatio, tolle Præpositionem, & excutito simplex, vt modo fecimus in Infinitiuo ἐμποιῆσαι.

Ὁρμήν τινα) *desiderium aliquod, & impetum: nam hoc propriè vox significat, veluti cùm animus aliquò fertur, & aliquid agere gestit, odio vel amore prouocatus. Nominatiuus est* ἡ ὁρμὴ, *secundæ Declinationis: Accusatiuus* τὴν ὁρμὴν, *vt* τὴν τιμήν.

Τινα) *Accusatiuus Singularis Feminini generis, Nominatiui* τὶς, τινὸς, τινὶ, τινά, *quod habes pag. 14. vers. 6. Quanquam si quis rectè perceperit ordinem, quem secuti sumus in quinta Nominum Declina-*

Declinatione, facilè inuenerit omnia, vel nobis tacentibus. Primò scripsimus quæ desinerent in vocalem, nempe α, ι, υ, ω: nam nullum Nomen quintæ Declinationis desinit in aliquam reliquarum vocalium ε, η, ο: deinde sequuntur finita in consonantem, nec vllum desinit in aliquam istarum consonantium β, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, π, τ, φ, χ: sed in vnam reliquarum, nempe, ν, ξ, ρ, σ, ψ: quas quinque consonantes variæ præcedunt vocales aut diphthongi, hoc ordine, αν, εν, ην, ιν, ον, ουν, ων, ων: in litera ξ, non vocalium facimus discrimina, sed varias adscripsimus terminationes Genitiui κος, γος, χος, pro affinitate trium inter sese mutarũ, tenuis κ, mediæ γ, aspiratæ χ. Sequitur, αρ, ειρ, ηρ, ορ, υρ, ωρ: deinde, ας, αυς, αις, ες, εις, ευς, ης, ις, ος, οις, υς, ως: subduntur quæ in duas desinunt consonantes, λς, νς, ρς: vltimò quæ in duplicem ψ desinunt, vbi similiter vt in ξ, non vocalium habita est ratio, sed Genitiui πος, βος, φος, pro tribus alijs mutis, tenui π, media β, aspirata φ. Hunc ordinem quisquis obseruabit, statim nouerit, vbi quærendum erit, quicquid occurret de Nominibus quintæ Declinationis.

Est autem hoc Nomen τὶς, ex Encliticis, quæ proprio destituuntur accentu, pag. 104. vers. 3. ὀρμλώ τινα, pro ὀρμλώ τινά.

Enclitica enim quandoque non remittunt suum accentum, sed tantùm perdunt, vt notatum suprà pag. 8. vers. 11. in voce ἐπέγνων σου. Sic & Enclitica dissyllaba quandoque remittunt, ἄνθρωπόν τινα: quandoque tantùm perdunt, nempe si præcedat περισπώμενον, id est, dictio cuius vltima circũflectitur; ποιῶ τινα, aut ὀξύτονον, id est, dictio, cuius vltima est acuta, καλόν τινα: sic hoc loco, ὀρμλώ τινα, in cuiusmodi ablatus est accentus e voce τινα: nec tamen dictio præcedens vllum habet accentum, præter natiuum & proprium. Et in istis non obtinet canon ille de accentu acuto, qui ob consequentiam migrat in grauem, vt notatum supra pag 9. vers. 18. in ὀπισθέν. Nam si Encliticum seruaret accentum, scriberemus, ὀρμλὼ τινά. Acutus enim ob consequentiã mutatur in grauem. At vbi Encliticum Accentum perdit, acuta dictio præcedens manebit acuta, ὀρμλώ τινα; non autem per grauem, ὀρμλὼ τινά.

Ψυχῇ σου) animo tuo: ἡ ψυχή, τῆς ψυχῆς, τῇ ψυχῇ, secundæ Declinationis: vt ἡ τιμή, τῆς τιμῆς, τῇ τιμῇ.

Σου) Genitiuus à σὺ Pronomine. de hoc suprà pag. 8. vers. 5. in σοῦ τὴν ὀργὴν, & τι ἐπέχων σε, eadem vers. 10.

Εἰς τὸν μεθ' ἡμῶν βίον) Præpositio εἰς, cum Accusatiuo, εἰς βίον ad vitam: Budeus, ὁρμὴν εἰς τὸν βίον, (hoc est, verbum e verbo, impetum ad vitam) vertit, desiderium vitæ. Non enim interpretis officium est, anxia quadam religione numerare voculas, & syllabis assidere; sed Latinis auribus satisfacere, & Græcanicas figuras quàm maximè fugere: ad quod nihil æquè conducit, atque ratio copiæ; in qua quisquis erit bene versatus, is facillimè præstabit rectum Interpretem.

Τὸν μεθ' ἡμῶν βίον) Insirmioribus obsecuti, reddidimus ineptissimè, vt cernerent quid cui responderet, hoc pacto: εἰς τὸν μεθ' ἡμῶν βίον, Ad cum nobis vitam. Articulum enim τὸν, qui varijs modis explicari potest, tanquam neglexinus, & Scholijs ipsum declarandum reliquimus. Itaque Articulus qui afficit Præpositionem cum Casu, redderetur commodo aliquo Adiectiuo, τὸν μεθ' ἡμῶν βίον, agendam nobiscum vitam, pag. 107. vers. 31

Μεθ' ἡμῶν) Apostrophus est pro μετὰ ἡμῶν, pag. 6. vers. 34 Græci autem hic à Latinis dissentiunt, naturali Præpositionis ordine seruato; dicentes: μεθ' ἡμῶν, Cum nobis: pro quo Latini, Nobiscum. Ceterùm μετὰ, cum, Genitiuum habet: at μετὰ, post, Accusatiuum.

Ἡμῶν) Genitiuus Pluralis à Pronomine ἐγὼ, pag. 66. vers. 8.

Βίον) ὁ βίος, vita: tertiæ Declinationis.

Πρὶν ἂν μάθοις) priusquã didiceris: πρὶν, antequam, priusquam.

Ἂν μάθοις) Hæc Coniunctio ἂν, nunc est potentialis, οὐκ ἂν εἴποις nequaquam dicas, hoc est, haud possis dicere: nunc planè vacat. Vide Budæum in Commentarijs linguæ Græcæ, vbi vsum explicat, & quibus modis iungatur. Tu interim, quoties obuia fuerit hæc particula, securus neglige tanquam otiosam, donec in istis literis plus roboris collegeris. Multa dissimulanda sunt, vt loco & tempore discantur commodiore.

Περὶ τοῦ τρόπου) De modo: Præpositio περὶ cum Genitiuo.

Τρόπου) Nominatiuus ὁ τρόπος, vt ὁ λόγος, Masculinum est, quod inspecto disces Lexico: siquidem Genitiuus τοῦ τρόπου, conuenit vtrique generi, siue dicatur ὁ ξύλος, siue in Neutro, τὸ ξύλον, vt τὸ ξύλον. Vtriusque enim Genitiuus esset, τοῦ ξύλου.

A Verbis, quorum penultima est ε, deducuntur Nomina conuerso ε in ο. λέγω dico: λόγος, sermo: τρέπω, verto:: τρόπος, mos, modus. Item aliud, τροπὴ, mutatio: ut ab ἐπιστέλλω, id est, mando, mitto epistolam, fit Nomen Femin. ἐπιστολὴ, id est, epistola: nam Latinitate donatum est.

Τὶ) *aliquid: Neutrum à Communi* τὶς, τινὸς. *hoc est, aliquis, quispiam, vel quidam: quæ tria Græci vnica voce dicunt.*

Τὶ μάθοις) *aliquid didiceris, noris. Budæus, adiutus præsidio copiæ, versionem fecit speciosiorem, dum pro didiceris, vertit, compertum habeas.*

Μάθοις) μανθάνω, *disco, secundum Aorist. capit à* μαθέω *inusitato, vnde Futur* μαθήσω. *Aoristus prim.* ἐμάθησα, *secundus* ἔμαθον. *abiiciendo ex Aoristo primo penultimam vocalem cum consonante sequente, nempe* ης: *de hoc pag. 50. vers. 22. Ab* ἔμαθον *Optat. est* μάθοιμι, μάθοις, *vt ab* ἔτυπον *fit* τύποιμι, τύποις.

Καὶ) *&, Coniunctio copulatiua. Quomodo discendæ partes Orationis Indeclinabiles, scriptum supra pag. 9. vers. 28. in* ὥσπερ.

Τῆς διαγωγῆς) διάγω, *dego, vitam traduco: à* διὰ *&* ἄγω, *reiecta vltima Præpositionis vocali, propter vocalem sequentem, pag. 22. vers. 15. Ab* ἄγω *& compositis Verbalia fiunt Adiectione syllabæ* γὴ, ἄγω, ἀγωγὴ: συνάγω, συναγωγὴ: εἰσάγω, εἰσαγωγή. *sic à* διάγω *fit* διαγωγὴ, *id est, institutum vitæ, & viuendi ratio.*

Σὸν ἦν ὄντως) σὸς, σὴ σὸν, *tuus, tua, tuum, Pronomen Possessiuum, pag 66. vers. 15. Scribitur hic* σὸν *Graui accentu, propter sequentem dictionem, suprà pag. 9. vers. 18. in* ἐπιθυμεῖν. *quòd si poneretur in fine iustæ sententiæ, iam acueretur,* διανόημα τὸ σόν.

Ἦν ὄντως) *est reuera:* ἦν, *Imperfectum ab* εἰμὶ *pag. 85. vers. 2. sed crebrò ponitur pro Præsenti* ἐστί: *sic* ἔδει, *pro* δεῖ: ἐχρῆν, *pro* χρή.

Ὄντως) *profectò, reuera. Aduerbium à Genitiuo Plurali Participij Verbi Substantiui* ὤν, ὄντος, τῶν ὄντων: *ν in* ς. ὄντως, *pag. 69. vers. 1.*

Διανόημα) *sensus; à* διανοέω: *simplex* νοέω, *Futur* νοήσω, *Præteritum Actiuum* νενόηκα *Passiuum* νενόημαι: *vnde Verbale* τὸ νόημα, *pag. 73. vers. 4. ablato incremento, & verso* μαι *in* μα. *compositum* διανόημα. *Vt verò facilior sit thematis inquisitio & vtilior, me-*

mores esse conuenit, vnde Tempora formentur: & sensim tanquam per gradus sursum ascendamus ad originem, donec inuentum sit præsens Indicatiui modi. Est enim thema hoc pacto quærendum. διανόημα, reijce Præpositionem, erit νόημα, Verbale in μα, quod fit semper à Præteriti Passiui prima persona, sublato augmento: erit igitur νόημα à νενόημαι. Porrò Præteritum Passiuum formatur ab Actiuo, vertendo φα in μμαι, χα in γμαι, vel κα in μαι. Fuerit ergo νενόημαι ab Actiuo νενόηκα: vbi autem κα in Præterito, desinit Futurū in σω, nisi sit quintæ Coniugationis: proinde Futur. erit νοήσω: nam in quinta Coniugatione dicere νοησῶ, contra canonem est, qui præscribit penultimam Futuri quintæ Coniugationis esse breuiandam: & alioqui si Futurum esset νοησῶ, Præsens esset νοήνω, quod nusquam apparebit in Lexico. relinquitur igitur Futurum νοήσω; id quod proficiscitur à Præsenti tertiæ Coniugationis νοήθω, νοήδω, νοήτω: aut quartæ, νοήσσω, νοήζω, siue νοήττω: aut sextæ, νοήω: aut primæ Circumflexorum, νοέω, νοῶ: aut secundæ, νοάω, νοῶ: siquidem omnium istorum Futurum esset in σω. Verùm nullum eorum ostendet Lexicon, præter νοέω. Hanc thematis rimandi viam diligenter obserua: parat enim miram facilitatem, vt statim occurrat origo, vnde Tempora manare queant. de hoc vide pag. 101. vers. 8.

Καὶ τῆς σῆς ψυχῆς) *& tui animi. Hic vtitur Possessiuo Pronomine,* σὸς, σὴ, σὸν, *tuus, tua, tuum. Femininum* ἡ σὴ, *Genitiuus* τῆς σῆς: *poterat vti primitiuo Genitiuo,* σοῦ τῆς ψυχῆς, *hoc est, vt vetusto more loquamur, Tis animi, pro tui animi: siquidem Græci Genitiuos primitiuæ speciei* μοῦ, σοῦ, οὗ, ἡμῶν, ὑμῶν, σφῶν, *etiam Actiuè & Possessiuè capiunt: apud nos autem, Mei, tui, sui, nostri, vestri, tantùm Passiuè: Actiuè autem & Possessiuè vsurpant veteres, Mis, tis, sis, nostrûm & vestrûm: tria, Mis, tis, sis, exoleuerunt: Nostrûm & vestrûm tantùm partitiuè capiuntur, Vterque nostrûm, quilibet vestrûm.*

Ψυχῆς) ἡ ψυχὴ, τῆς ψυχῆς, *secundæ Declinationis.*

Τῆς πάντα τὰ τῇδε μηδὲν ποιουμένης) *ordina sic:* τῆς μηδὲν ποιουμένης πάντα τὰ τῇδε, *nihili facientis omnia hic. subaudi posita. Interpres non male hunc locum extulit per secundam personam, hoc modo: Qui huius mundi bona prorsus nihili esse ducas: tamē Genitiuus*

τῆς

τῆς τιθεμένης, referendus est ad Substantiuum quod præcedit, nempe τῆς σῆς ψυχῆς. Tuus, inquit, hic est profecto, animiq; tui sensus: ψυχῆς, inquam, hoc est, animi, vel animæ: τῆς μηδὲν τιθεμένης, hoc est, nihili esse ducentis; aut quæ nihili esse ducat. Participium enim variè redditur, nunc aduersum quiddam indicans, nunc caussam explicans; vt hoc loco, τῆς μηδὲν τιθεμένης, nihili ducentis: quæ nihili esse ducat; hoc est, vt quæ, aut, quippe quæ nihili esse ducat. Proinde quæ per Participia Græcis efferuntur, nos Latinitate donabimus per eiusmodi Coniunctionem, quæ commodissimè facit ad sensum.

Πάντα) omnia: ὁ πᾶς, τοῦ παντὸς; ἡ πᾶσα, τῆς πάσης; τὸ πᾶν, τοῦ παντὸς. Accusatiuus Pluralis Neutri generis, τὰ πάντα, accentu in priore, licet Genit. sit παντὸς, non πάντος vide pagina 103. versu 1.

Τὰ τῇδε) Articulus Aduerbio iunctus, mutat ipsum in Adiectiuum, χθὲς, heri: ὁ χθὲς, hesternus: ἡ χθὲς, hesterna: & ita per omnes Numeros & Genera. pag. 107. vers. 30 aut in isto Articulo Participium intelligitur Verbi Substãtiui ὢν, οὖσα, ὄν: aut aliud quippiam, quod loco & sententiæ congruat, seruata Generis, Numeri, & Casus ratione: ἐκεῖ, illic: ὁ ἐκεῖ qui illic est, habitat, ambulat, &c. οἴκοι, domi: Aduerbialiter, τοὺς οἴκοι, intellige ὄντας, existentes, hoc est, domesticos. sic τὰ τῇδε, intellige ὄντα, aut aliud quod quadrat: id est, quæ hic fiunt, vel geruntur: quæ in hoc mundo sita sunt, &c. Est autem τῇδε, Aduerbium sub forma Datiui Feminini; cuiusmodi plurima sunt profecta ex secũda Declinatione, habent iota vel α vel η diphthongum improprium: δημοσίᾳ, publicè: ἰδίᾳ, priuatim: βίᾳ, violenter: παῤῥησίᾳ, confidenter. liberè: sic ἄλλῃ, πάντῃ, πῇ, ὅπῃ κρυφῇ, αὐτοῦ δῇ, εἰκῇ, ἡσυχῇ, κομιδῇ, πολλαχῇ, πανταχῇ, διπλῇ, τριπλῇ, τετραπλῇ, πενταπλῇ, ταυτῇ: ad eundem modum, τῇδε, quod fit ab Articulo præpositiuo, ὁ, ἡ, τὸ, qui aduentu particulæ δε, capitur pro Demonstratiuo, pag. 68. vers 9 ὅδε, pro οὗτος, hic: ἥδε, hæc: vnde Datiuus τῇδε, huic: & Aduerbialiter, hic.

Μηδὲν) nihil: ὁ μηδεὶς, ἡ μηδεμία, τὸ μηδὲν, pag. 13. vers. 16.

Τιθεμένης) τίθημι, pag. 53. vers. 2. Passiuum τίθεμαι, Participium ὁ τιθέμενος, ἡ τιθεμένη, Genitiuus τῆς τιθεμένης, id est, ponentis, facientis, ducentis. Apud Atticos enim Passiua capiuntur Actiuè, & alioqui Deponentalia & Media Verba idem habent præsens

& Imperfectum cum Passiuis. Porrò τίθεσθαι, hoc loco significat idem quod λογίζεσθαι, id est, ducere atque existimare μηδὲν τίθεσθαι, nihili facere: μικρὰ τίθεσθαι, parui habere: ὕστερον τίθεσθαι, post habere: παρ' οὐδὲν τίθεσθαι, pro nihilo ducere, & nihili facere. Verùm ista persequi non est præsentis instituti: tantùm illud studiosos adolescentes admonitos velim, si linguæ Græcæ proprietatem & elegantem vocabulorum vsum tenere desiderent, vt Commentarios Budæi summa cura perlegant. Reperient enim incredibilem quendam thesaurum, vnde ad copiosè scribendum reddentur instructissimi.

Πρὸς τὴν μακαριότητα) ad beatitudinem. Nihili ducentis, inquit, ad beatitudinem, hoc est, præut est beatitudo. capitur πρὸς vt apud Comicum Præpositio Ad; Nihil ad nostram hanc, id est, præut nostra hæc est formola, οὐδὲν πρὸς τὴν ἡμετέραν ταύτην.

Ἐν ἐπαγγελίαις) in pollicitationibus: Adiectiuum, diuinis, Interpres explicandi caussa posuit.

Ἐπαγγελίαις) à Nominibus in ος, tam Substantiuis quàm Adiectiuis, deducuntur Substantiua in ία: κακὸς, malus: κακία, malitia: ἄγγελος, nuntius: ἀγγελία, res quæ nuntiatur: ab ἀγγέλλω, nuntio: cuius compositum ἐπαγγέλλω, ex Præpositione ἐπὶ, & in voce Deponentali ἐπαγγέλλομαι, promitto hinc ἐπάγγελος; vnde ἐπαγγελία secundæ Declinat. Datiuus Pluralis ταῖς ἐπαγγελίαις.

Ἀποκειμένην) Verbum κεῖμαι, pag. 87. vers. 17. compositum ἀπόκειμαι, resideo, repositus vel depositus sum: Participium ἀποκείμενος, repositus: Femininum ἡ ἀποκειμένη, secundæ Declinationis. Accusat. τὴν ἀποκειμένην. Nec miretur quis, quòd Verbum præsentis Temporis ἀπόκειμαι vertitur, repositus sum: & item Participium ἀποκείμενος præsentis Temporis, per Præteritum, repositum. vide supra pag. 11. vers. 3. in voce ἐπιφαινομένης. Neque præterea hîc laborandum est, vt quia Verbum κεῖμαι nobis occurrit, totam illius ediscas Coniugationem; sed vbi excusso Accusatiuo ἀποκειμένην, ad ipsum thema perueneris, nempe κεῖμαι, hîc sistendum erit, nec vltra præsens Tempus progrediendum. Id quod in omnibus obseruabis, ne longiùs curam extendas, quàm præsens locus postulauerit. Si quis occurret obliquus, non quiescendum, nisi reperto Nominatiuo; si ipse inciderit Nominatiuus, aut thema Verbi, non scrutabimur an alia

quæ

quæ inde Tempora deducantur. Cæterùm quia ad consummatum Grammaticum pertinet, etiam illa tenere, quæ posteriore parte nostrarum Institutionum carptim scripsimus, quæ incipiuntur, pag. 69. vers. 16 consultum videtur, nō quidem ea solùm ediscere, vt sparsim in excutiendo libello quopiam obuia erunt, sed huic quoque rei postea tempus suum tribuere, & à capite ad calcem vsque perlegere serio studio, haud aliter atque feceris in præceptione primorum rudimentorum.

Ἡμῖν) *nobis, Datiuus Pluralis ab* ἐγώ.

Μακαριότητα) ὁ μακάριος, *inde* ἡ μακαριότης, τῆς μακαριότητος: *vide in voce* ὁμοιότητος, *supra pag. 11. vers. 29. Accusat.* τὴν μακαριότητα.

Ἐγὼ δὲ ἃ μὲν ποιῶ αὐτὸς ἐπὶ τῆς ἐσχατιᾶς ταύτης. νυκτὸς καὶ ἡμέρας. γράφειν αἰσχύνομαι· κατέλιπον μὲν γὰρ τὰς ἐν ἄστει διατριβὰς, ὡς μυρίων κακῶν ἀφορμὰς, ἐμαυτὸν δὲ οὔπω ἀπολιπεῖν ἠδυνήθην.

Ego verò quæ quidem facio ipse in solitudine hac, nocte & die, scribere erubesco: dereliqui quidem enim in vrbe occupationes, tanquam sexcentorum malorum caussas, meipsum autem nondum derelinquere potui.

Equidem scribere ad te non sustineo præ pudore, quæ in hoc extremorum finium recessu interdiu noctuque agito: tametsi enim vrbicas occupationes pro derelicto habui, vt sexcentorum malorum caussas, me tamen nondum ipsum etiam habere pro derelicto quiui.

Ἐγὼ δὲ) *Coniunctio* δὲ *varie redditur; autem, verò, cæterùm, porrò, sed, tamen, imò, rursus, contrà, quin, potiùs, vt sententia postulat.*

Ἃ μὲν ποιῶ) ἃ *Articulus Subiunctiuus, Neutri Pluralis, pag. 68. vers. 3.* μὲν *est Coniunctio,* ποιῶ *à* ποιέω, *Circumflexum primæ Coniugationis.*

Αὐτὸς) *ipse: Pronomen aptum tribus personis, pag. 67. vers. 1.*

Ἐπὶ τῆς ἐσχατιᾶς *in solitudine.* ἐπὶ *cum Genitiuo.*

Ἐσχατιᾶς) ἡ ἐσχατιὰ, *secundæ Declinationis, Genitiuus* τῆς ἐσχατιᾶς, *per vocalem* α, *quod desinat in* α *purum. Cur autem scribatur Genitiuus* ἐσχατιᾶς *per* ᾶ *Circumflexum, notatū pag. 102. vers. 21. Interpres* ἐσχατιᾶς *vertit, Extremorum finium recessu: significantur*

enim hac voce prædia ab vrbibus semota, recessus, & solitudo ab hominum strepitu remota; ab ἔσχατος, extremus.

Ταύτης) *Demonstrat.* οὗτος, *hic*: αὕτη *hæc. Genitiuus* ταύτης, *pag. 66. versu 22.*

Νυκτὸς καὶ ἡμέρας) *nocte & die: tempus collocatur in Genitiuo, pag. 105. vers. 31.*

Νυκτὸς) ἡ νὺξ, *nox*: τῆς νυκτὸς, *noctis, pag. 12. vers. 7. Quanquam in huiusmodi sat fuerit indicasse Nominatiuum: quo conspecto, facilè cognouerit lector, quomodo Genitiuum & reliquos casus quærere debeat, non ignorans quem ordinem in recensendis terminationibus obseruauerimus: de quo suprà pag. 14. vers. 33.*

Ἡμέρας) ἡ ἡμέρα, *secundæ Declinationis, Genitiuus* τῆς ἡμέρας, *quia exit in* ρα.

Γράφειν) *Infinit præsentis Temporis, vt* τύπτειν, *ab Indicat* γράφω: *quod cùm sit thema, sistendum est, nec extra propositum inquirenda sunt reliqua Tempora, suprà pag 20. vers. 30.*

Αἰσχύνομαι) αἰσχύνω, *dedecoro, pudefacio, suffundo pudore*: αἰσχύνομαι, *pudesio, erubesco, suffundor pudore, habes thema, ne longius angaris, vt reliqua timeris Tempora; sed hic sistas.*

Cæterùm quæ Verba Passiuæ vocis, vt est αἰσχύνομαι, *sint reuera Verba Passiua, quæ autem Deponentia, & Actiuo carentia, lectione auctorum, vt pleraque alia, discendum est. Interpres,* γράφειν αἰσχύνομαι, *vertit sic: Scribere ad te non sustineo præ pudore. quod speciosius est, & numerosius, quàm si verbum verbo reddidisset, Scribere erubesco: pro vno verbo* αἰσχύνομαι, *id est, erubesco, substituit multis per Periphrasim, Non sustineo præ pudore. Quemadmodum autem rationes copiæ plurimùm valent ad parandam versionis elegantiam: ita & omnibus locis magno sunt vsui; & ijs potissimùm medentur incommodis, quæ adfert linguarum illa proprietas & phrasis. Proinde si quis expeditum & elegantem Interpretem præstare studeat, sermonis vbertatem sibi comparet, & tanquam inunctam, positumque ob oculos habeat, quicquid Erasmus de hoc genere præcepit, vir, præter alias dotes innumeras, hac ad miraculum vsque suspiciendus, quòd ita Græca in Latinum vertat, vt nullum Græcitatis vestigium appareat: itaq; cauisse, vt nec sententia quid adderet,*

nec detrahat, cumq́; nihil minus spectet, quàm vt totidem verbis reddat; tamen incredibili quadam dexteritate plerumque assequitur, vt citra sensus iacturam, dictionum tamen numero respondere videatur. hoc credo maximè fretus, quòd scribendi vsu tam meditatum habet, quomodo in quamuis faciem formanda sit oratio. Quo factum est, vt illius interpretationes, præterquam quòd Græcanicas figuras nusquam redoleant, hoc etiam eximium præ multis alijs sibi possint assumere, quod tanquã fontes Latini esse credantur, non autem è Græcis fontibus hausti. Sic verò Interpretem agere, & numeris omnibus Interpretis fidem præstare, neque tamen alium quam ipsum videri argumenti auctorem, id demum absoluti artificis est. Equidem pro mea tenuitate non possum doctissimos viros in hoc negotio versatos inter sese committere, & de vnoquoque censuram ferre: sed tamen omnibus candidatis linguæ Græcæ non dubito consilium dare, vt huius viri versiones diligentissimè perlegant, excutiant, & imitari conentur. Alia in alijs eminent, neque omnia sunt in omnibus illustria: Interpretem fidelem, Latinũ & elegantem, facilem & commodum, in varijs periclitatũ, nisi nobis exhibuit Erasmus, nemo vnquam est exhibiturus.

Γράφειν αἰσχύνομαι) *valde vsitatus est Græcis Infinitiuus, vbi nos Gerundijs vtimur & Supinis, vt diximus suprà pag. 14. vers. 12. in voce* τοῖς ἡμαρτημένοις. *verùm & alioqui quemadmodum apud Latinos, certa quædam Verba gaudent Infinitiuo; ita & apud Græcos:* θέλω λέγειν, *volo dicere:* οὐ τολμῶ ποιεῖν. *non audeo facere, &c. horum est hoc loco* αἰσχύνομαι γράφειν, *erubesco scribere.*

Κατέλιπον) λείπω, *linquo: secundus Aoristus* ἔλιπον, *pagina 25. vers. 17. sic à* καταλείπω *composito id est, derelinquo: secund. Aorist* κατέλιπον, *nõ* κατεέλιπον*: quia* ἔλιπον *incipitur à vocali. pag. 22. vers. 14.*

Μὲν) *Nusquam non obuiæ sunt hæ duæ Coniunctiones,* μὲν, *quidem;* δὲ, *vero: vtimurq́; ipsis diuidendi gratia, vt sententiam à sententia, membrum à membro discernamus: at priorem locum vendicat sibi* μὲν, *posteriorem* δὲ. *Quamuis autem creberrimum sit* δὲ, *nullo præcedente* μὲν; *rarissimũ tamen est* μὲν, *quin postea subdatur vel* δὲ, *vel alia quæpiam Coniunctio, quæ alteram sententiam contineat*

priori respondentem, vt cui sit vel affinis, vel diuersa. Itaque hoc loco prior sententia est, κατέλιπον μὲν γὰρ τὰς ἐν ἄστει διατριβάς, *&c. subiungitur altera,* ἐμαυτὸν δ' οὔπω ἀπολιπεῖν ἠδυνήθην. *Cæterùm Budæus pro* μὲν *&* δ' *posuit tametsi, tamen. quæ duo minùs Græcitatem sapiunt, quàm illa priora.*

Γὰρ) *enim: de hac Coniunctione diximus suprà pag. 13. vers. 15. & quæ præterea nobis denuo ac sæpius occurrent, ea sat erit semel declarasse: vocis verò significatum altera versio facilè demonstrauerit, aut adhibitum Lexicon.*

Τὰς ἐν ἄστει διατριβὰς) *Articulus* τὰς, *afficit Præpositionem cum Casu, de quo suprà pag. 16. vers. 14. in voce* τὸν μεθ' ἡμῶν βίον, *verti poterat, in vrbe oblatas, aut datas: aut per Relatiuum, quæ in vrbe offerebantur, quæ in vrbe mihi dabãtur, quibus, cùm in vrbe agerem, inuolui & implicari solebam: nam hic sensus est: sed breuitatis studiosus, compendio dixit, vrbicas occupationes.*

Ἄστει) τὸ ἄστυ, τοῦ ἄστεος, *sine Crasi. pag. 75. vers. 14. Datiuus verò* ἄστεϊ *Crasim admittit* ἄστει, *si non à Nominatiuo* ἄστυ, *certè ab inusitato Nomine primæ Declinat. Contractorum* τὸ ἄστος, τοῦ ἄστεος, τῷ ἄστεϊ ἄστει: *vt* τεῖχος; *quemadmodum non solùm dicitur* δόρυ, *sed &* τὸ δόρος, τοῦ δόρεος δόρους, τῷ δόρεϊ δόρει: *vt* τείχει.

Διατριβὰς) τρίβω, *secundus Aoristus* ἔτριβον, *compositum* διατρίβω, *secundus Aoristus* διέτριβον: *vnde Verbale ἡ* διατριβὴ, *secundæ Declinationis: Accusatiuus Pluralis* τὰς διατριβὰς. *Multa sunt Verbalia, quæ seruant characteristicon secundi Aoristi,* διέτριβον, ἡ διατριβή.

Ὡς) *tanquam, vt, veluti, alia significata suo seruentur loco. Caueant verò studiosi, ne vocabulorum significationes inquirant, quo tempore sunt in Grammaticis occupati præceptionibus: qua in re plurimùm sæpenumero peccatur. deinde iactis fundamentis, vbi ad auctorum lectionem sese contulerint. si non aderit Interpres, confugiendum ad Lexicon: sed verbi significatum illud modò tractent, & quantum dabitur, in memoria reponant, quod loco præsenti satisfaciat. Reliqua, si fieri potest, ne legant quidem. Quòd si scriptorem probè sibi videantur intelligere, vel viua præceptoris voce freti, vel fida alioqui adiuti interpretatione, stultum est à Lexicis petere consilium:*

lium: in quibus vt omnia tradantur planissimè, etiam quæ vocis vsum prolatis exemplis ostendant, tamen ieiuniora minúsque viuida sunt; neque tam penitus hærent, vt quæ ipse tibi legendis auctoribus paraueris.

Μυρίων) *τὰ μυρία, multa & innumera; pro quo Latini sexcenta, numerus finitus pro infinito. Genitiuus Pluralis, τῶν μυρίων.*

Κακῶν) *ὁ κακὸς, ἡ κακὴ, τὸ κακὸν, malus, a, um: Genitiuus Pluralis Neutri generis, τῶν κακῶν, malorum.*

Ἀφορμὰς) *ἡ ἀφορμὴ, secundæ Declinationis: τὰς ἀφορμὰς, Accusatiuus Pluralis.*

Ἐμαυτὸν) *meipsum: Pronomen compositum, pag. 67. vers. 5.*

Οὔπω) *nondum; πω tanquam adiectio syllabica: sic μήπω; ita apud nos syllaba, dum, in nondum, necdum, quiddum, hauddum.*

Ἀπολιπεῖν) *λείπω, secundus Aoristus ἔλιπον. Infinitiuus λιπεῖν, sic a composito, ἀπολείπω, secundus Aoristus ἀπέλιπον, Infinitiuus ἀπολιπεῖν.*

Ἠδυνήθην) *δύναμαι, possum: Verbum Deponens, secundæ Coniugationis in μι, à primitiuo δυνάω, Futurum δυνήσω, Præteritum Actiuum δεδύνηκα. Passiuum δεδύνημαι, δεδύνησαι, δεδύνηται. Aoristus primus ἐδυνήθην, & Atticè ἠδυνήθην: mutant enim augmentum syllabicum in Temporale, pag. 79. vers. 24. Nemo verò miretur nos in rimando themate, aut formando Tempore, multa proferre, quæ non sint recepta: neque enim quæ recepta sint, recensemus, sed quomodo vnumquodque formetur.*

Ἀλλ' ὅμοιός εἰμι τοῖς ἐν θαλάσσῃ ὑπὸ τῆς κατὰ τὸν πλοῦν ἀπειρίας ἀπολλυμένοις καὶ ναυτιῶσιν.

Sed similis sum in mari præ circa nauigationem inexperientia pereuntibus & nauseantibus.

Similiterque illis affectus sum, qui nauigandi insolentes, nausea perdi & affligantur.

Ἀλλ' ὅμοιος) *ἀλλὰ ὅμοιος, Apostrophos pag. 6. vers. 34. Vsus te docebit quæ vocales desint, vbi assidua lectione didiceris ἀλλὰ, non ἀλλό: & ita in reliquis. Budæus ἀλλὰ vertit, quæ. nam hæc Coniunctio varia significat, nec tantum est Aduersatiua.*

Ὅμοιός εἰμι) *similis sum: rectè vertit, similiter affectus sum. Ten-*

rabis ipse memor copiæ, num aliter quoque reddi queat: Ita nobiscum agitur, perinde res nostræ sese habent. & breuiter, quæcunque voces similitudinem æqualitatemq́; significant, tibi in mentem venient; & quod optimum duxeris, id ponere licebit:

Εἰμὶ) *Accentum hoc loco remittit in præcedentem dictionem: est enim Encliticum. pag. 104. vers. 4. Cæterùm Coniugationem huius Verbi Substantiui* εἰμὶ, *habes pag. 85. vers. 2. sed quia hic præsens Tempus occurrit, id est, thema, non est necesse ad reliqua descendere Tempora, vt antè monuimus.*

Τοῖς, &c. ἀπολλυμένοις) *Inter Articulum* τοῖς, *& Particip.* ἀπολλυμένοις, *interseruntur aliquot particulæ. de quo satis iam scriptum est in præcedentibus, suprà pag. 10. vers. 5.*

Ἐν θαλάσσῃ) *in mari. Præpositio* ἐν *cum Datiuo* θαλάσσῃ, *cuius est Nominatiuus* ἡ θάλασσα, *secundæ Declinationis.*

Ὑπὸ τῆς κατὰ τὸν πλοῦν ἀπειρίας) *sic ordina,* ὑπὸ τῆς ἀπειρίας, *præ inexperientia:* κατὰ τὸν πλοῦν, *circa nauigationem, vel in nauigatione: aut sic,* ὑπὸ ἀπειρίας, *præ inexperientia:* ἀπειρίας, *inquam,* τῆς κατὰ τὸν πλοῦν, *quæ est circa nauigationem, quæ inter nauigandum contingit, explicando Articulum* τῆς, *vt maximè quadrat. nec est aliud* ἀπειρία κατὰ τὸν πλοῦν, *inexperientia circa nauigationem, quàm inexperientia nauigandi: proinde interpretatus est totam hanc particulam duabus vocibus, nauigandi insolentes, capta voce, vt apud Comicum, Quid tu Athenas insolens?*

Ὑπὸ) *præ, cum Genitiuo:* ὑπὸ δέους, *præ metu.*

Κατὰ τὸν πλοῦν) *in nauigatione, circa nauigationem, id est, inter nauigandum, Præpositio cum Accusatiuo.*

Πλοῦν) πλέω, *nauigo: hinc* ὁ πλόος, *nauigatio; vt à* τρέπω, *fit* τρόπος, *suprà pag. 16. vers. 32. in voce* τρόπου. *Contrahitur autem hoc Nomen* ὁ πλόος πλοῦς, *Accus.* πλόον πλοῦν, *pag. 75. vers. 1.*

Ἀπειρίας) πεῖρα, *experientia: inde* ἄπειρος, *inexpertus. nam α est* στερητικὸν μόριον, *id est, priuatiua particula faciens è Substantiuo Adiectiuum, quod rei priuationem significet;* μοῖρα, *pars:* ἄμοιρος, *expers:* δέος, *metus:* ἀδεὴς, *intrepidus: sic à* πεῖρα *fit* ἄπειρος: *vnde Substantiuum,* ἡ ἀπειρία, τῆς ἀπειρίας, *secundæ Declinationis. Siquidem ab Adiectiuis in* ος *fiunt Substantiua in* ία, κακὸς, *malus;* κα-

κία,

κία, malitia, vt notatum suprà pag. 20. vers. 16 in ἐπαγγελίαις. Nec tamen Analogiæ freti, conabimur quæuis à quouis deducere: sed spectandus est auctorum vsus: Magnus, magnitudo, non magnitas: contra, pius, pietas, non item pietudo: iustus, iustitia, non iustitas, nec iustitudo. sic apud Græcos, φίλος, φιλία, amicus, amicitia: non item καλὸς καλία, pulcher pulchritudo.

Ἀπολλυμένοις καὶ ναυτιῶσι) pereuntibus & nauseantibus: pro quibus Budæus, qui nausea perditè affligantur. Participium alterum mutauit in Verbum eiusdem Temporis, & Relatiuum: deinde vocem vnam duabus reddidit per Periphrasim, pro nauseare, affligari nausea: pro altero Participio ἀπολλυμένοις, substituit Aduerbium perditè: aut contrà, pro ἀπολλυμένοις, perditè affligantur; pro ναυτιῶσι, Ablatiuum nausea. Faciamus periculum, num alio quoq. pacto vertere liceat: qui nausea pereunt, quos misere cruciat nausea, qui perditè nausea torquentur, quos perditè grauat nausea, quos ad interitum vsq; nausea premit, qui perditè vexantur nausea, quos infestat & perdit nausea, quibus nausea molestia perniciem adfert. Quanquam ista partim liberiora sunt, quàm pro officio Interpretis: tamen ostendendam hoc modo viam putaui, qua ratione eruenda sint, quæ studiosis huius rei conducant: vt vbi dictionem latissimè pluribusque verbis explicauerint, ea demum seligant, quæ compendio ad sententiam proximè videantur accedere.

Ἀπολλυμένοις) ὀλλύω, compositum ἀπολλύω; vnde Actiuum in μι, ἀπόλλυμι, Passiuum ἀπόλλυμαι, perdor, & pereo: Participium ἀπολλύμενος, tertiæ Declinationis. Datiuus Pluralis, τοῖς ἀπολλυμένοις, qui regitur à Nomine ὅμοιος. Nam vt Latini, sic & Græci similitudinis Adiectiuo tribuunt Datiuum: & quod ad illa communis Syntaxeos capita spectat, ferm è idem obtinet apud vtrosque. Quapropter in Institutionibus nostris ista perquam paucis & carptim attigimus; & quod discipulus iam in ludo Latino percepisset, id ne commemorare quidem voluimus, rati nos operam perdituros, si doctum & memorem admoneremus.

Ναυτιῶσι) ναυτιάω, Crasis ναυτιῶ: Participium ὁ ναυτιάων, τοῦ ναυτιάοντος, τῷ ναυτιάοντι, Crasis ναυτιῶντι; Datiuus Pluralis τοῖς ναυτιῶσι, reiectis literis ν, τ, ex Datiuo Singulari. pag. 15. vers. 30.

Scribitur

Scribitur autem ναυτιῶσιν, *per* ν *in fine. de quo pag. 21. verſ. 23 & pag. 78. verſ. 9.*

Οἱ τῷ μεγέθει τοῦ πλοίου δυσχεραίνουσιν, ὡς πολὺν τὸν σάλον παρεχομένῳ, κἀκεῖθεν ἐπὶ τὸν λέμβον ἢ τὸ ἀκάτιον μεταβαίνοντες, πανταχοῦ ναυτιῶσι καὶ ἀπορουῦνται: Συμμετέρχεται γὰρ αὐτοῖς ἡ ἀηδία καὶ ἡ χολή.

Qui magnitudine nauigij offenduntur, tanquam multam iactationem præbente, & illinc in lembum aut acatium tranſeuntes, vbique nauſeant & hærent: tranſgreditur enim cum ipſis moleſtia & bilis.

Namque illi magnitudine nauigij offenſi, tanquam vehementiùs ſuccutientis, in lembum aut naniculam cùm tranſilierint, ſic quoque non ſeciùs à nauſea laborant, nimirum moleſtia ipſos ac bile, quò tranſierint cumque, comitantibus.

Οἳ) *qui: Articulus Subiunctiuus, pro quo Interpres, Namque illi. Siquidem Relatiua ſæpenumero cauſſam indicant.*

Μεγέθει) τὸ μέγεθος, *magnitudo:* τοῦ μεγέθεος, τῷ μεγέθεϊ, *& per Craſim,* μεγέθει, *vt* τείχει, *primæ Declinat. Contractorum.*

Πλοίου) τὸ πλοῖον, τοῦ πλοίου, *tertiæ Declinationis.*

Δυσχεραίνουσιν) δυσχεραίνω, *indignor, indignanter fero, offendor: Datiuo iungitur: tertiæ Pluralis* δυσχεραίνουσι, *cui additur litera* ν: *de hoc pag. 21. verſ. 23.*

Ὡς πολὺν τὸν σάλον παρεχομένῳ) *tanquam multam iactationem præbenti, qui Datiuus refertur ad caſum* μεγέθει: *indignantur nauis magnitudini, tanquam præbenti multam iactationem; id eſt, vt quæ, ſiue quippe quæ præbeat multam iactationem.*

Πολὺν) *Accuſatiuus Nominatiui* πολύς, *de quo pagina 77. verſu 22.*

Τὸν σάλον) ὁ σάλος, *tertiæ Declinationis, iactatio in mari, vndarum & fluctuum agitatio: quæ dum in nauim irruit, ſolent vectores huc atq; illuc quaſſari, & in vtraq; nauis latera protrudi.*

Παρεχομένῳ) *præbenti, efficienti. In eadem ſignificatione plurima vel Actiue proferuntur, vel Paſsiuè: horum eſt* παρέχω *&* παρέχομαι, *præbeo: Participium* ὁ παρεχόμενος. *Scitè Interpres pro* παρέχεσθαι σάλον, *id eſt, præbere & efficere iactationem & agitationem,*

vſus

vsus est verbo succutere. Nam propriè succutere, aut, quod receptius est, succussare dicitur equus, qui sic agitur, vt sessorem concutiat: & equus ipse succussor appellatus est, & succussarius, à succussatione, hoc est, eiusmodi agitatione. Itaque id verbi ad turbulentam nauigationem accommodauit, quoties in vasto nauigio vector haud aliter concutitur, atque sessor à succussatore. Accusatiuum autem πλοῦ expressit Aduerbio, vehementiùs: παρεχομένῳ πλοῦ τὸν σάλον, præbenti multam iactationem, mutauit in, Vehementiùs succutientis: quanquam, si anxiè superstitiosi esse volumus, vertendum est non succutientis, sed succutienti. Participium enim παρεχομένῳ, tribuitur Datiuo μεγέθει, non Genitiuo πλοίου, nisi fortè Budæus Genitiuum legit παρεχομένου πλοίου, succutientis nauigij, non autem μεγέθει παρεχομένῳ, magnitudini succutienti. Boni consulat lector curiositatem, quæ cum tam pulchrè constet sensus, dubio procul iniqua foret, nisi nobis propositum esset etiam in minutissimis adiuuare discipulorum studia, eorumq; hæsitantiæ sic mederi, vt quasuis amoliremur remoras.

Κἀκεῖθεν) Crasis, pro καὶ ἐκεῖθεν, & illinc: pag. 84 vers. 16.

Ἐπὶ τὸν λέμβον) ἐπὶ Præpositio: ὁ λέμβος, tertiæ Declinat.

Ἢ τὸ ἀκάτιον) ἤ, aut: hæc litera varia significat, vt variant illius spiritus & accentus.

Τὸ ἀκάτιον) genus est nauiculæ piscatoriæ.

Μεταβαίνοντες) Participium Plurale a μεταβαίνω, transeo.

Πανταχοῦ ναυτιῶσι) πανταχοῦ, vbique: ναυτιάω, nauseo, tertia Pluralis ναυτιῶσι, per Crasim, ex ναυτιάουσι. hic autem Verbum est ναυτιῶσι: supra verò Participium Datiui Pluralis, qui voce consentit cum tertia Plurali, pag 63. vers. 5.

Ἀποροῦνται) ἀπορέομαι, hæreo, perplexus sum: tertia Pluralis ἀπορέονται, Crasis ἀποροῦνται, vt ποιοῦνται.

Συμμετέρχεται γὰρ αὐτοῖς) Simplex ἔρχομαι, Compositum ex μετὰ, μετέρχομαι: deinde altera præfigitur Præpositio σὺν, nec tamen dicitur συνμετέρχομαι, sed συμμετέρχομαι, migrante ν in μ, vt suprà pag 14 vers 18 in voce ἐμπνεῦσαι, tertia persona Singularis συμμετέρχεται, vt τύπτεται. Composita verò ex σὺν gaudent Datiuo, pag. 196. vers. 8 v. sic hoc loco, συμμετέρχεται αὐτοῖς, cum eis transit:

nisi

nisi ineptire velis, & dicere, contransiit eu, pro eo quod est, vnà, aut pariter cum eis transiit. Budæus vertit, quò transierint, cunq; comitantibus, per Tmesim, pro quocunque transierint comitantibus. Mutauit quoque Interpres orationis faciem, dum in locum Verbi cum Coniunctione Caussali substituit Ablatiuum; nam pro comitantur, dixit comitantibus; propterea quòd Ablatiui absolutè positi, crebrò caussam reddunt, vnde & particulam adiecit, Nimirum.

Ἀηδία) ἀηδὴς, molestus, iniucũdus: ἀηδία, molestia. Suidas interpretatur ἀνορεξία, id est, si ita loqui liceret, inappetentia, cùm stomachus destituitur appetitu, quod ijs contingit, qui nauigationis impatientes nauseant.

Χολὴ) bilis, & pro ira capitur; vnde præcessit δυσχεραίνουσι, indignantur, stomachantur, offensi sunt.

Obseruabis hoc loco, non pertinere ad Interpretem, vt periodi, membri, aut incisi rationem habeat: sed vtcumque visum erit, aut structuræ Græci sermonis omni ex parte respondeat, aut periodum in membrum, membrum in incisum redigat, aut contrà, geminam periodum transferat in vnam. Verbi gratia: Budæus, si exactè singula tantùm spectasset, ac non potiùs vniuersam sententiã animo concepisset, tres absoluisset, vt habet Græcus, periodos, hoc modo: Namq; illi magnitudine nauigij offenduntur, tanquam vehementius succutientis. Deinde in lembum aut nauiculam cùm transilierint; sic quoque non secius à nausea laborant. Nam molestia ipsos ac bilis, quò transierint cunque, comitantur. Vides hîc tria esse pronunciata, quæ tribus absoluta sunt Verbis, offenduntur, laborant, comitantur: perinde atq; Græcis tres periodi totidem constant Verbis, δυσχεραίνουσι, ναυτιῶσι, συμμετέρχεται, quæ tria ad vnicam translata sunt periodum, vultu sermonis nonnihil immutato, quòd duo Verba δυσχεραίνουσι, & συμμετέρχεται reddit per Participia, offensi, & comitantibus.

Atq; hæc variandi figura iacenti alioqui & frigenti orationi mederi solet: quandoq; enim Græca rectè habent multis distincta periodis, vbi Latinus scriptor minùs acris erit, nisi membrorum & incisorum potiùs feratur multitudine, quàm clausularum. est rursum vbi contrà fieri præstiterit, vt plausibiliores sint multæ sententiæ paucis grauatæ membris, quàm periodus iusto prolixior & obscurior: quæ omnia

omnia is demum nosse poterit, quisquis & optimos quosque Interpretes pressiùs excusserit, & ipse quoque sese in vertendis Graecis exercuerit: idq; non oscitanter, ac citra iudicium; sed tanquam in promptu positis rationibus, quot tandem modis singula verti queat, quóve pacto Verbum nunc Participio, nunc Adiectiuo reddatur. Participium interdum Verbo, interdum Nomine: Oratio Actiua in Passiuam conuertatur, aut contrà: & ita in caeteris omnibus ad manum sit varianda forma.

Τοιοῦτον οὖν τι καὶ τὸ ἡμέτερον· τὰ γὰρ ἔνοικα πάθη συμπεριφέροντες πανταχοῦ μετὰ τῶν ὁμοίων θορύβων ἐσμέν, ὥστε οὐδὲν μέγα τῆς ἐρημίας ἀπωνάμεθα ταύτης.

Tale igitur quiddam & nostrum: nam domesticas perturbationes simul circumferentes, vbique cum similibus tumultibus sumus: itaque nihil magnum solitudine lucrati sumus hac.

Huiusmodi igitur quiddam nobis contigit, qui domesticas perturbationes quoquo circumferentes gentium, vbique locorum perinde versamur in tumultu: quare non magnopere adiuti sumus ab hac solitudine.

Τοιοῦτον) tale, Neutrum in ον; de quo vide pag. 74. vers. 3.

Οὖν) igitur, ergo; Coniunctio nunc Illatiua, nunc Continuatiua.

Τι) quiddam; Neutrum ab infinito Nomine τὶς τινὸς; de quo pag. 74. vers. 6. destituitur autem proprio Accentu, quod sit Encliticum, de quo pag. 104. vers. 1. nec tamen ipsum remittit in praecedentem dictionem οὖν: Nulla enim syllaba geminum sortitur accentum. Igitur οὖν τι, scribendum vnico accentu: at in σῶμά τι duplex est: syllaba namque μα proprium nullum habet, ideoq; locum tribuit accentui particulae τί. Quòd si dictionem Encliticam praecesserit syllaba proprium accentum possidens, acutum, isq; ob consequentiam migret in grauem, vt θεὸν τινα ὁρῶ, rursum reponetur acutus, si Encliticum proprio destitueris, θεόν τι α ὁρῶ, non autem θεὸν τινά ὁρῶ.

Καὶ, &, etiam, quoque; verti posset, huiusmodi igitur nobis quoque contigit: nisi quod καὶ multis locis abundat. de quo vide Commentarios Budaei, in quibus plenissimè docet vsum partium orationis Indeclinabilium.

τὸ ἡμέ-

Τὸ ἡμέτερον) *nostrum, Pronomen Possessiuum: huiusmodi, inquit, quiddam etiam nostrum, subaudi, est: crebrò enim Verbum Substantiuum intelligitur, cùm alioqui apertus est sensus. Capitur autem Nostrum Substantiuè, id est, res nostra, siue negotium nostrum, pro quo interpres dixit, nobis contigit. Liceat tibi quoque sic vertere: Ad hunc igitur modum nostræ quoque res sese habent; neque verò aliter nobiscum agitur; in eiusmodi igitur statu res nostræ quoque sunt sitæ, ad eundem rerum statum nos quoque redacti sumus, eodem nimirum fermè loco res quoque nostræ consistunt, &c.*

Ἔνοικα πάθη) *domesticas perturbationes:* οἶκος, *domus:* ἔνοικος, *domesticus, quasi dicas, in domo existens.*

Plurima verò Præpositionum adminiculo formantur Adiectiua, aut quæ tanquam Adiectiuè capiuntur: cuiusmodi sunt ea quæ officium aliquod significant, aut functionem, & muneris alicuius administrationem. Quorum quidem Nominum tanta est copia, vt nulla sint Lexica numerandis omnibus absoluta. Cum sint enim Græci in omni compositionis genere felicissimi, nec tam arctis conclusi spatijs vt Latini, nullus vnquam futurus est modus, qui nouis comminandis vocibus statuatur: sed pro re nata & licuit, semperq́; licebit, scita compositione recens & nuper exorta signare.

Πάθη) τὸ πάθος, *primæ Declinat. Contractorum,* τοῦ πάθεος, *Plurale* τὰ πάθεα. *& per Crasim* πάθη.

Συμπεριφέροντες) *Si Latinis æqualis permitteretur audacia, verterent Concircumferentes: sed aures non ferunt. Itaque quoties istiusmodi occurrunt, quæ ad verbum commodè & venustè reddi non possunt (vt fermè contingit in Græcorum compositionibus) spectare conuenit sententiam, & illam verbis assequi vel diuersissimis. Vim Præpositionis* σὺν *sic exprime, vnà nobiscum circumferentes: nam quod addit Interpres, quoquò gentium, non ad significatum Præpositionis facit, sed toti sententiæ seruit & ornatui.*

Συμπεριφέροντες) φέρω, *fero: adde Præpositionem* περὶ, περιφέρω: *præfige alteram Præpositionem* σὺν, *sed migret* ν *in* μ, συμπεριφέρω: *vnde Participium* συμπεριφέρων, τοῦ συμπεριφέροντος. *Plurale* οἱ συμπεριφέροντες.

Μετὰ τῶν ὁμοίων θηρίων ἐσμὲν) *cum similibus, hoc est, eisdem immil-*

tumultibus sumus: pulchrè Interpres, perinde versamur in tumultu. Genitiuum ὁμοίων expreßit Aduerbio, perinde: μετὰ θορύβων, dixit in tumultu, pro Verbo ἐσμὲν, posuit versamur.

Ὁμοίων θορύβων) *Nominatiuus Singularis* ὅμοιος θόρυβος, *tertiæ Declinationis,*

Ἐσμὲν) *sumus: ab εἰμὶ sum. pag 85. vers. 2.*

Ὥστε) *itaque, quapropter, quare.*

Οὐδὲν) *nullum, nihil, ab οὐδείς. pag. 13. vers. 17.*

Μέγα) *Neutrum à μέγας pag. 77. vers. 26.*

Ἐρημίας) ἡ ἐρημία, τῆς ἐρημίας, *secundæ Declinationis.*

Ταύτης) *Nominatiuus αὕτη, Genit. ταύτης. pag. 66 vers 24.*

Ἀπωνάμεθα) *tolle Præpositionem ἀπὸ, manet simplex ὠνάμεθα, pro ὠνησάμεθα, per Syncopen, vt scripsimus pag. 93. vers. 3. & sequentibus. Igitur ὠνάμεθα est Aoristus primus Medius pro ὠνησάμεθα, cuius Singulare ὠνησάμην, ab Aoristo Actiuo ὤνησα, Futurum ὀνήσω. Præsens ὀνέω, per ο, quod ratione augmenti vertebatur in ω. Cæterùm dum istiusmodi ratione Verborum themata quærimus, nihil nos offendat, quòd per quæ decurrimus tempora, crebrò sint inusitata. Nec enim hoc hìc agitur, vt sciamus receptum themane sit ὀνέω, an potiùs Verbum in μι, ὄνημι: tantùm paratur via, quæ temporum formationes demonstret.*

Οὐδὲν μέγα τῆς ἐρημίας ἀπωνάμεθα ταύτης) *gaudet hoc Verbum Accusatiuo cum Genitiuo. Accusatiuus significat fructum & emolumentum quod percipimus: Genitiuus autem id, vnde fructus proficiscitur. Idem fit in Verbo ἀπολαύω. Lucianus quodam loco vtrumque vsurpauit, τί μὲ δὴ, inquit. Σὺ ἀπολαύσεις τῶν ὀρῶν; τί δ' αἱ ἀπολαύουσι τοῦ σοῦ κάλλους αἱ βόες, quémnam fructum percipias è montibus? quid verò boues consequantur emolumenti è tua pulchritudine? Interpres pro Accusatiuo οὐδὲν μέγα, posuit non magnopere, aduerbialiter: non magnopere adiuti sumus ab hac solitudine*

Ἃ μέντοι ποιεῖν ἔδει, καὶ ὅθεν ἐξῆν ἡμῖν ἐπιτυχεῖν τῶν ἰχνῶν τοῦ πρὸς σωτηρίαν καθηγουμένου (εἴ τις γάρ, φησιν, θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι) ταῦτά ἐστι· ἐν ἀτρεμίᾳ τὸν νοῦν ἔχειν [illegible].

Quæ verò facere oportebat, & vnde licuit nobis vesti-

gijs hærere ad saluté præeuntis (*Si quis enim*, inquit, *vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me*) hæc sunt: in quiete mentem habere conari conuenit.

At verò quæ facta à nobis oportuit, vndéque auspicandum fuit ei, qui vestigijs hærere voluit eius, qui nobis salutis viam præiuit (*Si quis*, inquit, *ponè me venire vult, abiuret semetipsum, & tollat suam ipse crucem, & sequatur me*) hæc ferè sunt: iam primum mentem pacatam habere conueniebat.

Μὲν τοι) *at verò, verùm; Aduersatiua Coniunctio hoc loco respondet Cõiunctioni* μὲν, *quæ multo antè præcessit,* ἃ μὲν ποιῶ αὐτὸς, *&c. nam post* μὲν, *vt scripsimus suprà pag. 23. vers. 30. in voce* μὲν, *fermè sequitur* δὲ, *aut alia quæuis Coniunctio posteriori sententiæ aut membro seruiens. Hîc prior oratio, vbi ponitur* μὲν, *statum rerum Basilij continet, altera quæ effertur per* μὲν τοι, *declarat quid ipsum agere conueniebat.*

Ποιεῖν) *Infinit. à Verbo* ποιέω ποιῶ *pag. 41. vers. 30.*

Ἔδει) *oportebat: Impersonale* δεῖ, *oportet, pag. 92. vers. 25. finge vocem Personalem, & cape tertiam personam* δέω, δέεις, δέει, *& per Crasim* δεῖ *Imperfect.* ἔδεον, ἔδεες, ἔδεε, *Crasis* ἔδει, *est enim Impersonale Actiuæ vocis.*

Ὅθεν) *vnde, è quibus, Aduerbium.*

Ὑπῆρξεν) *simplex* ἄρχω, *Futurum* ἄρξω, *Aoristus primus* ἦρξα. *Compositum* ὑπάρχω, *Futur* ὑπάρξω, *Aoristus prim* ὑπῆρξα. ὑπῆρξας, ὑπῆρξε, *quod Verbum Infinitiuo iunctum tanquam impersonaliter accipitur pro contigit, licuit, euenit:* ὑπῆρξεν ἔχεσθαι, *licuit hærere: fortè Basilius scriptum reliquit,* ὑπῆρξεν ἄν, *id est, licuisset. In exemplari Aldino deest hæc vox* ὑπῆρξεν, *sed tãtùm excusum est,* ὅθεν ἡμῖν τῶν ἰχνῶν ἔχεσθαι, *vnde nobis vestigijs hærere: quod nescio an secutus sit Budæus, interpretatus in hunc modum: Vndéq; auspicandum fuit ei, qui vestigijs hærere voluit, &c. quasi quippiam subaudiendum putarit,* ὅθεν, *vnde, & è qua re, subaudi proficiscitur,* ἔχεσθαι τῶν ἰχνῶν, *hærere vestigijs: quanquam alioqui ab ijs auspicari conuenit, vnde licet rem assequi.*

Ἡμῖν) *nobis. Datiuus Pluralis ab* ἐγὼ *pag. 66, vers 8.*

Τῶν ἰχνῶν) *Genitiuum esse Pluralem indicat Articulus* τῶν: *sed*

cùm

cùm quiuis Genitiuus Pluralis desinat in ων, & Articulus τῶ sit omnis Generis, aut praeceptore opus est, aut Lexico, vt discas Nominatiuum esse τὸ ἴχνος, vestigium, primae Declinationis Contractorum: τοῦ ἴχνεος, τῶν ἰχνέων, Crasis ἰχνῶν.

Ἔχεσθαι) Infinit. ab ἔχομαι, haereo, postulat Genitiuum.

Πρὸς σωτηρίαν) ad salutem: σωτὴρ, seruator: τοῦ σωτῆρος, vnde ἡ σωτηρία, salus. Nam quemadmodum à Nominatiuis in ος fiunt substantiua in ια, καλὸς, ἡ καλία supra pag. 20. vers. 16. in voce ἐπαγγελίαις: ita & à Genitiuo desinente in ος, quandoque huiusmodi fiunt nomina in ία, vt τοῦ σωτῆρος, ἡ σωτηρία, secundae Declinat.

Καθηγησαμένου) Genitiuus est. Ordo est, ἔχεσθαι τῶν ἰχνῶν τοῦ καθηγησαμένου πρὸς σωτηρίαν, haerere vestigijs eius, qui praeiuit ad salutem. Nominatiuus ὁ καθηγησάμενος, Participium à primo Aorist. Medio καθηγησάμην primus Aorist. Actiuus esset καθήγησα, Futurum καθηγήσω, Praesens καθηγέω: verùm solùm est receptū in voce Passiua, siue Media, καθηγέομαι, Crasis καθηγοῦμαι, primae Cōiugationis Circumflexorum. tamen quoties haec Verba Deponentia, siue Communia, sint excutienda, formabimus omnia tempora more Actiuorum & Passiuorum, quamuis non sint recepta: ideoq; à καθηγησάμην sursum ascendemus ad Praesens vsq. καθηγέω. sed Lexicon docebit, tantùm receptum esse καθηγέομαι, quod est compositum ab ἡγέομαι: nam κατὰ perdit vltimum α, quia Verbum incipitur à vocali, quae quòd sit aspirata, mutatur in τ in θ. καθηγέομαι, non κατηγέομαι.

Caeterùm Deponentium Verborum tempora quaedam fiunt vt in Passiuis, quaedam vt in Medijs: quod vsu magis disces quàm praeceptis.

Est autem καθηγοῦμαι, idem quod praeeo, praeceptor sum: hinc καθηγεμὼν auctor, praeceptor, qui rem instituit.

Εἴ τις) si quis: τὶς, aliquis, Encliticum est, & Accentum remittit in praecedentē syllabam: εἰ, quae ex se accentum nullum habet: cuiusmodi & alia scripsimus pag 104. vers. 7.

Γάρ φησι) φημὶ, dico; tertia persona φησὶ pag. 87. vers 34. Estq; ex Encliticis, & accentu destituitur pag 104 vers. 4. Est autem locus, quem citat Basilius, Lucae cap. 9. nisi quòd ibi additur haec particula καθ' ἡμέραν, id est, quotidie.

Θέλει) vult; prima persona θέλω, volo.

Ὀπίσω μου) post me. Aduerbium est cum Genitiuo. Græcorum quædam Aduerbia per Præpositionem reddimus.

Μου) Genitiuus ab ἐγὼ, destituitur Accentu tanquam Encliticum.

Ἐλθεῖν) ἐλεύθω, secundus Aoristus ἤλυθον, Syncope ἦλθον, Infinitiuus ἐλθεῖν, pag. 81. vers. 18.

Ἀπαρνησάσθω) tolle Præpositionem ἀπὸ, manet ἀρνησάσθω, Aoristus primus Medius Imperatiui, vt τυψάσθω, secunda persona ἄρνησαι, vt τύψαι. Indicat ἠρνησάμην, Aoristus primus Actiuus esset ἤρνησα, Futurum ἀρνήσω. Præsens ἀρνέω: sed receptum est Deponens ἀρνέομαι, inde ἀπαρνέομαι, abnego.

Ἑαυτὸν) semetipsum: Pronomen compositum, pag. 67. vers. 5.

Ἀράτω) αἴρω, tollo: Futur. ἀρῶ, Aoristus prim ἦρα, Imperat ἆρον, ἀράτω, vt τύψον, τυψάτω.

Σταυρὸν) ὁ σταυρὸς, crux: tertiæ Declinationis.

Αὐτοῦ) ipsius: crebrò reperies αὐτοῦ pro αὑτοῦ, quod per Aphæresim dicitur pro ἑαυτοῦ. eadem pag. vers. 20.

Ἀκολουθείτω) ἀκολουθέω, sequor: Datiuum regit. pag. 106, vers 6. Imperat. ἀκολούθει, ἀκολουθεέτω, & per Crasim ἀκολουθείτω; vt ποιεέτω, ποιείτω. pag. 41. vers. 12.

Μοι) Datiuus ab ἐγὼ, ex Encliticis est, Accentu carens.

Ταῦτά ἐστιν) ταῦτα, hæc: Neutrum Plurale Pronominis οὗτος. pag. 66 vers. 27. Iungitur Verbo Singulari. pag. 104. vers. 20

Ἐστιν) est, tertia Singularis ab εἰμὶ, sum. pag. 85 vers. 2. Estque ex Encliticis. Scribitur autem ἐστιν per ν, more Attico, qui personis in ι finitis addunt ν, siue sequatur vocalis, siue consonans, siue absoluta sit sententia, siue non: idque receptissimum in Ecclesiasticis scriptoribus.

Ἐν ἡσυχίᾳ ἔχειν) ἔχω, habeo, Infinitiuus ἔχειν, habere: ἐν ἡσυχίᾳ, in quiete; pro quo Budæus, pacatam habere: ἡ ἡσυχία, quies, secundæ Declinationis; Datiuus ἡσυχίᾳ, per ᾳ diphthongum impropriam: ἐν, in; Præpositio iuncta Datiuo ἡσυχίᾳ.

Τὸν νοῦν) Accusatiuus; Nominatiuus ὁ νόος, Crasis νοῦς. pag. 74. vers. 32.

Πειρᾶσθαι) πειράομαι, nitor, conor, tento. Secundæ Coniugationis Circumflexorum: Infinitiuus πειράεσθαι, Crasis πειρᾶσθαι.

Προσή-

Προσήκει) conuenit, Impersonaliter, præsentis temporis, à πρὸς & ἥκω, Compositum προσήκω. conuenio. Budæus Imperfecto reddit: Iam primùm, inquiens, mentem pacatam habere conueniebat; pro quo Græcus dixit, ἐν ἡσυχίᾳ τὸν νοῦν ἔχειν πειρᾶσθαι προσήκει, hoc est, verbum è verbo, In quiete mentem habere conari conuenit. ordo est, cōuenit conari habere, id est, vt habeas, aut, vt habeat quis mentem, &c. Magnus est enim vsus Infinitiui Græci, & sæpenumero commodè redditur per Optatiuum præcedente particula vt, aut alia simili. Cæterùm nos docendi gratia rudiùs vertimus, quo per omnia discipulo satisfaceremus. Neque verò miretur, si inter Græca nihil respondeat illi, Iam primùm, nec Interpretem damnet, quasi Infinitiuum πειρᾶσθαι neglexerit. Latinis auribus ille inseruiuit, & sensum bona fide reddidit. Verùm iam deinceps in istiusmodi versionis siue libertate, siue auctoritate, non multum immorabimur; sed Budæi doctissimam interpretationem tantùm adscribemus. Ubi enim singulorum Verborum themata commonstrata fuerint, & Grammaticas minutias exactè peruestigauerimus, facilè quiuis iudicio ipse suo consequetur, quid Interpres aut prudens adiecerit, aut securus transmiserit: quorum vtrumque quantum permissum sit, fidorum Interpretum scripta docebunt. Nunc quo cœpimus proposito has Meditationes absoluamus. De interpretandi ratione alias fortè & copiosiùs dicemus.

Ὥσπερ γὰρ ὀφθαλμὸν περιαγόμενον συνεχῶς, καὶ νῦν μὲν ἐπὶ τὰ πλάγια περιφερόμενον, νῦν δὲ πρὸς τὰ ἄνω καὶ κάτω πυκνὰ μεταστρεφόμενον, ἰδεῖν ἐναργῶς, οὐχ οἷόν τε, ἀλλὰ χρὴ προσερείσασθαι τὴν ὄψιν τῷ ὁρωμένῳ. εἰ μέλλοι ἐναργῆ αὐτοῦ ποιεῖσθαι τὴν θέαν· οὕτω καὶ νοῦν ἀνθρώπου ὑπὸ μυρίων τῶν κατὰ τὸν κόσμον φροντίδων περιελκόμενον, ἀμήχανον ἐναργῶς ἐνατενίσαι τῇ ἀληθείᾳ.

Vt enim oculum circumactum assiduè, & nunc quidem in obliqua circumlatum, nunc verò ad superna & inferna identidem reuersum, cernere euidenter non possibile, sed oportet affixum esse obtutum viso, si futurus sit euidentem ipsius facere conspectum: sic & mentem hominis ab innumeris in mundo curis distractam, difficile euidenter intendere veritati.

Vt enim oculus continuo circumactu versatus, & nunc horsum illorsumque deflexus, nunc sursum deorsumque erectus vicissim ac depressus, exactè cernere nequit, sed obtutu incumbere in rem visam eum oportet, siquidem conspectum rei perspicuum facturus est: hunc in modum mentem humanam sexcentis mundi curis distractam euidenter cernere veritatem vix est vt euenire possit.

Ὡς γὰρ) vt enim; respondet ei quod sequitur, οὕτω, sic.

Ὀφθαλμὸν) oculum: ὁ ὀφθαλμὸς, tertiæ Declinationis.

Περιαγόμενον) Accusatiuus Participij Præsentis temporis: Nominatiuus ὁ περιαγόμενος, à Passiuo περιάγομαι: Actiuum περιάγω, circumago, circumduco, verso; à περὶ & ἄγω; nec abijcit περὶ vocalem, licet Verbum ἄγω incipiatur à vocali pag. 22. vers. 18.

Συνεχῶς) συνέχω, contineo: vnde συνεχὴς, continuus, primæ Declinationis Contractorum, τοῦ συνεχέος, τῶν συνεχέων, Crasi συνεχῶν, & v in σ conuerso, fit Aduerbiū συνεχῶς, quasi dicas Continēter: qua voce Cæsar vtitur pro assiduè, & citra intermissionem, Cōtinenter bellum gerere. De huiusmodi Aduerbiorum formatione, pag. 69. vers. 1. Pro περιελκόμενον συνεχῶς, Budæus habet continuo circumactu versatus.

Καὶ νῦν μὲν) & nunc quidem: νῦν Aduerbium temporis.

Ἐπὶ τὰ πλάγια) in obliqua: Neutrum Plurale Accusatiui casus, Nominatiuus Singul. ὁ πλάγιος, obliquus, transuersus; tertiæ Declinationis. Pro ἐπὶ τὰ πλάγια Budæus, horsum illorsumq;.

Περιφερόμενον) φέρω, Compositum περιφέρω, Passiuum περιφέρομαι, circumferor: Participium ὁ περιφερόμενος, tertiæ Declinationis: Accusatiuus τὸν περιφερόμενον.

Πρὸς τὰ ἄνω καὶ κάτω) sursum ac deorsum: ἄνω, Aduerbium, sursum, suprà. κάτω, deorsum, infrà. Aduerbijs Articuli adduntur in quouis genere & numero, sensusq; redditur Latinè per conueniens aliquod Participium, aut aliam quampiam vocem, quæ maximè quadrat: ὁ ἄνω, qui sursum versatur: τὰ ἄνω, sursum sita: τὰ κάτω deorsum posita: πρὸς τὰ ἄνω, ad ea quæ sursum consistunt.

Πρὸς) Præpositio iuncta est Accusatiuo τὰ ἄνω.

Πυκνὰ) Neutrum Plurale, ab Adiectiuo πυκνὸς, densus. frequens. Neutra verò Adiectiua in vtroque numero tanquam aduerbia sūt:

πολλὰ

πολλὰ, multum: sic πυκνὰ, frequenter: pro quo Budæus Vicißim, id est, identidem, crebrò, per interualla.

Μεταστρεφόμενον) Accusatiuus est, Nominatiuus ὁ μεταστρεφόμενος, Participium Præsentis temporis à Paßiuo μεταστρέφομαι, Actiuum μεταστρέφω, conuerto, reuerto: à μετὰ & στρέφω: pro πυκνὰ μεταστρεφόμενον, id est, frequenter conuersum, vertit, erectus vicißim ac depressus: nam πρὸς τὰ ἄνω μεταστρέφεσθαι, id est, sursum conuerti, non est aliud quàm erigi: contrà, πρὸς τὰ κάτω μεταστρέφεσθαι, deorsum conuerti, tanquam est deprimi: id verò per vices contingit sibi mutuo succedentes: ideo πυκνὰ μεταστρέφεσθαι dixit, vicißim erigi, ac deprimi.

Ἰδεῖν) videre: Infinit. secundi Aoristi, pag. 94. vers. 6. in εἴδω.

Ἐναργῶς) manifestè, euidenter: Aduerbium factum à Genitiuo Plurali ἐναργῶν, Nominatiuus ὁ καὶ ἡ ἐναργὴς primæ Declinationis Contractorum.

Οὐχ) non: οὐ ante consonantem, οὐ ποιήσω: οὐκ ante Vocalem tenuem, οὐκ ἐποίησα, οὐχ ante adspiratam, οὐχ ἅπας.

Οἷόν τε) οἷος, potens, poßibilis: quod nomen Ionico more capit Parelcon τε, οἷός τε, Neutrum οἷόν τε.

Χρὴ, oportet: Impersonale, pag. 101. vers. 1.

Προσερεισθῆναι) Simplex ἐρεισθῆναι, vt τυφθῆναι, Aorist. primus Paßiuus Infinitiui modi: Indicatiuus ἠρείσθην, à tertia persona Præteriti Paßiui ἤρεισται: prima persona ἤρεισμαι: Præteritum Actiuum, ἤρεικα: Futurum ἐρείσω: Præsens ἐρείδω id est, firmo, figo: προσερείδω, applico, affigo: προσερεισθῆναι τὴν ὄψιν, affigi oculum, siue aspectum applicari.

Τὴν ὄψιν) ὦπται, videor Præteritum ὦμμαι, secunda persona ὦψαι: hinc, ablato incremento, Verbale fit ἡ ὄψις, τῆς ὄψεως, τὴν ὄψιν, secundæ Declinat. Contractorum.

Ὁρωμένῳ) ei quod videtur: ὁράω, video. ὁράομαι, videor, Crasis ὁρῶμαι, secundæ Coniugat. Circumflexorum: Particip. ὁρώμενος, Datiuus τῷ ὁρωμένῳ, pro quo Budæus dicit rem visam. Nam huiusmodi Participijs Præteriti temporis sæpius abutimur, & ad significationem Præsentis accommodamus, quòd Latini non habeant Participium Præsens à Verbo Paßiuo. Quanquam & Græci & Latini

Latini Participia crebrò solent vsurpare, non habita ratione temporis, sed significati, vt rem visam dicamus non eam solùm quam tempore præterito vidimus, sed omne id in quod oculus officio suo fungi potest Sic Græci τὸ ὁρώμενον, Participio præsentis temporis appellant quicquid cerni potest, siue nunc in præsentia cernatur, siue antea conspicuum fuerit, licet iam lateat, neque appareat, id est, τὸ ὁρώμενον, & visum pro obiecto visus, vt Physici loquuntur, accipimus.

Εἰ) si: Coniunctio hîc posita cum Optat μέλλοι.

Μέλλοι) Optat. vt τύπτοι, Indicat. μέλλω: quod Verbum peculiariter gaudet Infinitiuo: solentq́ Latini hanc phrasim reddere hu Verbis, Futurum est; vt μέλλω ποιεῖν, futurum est vt faciam: μέλλω γράψαι, futurum est vt scribam: μέλλω τύψαι, futurum est vt verberem: cuiusmodi planè eadem sunt cum Futuris, faciam, scribam, verberabo: sed vocum vsus est obseruandus. Nos rudium ducentes rationem, pro μέλλοι, diximus, futurus sit.

Ἐναργῆ ὁ καὶ ἡ ἐναργὴς, primæ Declinationis contractorum, τοῦ καὶ τῆς ἐναργέος, τὸν καὶ τὴν ἐναργέα, Crasis ἐναργῆ, id est, euidentem, manifestum: aut, vt Budæus, conspicuum. Hîc capitur in genere Feminino: eius Substantiuum est θέαν.

Αὐτοῦ) αὐτὸς, ipse pag. 67. vers. 1. Neutrum αὐτό: Genitiuus αὐτοῦ, refertur ad ὁρωμένῳ, Datiuum Neutrum: Budæus habet pro αὐτοῦ Genitiuum rei, quia ὁρωμένῳ vertit rem visam.

Ποιεῖσθαι) Infinit. à ποιέομαι, pag. 42. vers. 5. & in voce Passiua capitur Actiuè; ideóque regit Accusatiuum à tergo, τὴν θέαν, vide suprà pag. 28 vers. 32 in περιεχομένῳ.

Θέαν) ἡ θέα, aspectus, visus: at ἡ θεά, dea: vtrumque secundæ Declinat. Accusat à θέα, est τὴν θέαν.

Οὕτω) sic: ante consonantem οὕτω. ante vocalem οὕτως.

Ἀνθρώπου) Nominatiuus ὁ καὶ ἡ ἄνθρωπος, tertiæ Declinat.

Ὑπὸ) Hæc Præpositio cum Genit. solet addi dictionibus Passiuè significantibus, vt apud Latinos à vel ab, τύπτομαι ὑπό σου, verberor abs te: sic hoc loco, ὑπὸ μυρίων φροντίδων περιελκόμενον.

Μυρίων) hoc explicatum est supra pag. 25. vers. 5.

Τῶν κατὰ τὸν κόσμον φροντίδων) Budæus vertit, mundi curis. Quomodo autem explicari possit Articulus ille τῶν iunctus Præpositioni cum casu

casu κατὰ τὸν κόσμον, *ostensum est suprà pag. 26. vers. 15. in verbis* ὑπὸ τῆ κατὰ τὸν πλοῦν ἀπειρίας.

Κατὰ τὸν κόσμον) κατὰ, *in, Præpositio cum Accusatiuo* κόσμον, *Nominat* ὁ κόσμος, *tertiæ Declinationis.*

Φροντίδων) ἡ φροντὶς, τῆ φροντίδος, τῶν φροντίδων.

Περιελκόμενον) ἕλκω, *traho*: περιέλκω, *distraho*: *Passiuum* περιέλκομαι, *Participium* ὁ περιελκόμενος, τὸν περιελκόμενον, *distractum. Est tamen Præsentis temporis. vide de hoc in voce* ἐρωμένῳ. *suprà pag 39. vers 30.*

Ἀμήχανον) μηχανὴ, *conatus, machina: vnde per* α *priuatiuam particulam fit* ἀμήχανον, *difficile, quod nulla ratione vel arte fieri possit.*

Ἐνατενίσαι) ἀτενίζω, *fixis oculis intueor: Futurum* ἀτενίσω. *Aoristus primus* ἠτένισα, *Infinitiuus* ἀτενίσαι, *vt* τύψαι: *Compositum* ἐνατενίσαι, *ab Indicatiuo Præsenti* ἐνατενίζω, *quod Datiuum regit* τῇ ἀληθείᾳ, *ratione Præpositionis* ἐν. *vide suprà pag. 11. vers. 18. in* ἐπιφαινομένης αὐτοῖς.

Ne mireris, Interpretem ἐνατενίσαι *vertisse per Infinitiuum præsentis Temporis, cernere, vt & prius* προσπεριελθεῖν, *incumbere; &* ἰδεῖν, *cernere: quandoquidem Aoristi varijs tribuuntur temporibus, & latissimè patet eorum significatio & vsus.*

Ἀληθείᾳ) *veritati. Adiectiua in* ης *primæ Declinationis contractorum faciunt Substantiua Feminina in* εια, ἐναργὴς, *euidens*, ἡ ἐνάργεια, *euidentia*: ἀληθὴς, *verus*; ἡ ἀλήθεια, *veritas*: τῆ ἀληθείας, τῇ ἀληθείᾳ, *per* ᾳ *diphthongum impropriam: & hoc differt à Nominatiuo* ἀλήθεια.

Ἀλλὰ τὸν μὲν οὔπω τοῖς δεσμοῖς τῆ γάμου συνεζευγμένον, λυσσώδεις ἐπιθυμίαι, καὶ ὁρμαὶ δυσκάθεκτοι, καὶ ἔρωτές τινες δυσέρωτες ἐκταράσσουσι.

Sed quidem nondum vinculis nuptiarum constrictum, rabidæ cupidines, & impetus irretenti, & amores quidam perditi perturbant.

Atque ei quidem qui nondum coniugalibus vinculis astrictus est, rabidæ cupidines, & impetus effrenes, amoresque inceliunt perditissimi.

Δεσμοῖς) *Datiuus Pluralis: Nominatiuus* ὁ δεσμὸς, *tertiæ Declinationis. Est Verbale à* δέω, *ligo pag. 84 vers. 23.*

Γάμου) ὁ γάμος, *nuptiæ: tertiæ Declinat. est Singulare, cùm nos vtamur Plurali, nuptiæ. vide suprà pagina 11. versu 3. in* ἐπιφαινομένης.

Συνεζευγμένον) ζεύγνυμι, *Tempora sumit à* ζεύγω, *vt scriptum est pag. 89. vers. 18. in Verbo* ἄγνυμι. *Futurum igitur* ζεύξω, *Præteritum Actiuum* ἔζευχα, *Paßiuum* ἔζευγμαι, *Particip.* ἐζευγμένος, *& Compositum* συνεζευγμένος, *Accusat.* τὸν συνεζευγμένον: *Verbum tamen scribitur* συζεύγνυμι, *non autem* συνζεύγνυμι, *vt* συζάω, *non* συνζάω. *pag. 99. vers. 10. Est autem* συνεζευγμένος *coniugatus, pro quo Budæus, astrictus.*

Λυσσώδεις) *Multa sunt Adiectiua in* ώδης, *Communia primæ Declinationis Contractorum:* ἀνὴρ, ἀνδρὸς, *vir, viri:* ἀνδρώδης, *virilis:* ἰξὸς, *viscum;* ἰξώδης, *viscosus: sic* λύσσα, *rabies;* λυσσώδης, *rabidus:* τοῦ καὶ τῆς λυσσώδεος. *Plural.* οἱ καὶ αἱ λυσσώδεες, *Crasis* λυσσώδεις.

Ἐπιθυμίαι) *Nominatiuus Pluralis; Singularis* ἡ ἐπιθυμία, *concupiscentia, secundæ Declinationis.*

Ὁρμαὶ) ἡ ὁρμὴ, *secundæ Declinationis, impetus, subitus animi affectus & motus, quo temerè huc vel illuc impellimur: cuiusmodi est in animantibus dolentibus, aut alio affectu subitò raptis.*

Δυσκάθεκτοι) *retentu difficiles:* ἔχω, *Futurum* ἕξω, *per aspirationem, quæ manet in Præterito* εἶχα, *Paßiuum* εἶγμαι, εἶξαι, εἶκται: *vnde ablato incremento, fit Verbale* ἑκτὸς: *sic à composito* κατέχω, *id est, retineo, Verbale* κάθεκτος, *id est, cohibitus & retentus: & licet scribatur* κατέχω, *tamen per* θ *scribitur* κάθεκτος: *nam* κατέχω *fit à* κατὰ *&* ἔχω, *at* κάθεκτος, *ab* ἑκτὸς, *quod habet aspirationem. à* κάθεκτος *fit* δυσκάθεκτος, *retentu difficilis, & qui cohiberi non potest, id est, effrænis. Particula verò* δυς *in compositione significat difficultatem, impoßibilitatem, malum & perniciosum: cuius contrarium est* εὖ. *Cùm sit autem* ὁρμαὶ *Femininum, tamen dixit non* δυσκάθεκται, *sed* δυσκάθεκτοι. *Attici namque Adiectiua in* ος *Communi genere solent vsurpare, pag. 69. vers. 31.*

Ἔρωτές τινες) ἔρως, *amor;* τοῦ ἔρωτος, *Plural* ἔρωτες, *quintæ Declinat.* τινὲς, *Encliticum à Nominatiuo* τὶς, *remittit accentum.*

Δυσέρω-

Δυσέρωτες) *ab* ἔρως *fit Adiectiuum* δύσερως, *id est, perditè amans, aut minimè amandus, explica particulam* δὺς *vt loco quadrabit:* ἔρωτες δυσέρωτες, *amores perditißimi, aut amores infelices & perniciosi.*

Ἐκταράσσουσι) ταράσσω, *turbo:* ἐκταράσσω, *conturbo, molestus sum. Præpositio* ἐκ *in compositis sæpè facit ad Auxesim:* ἐκκάμνειν, *supra modum fatigari;* ἐξασθενεῖν, *valde debilitari,* ἐκταράσσουσι, *tertia persona Pluralis.*

Τὸν δὲ ἤδη κατειλημμένον ὁμοζύγῳ ἕτερος θόρυβος φροντίδων ἐκδέχεται, ἐν ἀπαιδίᾳ, παίδων ἐπιθυμία, γυναικὸς φυλακὴ, οἴκου ἐπιμέλεια, οἰκετῶν προστασίαι, αἱ κατὰ τὰ συμβόλαια βλάβαι, οἱ πρὸς τοὺς γείτονας διαπληκτισμοὶ, αἱ ἐν τοῖς δικαστηρίοις συμπλοκαὶ, τῆς ἐμπορίας οἱ κίνδυνοι, αἱ τῆς γεωργίας διαπονήσεις. πᾶσα ἡμέρα ἰδίαν ἥκει φέρουσα τῆς ψυχῆς ἐπισκότησιν· καὶ αἱ νύκτες τὰς μεθημερινὰς φροντίδας παραλαβοῦσαι, ἐν ταῖς αὐταῖς φαντασίαις ἐξαπατῶσι τὸν νοῦν.

At iam occupatum coniuge alter tumultus curarum excipit; in orbitate prolium desiderium, vxoris custodia, domus procuratio, ministrorum præfecturæ, in contractibus damna, cum vicinis digladiationes, in foro concertationes, negotiationis pericula, agriculturæ labores. Vnaquæque dies propriam venit ferens animi caliginem: & noctes diurnas curas excipientes, in eisdem phantasijs fallunt mentem.

Coniugio autem mancipatum curarum agmen excipit; in orbitate desiderium prolis, vxoris custodia, domestica procuratio, seruiliũ officiorum constitutio, damna ciuilibus in contractibus accepta, digladiationes cum vicinis, forenses cõcertationes, negotiationis alea, agriculturæ labores. Vnaquæque dies suam adfert animo caliginem. Iam verò noctes diurnas curas excipientes, per easdem rerum species imposituram menti factitant.

Ἤδη) *iam. Quanquam huiusmodi particulas quas facilè commonstrauerit Lexicon, non est necesse cursosius recensere, vt neque quoties sese offeret casus Nominatiuus, aut Præsens Indicatiui primæ personæ: quandoquidem has Meditationes in hoc tantùm conscripsimus, vt Verborum themata, & casum Nominatiuum, Grammaticis innixi præceptis, reperiamus.*

Κατει-

Κατειλημμένον) λαμβάνω tempora sumit à λήβω, Futurum λήψω, Præteritum Actiuum λέληφα, & Atticè εἴληφα pag 80. vers 24. Passiuum εἴλημμαι, Participium εἰλημμένος. sic à καταλαμβάνω κατειλημμένος, & Accusatiuus τὸν κατειλημμένον.

Ὁμοζύγῳ) ὁμόζυγος, coniunx. Multa deriuantur ab ὁμὸς, similis: ὁμόψηφος, eiusdem sententiæ & suffragij ὁμόχρονος, coætaneus: ὁμόζυγος, coniunx dicitur, quòd eiusdem sit iugi, & pari cum marito iungatur copula; à ζυγὸς, id est, iugum: Datiuus τῇ ὁμοζύγῳ, tertiæ Declinationis.

Ἕτερος θόρυβος φροντίδων) alter vel alius tumultus curarum: ἕτερος θόρυβος, tertiæ Declinationis; φροντίδων à φροντίς.

Ἐκδέχεται) ἐκδέχομαι, excipio; à δέχομαι, tertia persona Singulari, ἐκδέχεται, vt τύπτεται.

Ἀπαιδία) παῖς, παιδὸς, puer, proles: ἄπαις, ἄπαιδος, orbus, sine liberis: vnde ἡ ἀπαιδία, orbitas, secundæ Declinationis, vt antè diximus, à σωτὴρ, σωτῆρος fieri ἡ σωτηρία, salus: suprà pag. 35. vers. 6.

Παίδων) liberorum, prolium: à Nominatiuo παῖς παιδός.

Ἐπιθυμία) θυμὸς, animus: ἐπιθυμέω, concupisco; à Præpositione ἐπὶ, in; quasi in animo gero: ἐπιθυμία, desiderium, auiditas, concupiscentia.

Γυναικὸς) ἡ γυνὴ vxor: Genitiuus τῆς γυναικὸς, ab inusitato Nomine γύναιξ, Vide Heteroclita. pag. 76. vers. 15.

Φυλακὴ) Verbalia plurima seruant figuratiuam literam secundi Aoristi. quæ in Verbis quartæ Coniugationis est γ, si Futurum desinat in ξω. pag 25. vers. 22. Itaque à Verbo σφάττω, iugulo, Futurum σφάξω, Aoristus secundus ἔσφαγον. Verbale Nomen ἡ σφαγὴ, cædes: ἐπιτάττω, impero; ἐπιταγὴ, imperium: sic à φυλάττω, custodio, foret Nomen ἡ φυλαγὴ. custodia, per γ: dicitur tamen φυλακὴ: siquidem huiusmodi mutarum, Tenuis, Aspiratæ, & Mediæ, magna est inter se affinitas, tradúntque operas mutuas, vt crebrò aliam pro alia reperias. Aut fit ἡ φυλακὴ à Nomine φύλαξ, custos, τοῦ φύλακος: vnde ἡ φυλακή.

Οἴκου ἐπιμέλεια) domus procuratio, cura, & diligentia: οἶκος, domus: tertiæ Declinationis ἐπιμελὴς accuratus, diligens; vnde ἡ ἐπιμέλεια, diligentia: vt ἀλήθεια ab ἀληθὴς. de hoc suprà pag. 41. vers. 22. in ἀληθείᾳ.

Οἰκο-

Οἰκέτου) ὁ οἰκέτης, famulus, prima Declinat. τοῦ οἰκέτου, accentu Circumflexo in vltima, pag. 102. verſ. 21.

Προστασίαι) προΐστημι, præſideo, & præſum; à πρὸ & ἵστημι; προΐσταμαι, præficio, præfecturam confero. Simplex Verbum ἵστημι, Futurum στήσω, Præteritum Actiuum ἕστακα, Paſsiuum ἕσταμαι, ἕστασαι: Sic à compoſito προΐσταμαι, Præteritum προέσταμαι, προέστασαι: vnde ablato incremento fit duplex Nomen Verbale, ἡ πρόστασις, & ἡ προστασία, id eſt, præfectura, præſidentia. Plurale αἱ προστασίαι.

Αἱ κατὰ τὰ ζυμβόλαια βλάβαι) vim Articuli afficientis Præpoſitionem cum caſu, pulchrè expreſsit Participio, Damna ciuilibus in contractibus accepta.

Συμβόλαια) à βάλλω, Compoſitum ζυμβάλλω, quod præter alia ſignificat, paciſci. &, cõtractus conuentaq; inire: vnde Verbale συμβολὴ & inde ζυμβόλαιον, hoc eſt, pactum & contractus. Fermè autem huiuſmodi Verbalia a βάλλω & compoſitis efferuntur per ο, non α: vt βολὴ προσβολὴ, καταβολὴ: ſic συμβολὴ, & inde συμβόλαιον, vt ἐπιβόλαιον, &c.

Βλάβαι) βλάπτω, noceo: ſecundus Aoriſtus ἔβλαβον, tanquam à themate βλαβω, pag. 83. verſ. 33 Hinc Verbale βλάβη, damnum: per idem effertur characteriſticon, nempe β.

Γείτονας) ὁ γείτων, vicinus: τοῦ γείτονος. habito Genitiuo, facilè ad reliquos caſus perueneris, τοὺς γείτονας.

Διαπληκτισμοὶ) πλήττω, percutio: Futurum πλήξω, Præteritum Actiuum πέπληχα, Paſsiuum πέπληγμαι, πέπληξαι, πέπληκται: vnde Verbale πλήκτης, percuſſor: & per Metaphoram, obiurgator, & conuitiator: vnde Verbum πληκτίζω, aut πληκτίζομαι. Illa enim in ίζω & ίζομαι. paſsim à quouis deducuntur, vt doctis auctoribus viſum eſt: compoſitum διαπληκτίζομαι. Verbum Deponens, id eſt, decerto, pugno, contendo. Futurum à πληκτίζω eſt πληκτίσω, Præteritum Actiuum πεπλήκτικα, Paſsiuum πεπλήκτισμαι. Vnde Verbale ablato incremento ὁ πληκτισμὸς. pag. 73. verſ. 4. ſic à διαπληκτίζομαι, Verbale διαπληκτισμὸς. Vtrum verò recepta ſint πληκτίζω, πληκτίζομαι, an tantum διαπληκτίζομαι, docebit aſsidua lectio: tantùm oſtendimus quo pacto Verba fiant, quæ quidem nunc Actiua, nunc contra Paſsiua, nunc Simplicia, nunc Compoſita ſolùm in vſu

vsu versantur: quemadmodum apud Latinos recipiuntur Composita aspicio, conspicio, despicio, & inde aspectus, conspectus, despectus: non autem Simplex specio, licet vsurpetur nomen species.

Δικαστηρίοις) δικάζω. Futur. δικάσω. Præterit. Actiuum δεδίκακα. Passiuum δεδίκασμαι, δεδίκασαι, δεδίκασται; vnde Verbale τὸ δικαστήριον, forum iudiciale, tribunal: Datiuus Plur. τοῖς δικαστηρίοις, tertiæ Declinat. nam δικάζομαι, est lites ago, contendo.

Συμπλοκαὶ) πλέκω, συμπλέκω, συμπλέκομαι. confligo, negotium habeo cum aliquo: Verbale ἡ συμπλοκὴ, congressio, conflictus, secundæ Declinat. migrat ε in ο, vt suprà dictum pag. 16. vers. 32. in τρέπω.

Ἐμπορίας) πόρος, quæstus, prouentus: ἔμπορος, mercator: ἡ ἐμπορία, τῆς ἐμπορίας, secundæ Declinat. à Præpositione ἐν, & Nomine πόρος. vide suprà pag. 32. vers. 10. in ἔνοικα πάθη.

Κίνδυνοι) Nominatiuus Pluralis, à Singulari ὁ κίνδυνος, periculum: pro quo Budæus posuit, aleam.

Γεωργίας) γέα, & per Crasim γῆ, terra, ἔργον, opus: inde γεωργὸς agricola, ἡ γεωργία, agricultura, τῆς γεωργίας.

Διαπονήσεις) πονέω, laboro, Futur. πονήσω. Præterit. Actiuum πεπόνηκα, Passiuum πεπόνημαι, πεπόνησαι: Verbale ἡ πόνησις. pag. 73. vers. 7. secundæ Declinationis Contractorum, τῆς πονήσεως, αἱ πονήσεες & Crasi πονήσεις, Compositum διαπονήσεις, à Nominatiuo διαπόνησις, à Verbo διαπονέομαι, excolo, elaboro.

Πᾶσα ἡμέρα) ἡμέρα, dies; secundæ Declinationis, ὁ πᾶς, omnis; Femininum ἡ πᾶσα, Neutrum τὸ πᾶν.

Ἰδίαν) ἴδιος, proprius: Femininũ ἡ ἰδία, τὴν ἰδίαν. Quomodo verò se habeant Feminina Adiectiuorum, scriptum pag. 69. vers. 26.

Ἥκει) ἥκω, ἥκεις, ἥκει, venio, venis, venit.

Φέρουσα) φέρω, fero: Participium ὁ φέρων, ἡ φέρουσα.

Ψυχῆς) ἡ ψυχὴ, secundæ Declinat. τῆς ψυχῆς.

Ἐπισκότησιν) σκότος, tenebræ: Verbum σκοτέω, Futurum σκοτήσω, Præterit. Actiuum, ἐσκότηκα, Passiuum ἐσκότημαι, ἐσκότησαι: vnde Verbale ἡ σκότησις, pag. 73. vers. 7. τῆς σκοτήσεως, τὴν σκότησιν, Compositum ἐπισκότησιν. Nominatiuus ἡ ἐπισκότησις, secundæ Declinat. Contractorum, à Verbo ἐπισκοτέω, obtenebro.

Νύκτες) ἡ νὺξ, τῆς νυκτὸς, nox, noctis. Plural. αἱ νύκτες.

Μεθημερινὰς) ἡμέρα, dies: μεθ' ἡμέραν, per Apostrophum, pro μετ' ἡμέραν, propriè significaret post diem, quia μετ' iuncta Accusatiuo, significat post: verùm Atticè capitur pro ἐν ἡμέρᾳ, in die, per diem, interdiu. Caeterùm quia ratione Apostrophi legitur μεθ' ἡμέραν, tanquam vnica dictio μεθημέραν, fit inde Adiectiuum, ὁ μεθημερινὸς, diurnus; ἡ μεθημερινὰ, Accusat. Plural. τὰς μεθημερινάς.

Φροντίδας) ἡ φροντὶς, τῆς φροντίδος, τὰς φροντίδας

Παραλαβοῦσαι) λαμβάνω, secund. Aorist. Actiuus ἔλαβον, Participium ὁ λαβὼν, ἡ λαβοῦσα. Compositum παραλαβοῦσα, à παραλαμβάνω, Plurale αἱ παραλαβοῦσαι.

Αὐταῖς) Datiuus Pluralis ab αὐτὴ Pronomine Relatiuo, quod non solùm significat, ipsum; sed etiam capitur pro, eodem: αὐταῖς φαντασίαις, eisdem phantasiis.

Φαντασίαις) φαίνω, Futurum φανῶ, Praeterit. Actiuum πέφαγκα, Passiuum πέφασμαι, πέφανσαι, πέφανται, Verbale φαντὸς: vnde Verbum φαντάζομαι: finge vocem Actiuam φαντάζω, Futurum φαντάσω, Praeterit. Actiuum πεφάντακα, Passiuum πεφάντασμαι, secunda persona πεφάντασαι: vnde Nomen Verbale ἡ φαντασία: pagina 73. vers. 7. secundae Declinationis: Datiuus Pluralis ταῖς φαντασίαις.

Ἐξαπατῶσι) ἀπατάω, fallo; tertia Pluralis ἀπατάουσι, Crasis ἀπατῶσι: Compositum ἐξαπατάω, ἐξαπατῶσι.

Τούτων δὲ φυγὴ μία, ὁ χωρισμὸς ἀπὸ τοῦ κόσμου παντός· Κόσμου δὲ ἀναχώρησις, οὐ τὸ ἔξω αὐτοῦ γενέσθαι σωματικῶς, ἀλλὰ τῆς πρὸς τὸ σῶμα συμπαθείας τὴν ψυχὴν ἀπορρῆξαι, καὶ γενέσθαι ἄπολιν, ἄοικον, ἀνίδιον, ἀφιλέταιρον, ἀκτήμονα, ἄβιον, ἀπράγμονα, ἀσυνάλλακτον, ἀμαθῆ τῶν ἀνθρωπίνων διδαγμάτων, ἕτοιμον ὑποδέξασθαι τῇ καρδίᾳ τὰς ἐκ τῆς θείας διδασκαλίας ἐγγινομένας διατυπώσεις.

Horum autem fuga vna, separatio à mundo vniuerso: mundi verò secessus, nõ extra ipsum fieri corporaliter; sed cũ corpore consensu animũ abrumpere, & fieri extorrem, sine domo, carentem proprio, nescium sodalitatis, inopem, sine facultatibus, vacantem negotijs, alienum à contractibus, rudem humanarum disciplinarum, paratum admittere corde ex diuina doctrina ingenitas informationes.

Qua-

Quarum rerum vna demum cautio est, si ab omni se mundo abdicarit, qui hanc vitare molestiam instituerit. Est verò secessus à mundo, non extra mundum esse corpore; cæterùm à consensu corporis mutuáque affectione animum abrumpere, non ciuem esse, non domum possidere, non familiam, nihil proprium habere, non sodalitatis officia, non amicitias colere, prædia nulla, nullas facultates habere, negotiis vacare, iurisgentium contractus, humanas que disciplinas non nosse: ita se comparare, cor vt humanum aptum sit admittere disciplinam ex diuinis monumentis informatam.

Τούτων) Genitiuus Pluralis Demonstratiui Neutri generis τοῦτο Masculinum οὗτος, Femininum αὕτη. pag. 66 vers. 22.

Φυγὴ) φεύγω, fugio; secundus Aoristus ἔφυγον: Verbale Nomen ἡ φυγὴ, fuga. vide suprà pag. 44. vers. 23 in φυλακή.

Μία) εἷς, vnus, pag. 70. vers. 26. Femin μία, vna.

Χωρισμὸς) χωρίζω, separo: Futurum χωρίζω, Præteritum Actiuum κεχώρικα, Passiuum κεχώρισμαι, Verbale ὁ χωρισμὸς. pag. 73. vers. 4.

Κόσμου) ὁ κόσμος. mundus Genitiuus τοῦ κόσμου.

Παντὸς) ὁ πᾶς, τοῦ παντὸς, quintæ Declinationis.

Ἀναχώρησις) χωρέω, Futur. χωρήσω. Præteritum Actiuum κεχώρηκα, Paßiuum κεχώρημαι, κεχωρησαι: Verbale χώρησις, pag. eadem, versu 7. Compositum ἀναχώρησις, secessus, ab ἀναχωρέω, secedo.

Τὸ ἔξω αὐτοῦ γενέσθαι) Articulus τὸ afficit orationem quæ constat Infinitiuo, id, nempe extra mundum esse.

Ἔξω αὐτοῦ) Aduerbium cum Genitiuo: quibusdam Latinorũ Præpositionibus respondent Græcorum Aduerbia.

Γενέσθαι) γίγνομαι, secund. Aorist. Med, ἐγενόμην. pag. 92. vers. 4. Infinitiuus γενέσθαι. vt τυπέσθαι, ab ἐτυπόμην.

Σωματικῶς) τὸ σῶμα, corpus, τοῦ σώματος: inde Adiectiuum σωματικὸς, corporalis: Genitiuus Pluralis τῶν σωματικῶν, a quo Aduerbium σωματικῶς, migrante v in σ, pag 69. vers. 1.

Πρὸς τὸ σῶμα συμπαθείας) scripsimus suprà pag. 11. vers. 29. in voce ὁμοιότητος, cuiusmodi dictionibus addatur Prepositio πρὸς. Budæus vertit, συμπάθειαν πρὸς τὸ σῶμα, corporis consensum & mutuam affectionem.

Συμπα-

Συμπαθείας) πάχω, patior: secundus Aoristus ἔπαθον, à πάθω: vnde Nomina ἀπαθὴς ἀπαθὴς, &c. per α & θ sic à composito συμπάχω, i. est, condolesco, & alienis incommodis afficior, siue tangor, fit συμπαθὴς, qui eiusdem est affectus. Vnde Substantiuum ἡ συμπάθεια, quasi dicas condolentia, naturalis ille consensus animi cum corpore.

Ἀπορρῆξαι) ῥήγνυμι, frango, rumpo: Futurum ῥήξω, pag 98 versu 21. Aoristus primus ἔῤῥηξα, Infinit. ῥῆξαι, Compositum ἀποῤῥῆξαι, abrumpere, ab ἀποῤῥήγνυμι, per geminum ρρ, pag. ead. vers. 16.

Ἄπολιν) ἡ πόλις, ciuitas: vnde ἄπολις, extorris, qui ciuitate destituitur, aut caret, qui non est ciuis.

Magnus hoc loco catalogus eorum quæ fiunt per α particulam priuatiuam, quæ quidem Budæus non eadem semper voce reddidit, licet compositionis ratio sit vna in omnibus: ideoq́, vt in cæteris, ita & in istis iuuabimur copia, vt nobis obuia sint quæcumque scitè & commodè priuationem significant: deinde comminiscamur apta verba, quibus negationem tribuamus: ἄπολιν φῦναι, vertit non esse ciuem; ἄοικον; non possidere domum, non familiam: quæ quidē multis alijs verbis & rectè verti possunt, ἄπολιν φῦναι, ciuitatem ignorare, ciuitate carere, ciuitate destitutum esse: & item alio & alio pacto, vtcumque commodum erit negationem explicare.

Ἄοικον) Quoties α priuatiuum præfigitur vocalibus, solet interseri ν, ἄξιος, dignus; ἀνάξιος, indignus: verùm id non est perpetuum, vt ἄεργος, ἄυπνος, ἄθεατος, ἄοκνος, ἄωρος, ἄωτος: sic ab οἶκος, domus, Adiectiuum formatur ἄοικος. qui domo caret.

Ἀνίδιον) ἴδιος, proprius, priuatus: ἀνίδιος, qui nihil habet proprium, quod sibi peculiariter vendicet.

Ἀφιλέταιρον) ἑταῖρος, sodalis, amicus; φιλέταιρος, sodalium studiosus, & amicitiam colens: ἀφιλέταιρος, qui sodalitatis & amicitiæ officia non colit.

Ἀκτήμονα) κτάομαι, acquiro, possideo: ἀκτήμων, inops, qui prædia non habet. Multa in μων deducuntur à Futuro vocis Actiuæ: μνάομαι, reminiscor, Futurum Actiuum esset μνήσω, inde μνήμων, memor: sic à κτάομαι, Futurum Actiuum κτήσω, vnde, si receptum esset, diceretur κτήμων, opulentus; qui multa possidet: hinc ἀκτήμων,

qui possessionibus destitutus est, Genitiuus ἀκτήμονος, Accusatiuum τὸν ἀκτήμονα.

Ἄβιον) βίος, vita, victus, & facultates quibus vita sustinetur, quæque ad vsum vitæ pertinent: hinc ἄβιος is dicitur, qui ijs rebus caret.

Ἀπράγμονα) πρᾶγμα, res: capitur pro negotio & molestia: vt παρέχειν πράγματα, facessere negotium; hinc fit ἀπράγμων, qui nec alijs exhibet negotium, nec ipse libenter negotijs inuoluitur: τοῦ ἀπράγμονος.

Ἀσυνάλλακτον) ἀλλάττω, inde συναλλάττω, contraho, paciscor, ineo contractus & conuenta: tertia persona Præteriti passiui συνήλλακται, Verbale συνάλλακτος pag. 73. vers. 11 vnde ἀσυνάλλακτος, vt δυσκάθεκτος, à κατέχω, suprà pag. 42. vers. 22.

Ἀμαθῆ) μανθάνω, disco, secund. Aorist. ἔμαθον, ab inusitato μαθέω, hinc ἀμαθὴς, Genit. ἀμαθέος primæ Declinat. Contractorum, τὸν ἀμαθέα. Crasis ἀμαθῆ, id est, rudem, nescium, indoctum. Crebrò verò Genitiuum habent ista Adiectiua, quæ sunt ex particulis α, δυ, δις, quorum exempla sunt passim obuia.

Ἀνθρωπίνων) ἄνθρωπος, homo: ἀνθρώπινος, humanus.

Διδαγμάτων) διδάσκω; à διδάχω, facit Præteritum passiuum δεδίδαγμαι: vnde Verbale τὸ δίδαγμα. pag. 73. vers. 4 τοῦ διδάγματος, τῶν διδαγμάτων.

Ὑποδέξασθαι) δέχομαι, Futurum δέξομαι, Aorist. prim. ἐδεξάμην, Infinit. δέξασθαι: Compositum ὑποδέξασθαι.

Καρδίᾳ) Datiuus à Nominatiuo ἡ καρδία, secundæ Declinat.

Θείας) ὁ Θεὸς, Deus: inde ὁ θεῖος, diuinus.

Διδασκαλίας) Genit. à Nominatiuo ἡ διδασκαλία, à διδάσκαλος.

Ἐγγινομένας) γίνομαι, Particip. γινόμενος, ἡ γινομένη, τὰς γινομένας: Compositum ἐγγινομένας, ab ἐγγίνομαι, intus generor, innascor, quasi dicas, intus fio.

Διατυπώσεις) à Nomine τύπος, fit Verbum τυπόω, Futur. τυπώσω, Præter. Actiuum τετύπωκα, Passiuum τετύπωμαι, τετύπωσαι: vnde Verbale ἡ τύπωσις. pag. 73. vers. 7 τῆς τυπώσεως, Accusatiuus Pluralis τὰς τυπώσεας, Crasis τυπώσεις, Compositum διατυπώσεις, à Verbo διατυπόω.

Ἑτοιμασία δὲ καρδίας, ἡ ἀπομάθησις τῶν ἐκ πονηρᾶς συνηθείας προκαταχόντων αὐτὴν διδαγμάτων.

Præparatio verò cordis, obliuio ex praua consuetudine antè occupantium ipsum doctrinarum.

Est autem huiuscemodi cordis comparatio, cùm eæ doctrinæ dediscuntur, quæ praua consuetudine sedem in ipso occupauerunt.

Ἑτοιμασία) ἑτοιμάζω, *Futur.* ἑτοιμάσω, *Prater. Actiuum* ἡτοίμακα. *Paß.* ἡτοίμασμαι, ἡτοίμασαι; *vnde* ἡ ἑτοιμασία *Verbale.*

Ἀπομάθησις) μανθάνω, *Tempora sumit à* μαθέω, *Futur.* μαθήσω, *Preterit. Actiuum* μεμάθηκα, *Paßiuum* μεμάθημαι, μεμάθεσαι, *vnde* ἡ μάθησις: *inde* ἀπομάθησις, *ab* ἀπομανθάνω.

Συνηθείας) συνήθης, *consuetus*: ἡ συνήθεια, *consuetudo*, τῆς συνηθείας. *supra pag. 41. vers. 22 in* ἀληθεία.

Προκαταχόντων) ἔχω, *secund. Aorist.* ἔσχον, *à Verbo* σχέω. *pag. 94. vers. 22. Participium* σχὼν, σχόντος, τῶν σχόντων. *Compositum autem* κατασχὼν, *à* κατέχω. *inde* προκατασχὼν, *à* προκατέχω, *id est, priùs occupo. Prepositio* πρὸ *in Compositis quandoque præcedens tempus indicat, vt apud Latinos præ, in Verbo præuerto, & consimilibus.*

Οὔτε γὰρ ἐν κηρῷ γράψαι δυνατὸν, μὴ καταλεάναντα τοὺς ἐναποκειμένους χαρακτῆρας, οὔτε ψυχῇ δόγματα θεῖα παραδέδοσθαι, μὴ τὰς ἐκ τοῦ ἔθους προλήψεις αὐτῆς ἐξελόντα.

Neque enim in cera scribere possibile, non delentem insitos characteres; neque animæ placita diuina accommodare, non ex consuetudine anticipatas opiniones ex ea eximentem.

Nam nec in tabulis cereis scribere possis, nisi priùs literas induxeris, quæ antè scriptæ fuerunt: neq. animæ priùs diuina placita accommodaris, quàm anticipatas opiniones ab ea exemeris.

Κηρῷ) *Datiuus, à Nominatiuo* ὁ κηρὸς, *cera, tertiæ Declinat.*

Γράψαι) γράφω, *scribo: Aoristus primus*, ἔγραψα, *Infinitiuus* γράψαι.

Δυνατὸν) δύναμαι, *possum, Verbum Deponens secundæ Coniugationis in* μι, *vt* ἵσταμαι: *singe vocem Actiuam* δύνημι, *Futur.* δυνήσω, *Preterit. Actiuum* δεδύνηκα, *Paßiuum* δεδύναμαι, *per* α: *quia semper penultima Præter. paß. Verborum in* μι *est breuis, pagina 65. vers. 3.*

vers. 3. tertia persona δεδύναται, *Verbale* ὁ δυνατὸς, ἡ δυνατὴ, τὸ δυνατὸν, *poßibilis, poßibile.*

Καταλεάναντα) λεαίνω, *& inde* καταλεαίνω, *deleo, Futurum* λεανῶ, *Aoristus primus* ἐλέανα, *Participium* λεάνας, λεάναντος, τὸν λεάναντα, καταλεάναντα. *Posuit Budæus hoc loco Verbum Inducere: cuius vsus est propriè, cùm de opere tectorio sit sermo: & pro abolere capitur. Suetonius: Amplißimis verbis collaudatum in integrum restituit, inducto priori decreto. Et alio loco: Multa & deleta, & inducta. & superscripta inerant. Siquidem illito chartis atramento, tanquam delentur quæ prius scripta fuerant. Vide Commentar. Budæi in Verbo* ἐμπλάττω. *Cæterùm* μὴ καταλεάναντα τοὺς χαρακτῆρας *vertit, Nisi priùs literas induxeris. Nam Participia significationis præteritæ, cùm non sint Latinis à Verbo Actiuo, necesse est vt vtamur Verbo Præteriti Temporis, Nisi priùs induxeris; vel, vbi non induxeris: aut capiamus Participium Præteriti paßiui, & orationem Actiuam commutemus in Paßiuam,* καταλεάναντα τοὺς χαρακτῆρας, *inductis literis, siue deletis characteribus.*

Ἐναποκειμένοις) κεῖμαι, *iaceo: pag, 87. vers. 17. Compositum* ἀπόκειμαι: *hinc* ἐναπόκειμαι, *Participium* ὁ ἐναποκείμενος.

Χαρακτῆρας) χαράττω, *sculpo, imprimo; tertia persona Præteriti Paßiui* κεχάρακται: *vnde* ὁ χαρακτὴρ *Verbale, pag. 73. vers. 11.*

Δόγματα) τὸ δόγμα; *Verbale à* δοκέω, *aut potiùs inusitato themate* δόκω, *Præteritum Paßiuum* δέδογμαι: *hinc* δόγμα, *pagina 73. versu 4.*

Παραθέσθαι) θέσθαι, *secundus Aoristus Medius Infinit. à* τίθεμαι, *pag. 54 vers. 9* παρατίθεμαι, παραθέσθαι.

Ἔθεις) τὸ ἔθος, τοῦ ἔθεος, *Crasis* ἔθεις, *vt* τείχεις.

Προλήψεις) λαμβάνω, *Futurum* λήψω *à* λήβω, *Præteritum Actiuum* λέληφα, *Paßiuum* λέλημμαι λέληψαι; *Verbale* ἡ λῆψις, τῆς λήψεως. *pag. 73. vers. 7. Accusatiuus Pluralis,* τὰς λήψεας, λήψεις *per Crasim: sic* πρόληψις, τὰς προλήψεας, *Crasis* προλήψεις *a Composito* προλαμβάνω.

Ἐξελόντα) ἐξαιρέω. *eximo; simplex* αἱρέω, *secundus Aoristus capitur ab* ἕλω, *&* εἷλον; *Particip.* ἑλὼν. ἑλόντος, *Compositum* ἐξελὼν, ἐξελόντος: *Accusatiuus* τὸν ἐξελόντα.

Πρὸς δὴ τοῦτο μέγιστον ὄφελος ἡμῖν ἡ ἐρημία παρέχεται, κατευνάζουσα ἡμῶν τὰ πάθη, καὶ σχολὴν διδοῦσα τῷ λόγῳ, παντελῶς αὐτὰ τῆς ψυχῆς ἐκτεμεῖν.

Ad verò hoc maximam vtilitatem nobis solitudo præbet, consopiens nostras perturbationes, & otium dans rationi, omnino ipsas ex animo elidendi.

Ad id autem assequendum solitudo grande operæpretium adfert, vtpote quæ perturbationes animi consopire solita sit, spatiumq. deinde indulgere, vi ratiocinationis ipsas stirpitus ex anima elidendi.

Πρὸς δὴ τοῦτο) *Ad id autem: dictionem, assequendum, explicandi gratia posuit: quomodo solet Cicero vsurpare Præpositionem ad, vt commodum subaudiatur Gerundium.*

Μέγιστον) *Superlatiuus à μέγας pag. 72. vers. 12.*

Ὄφελος) *vtilitas; Nomen Neutrum, vt τεῖχος.*

Κατευνάζουσα) εὐνὴ, *cubile;* εὐνάζω, *sopio: Compositum* κατευνάζω, *Particip.* κατευνάζων, ἡ κατευνάζουσα, *vtpote quæ consopire solita sit. Sæpiùs Imperfect. reddunt per, solet, aut, consueuit.*

Διδοῦσα) *Participium Præsens Femininum à* δίδωμι *pagina 58. versu 30.*

Ἐκτεμεῖν) τέμνω, *secund. Aorist.* ἔτεμον. *pag 99. vers. 21. Infinit.* τεμεῖν: *sic* ἐκτέμνω. ἐκτεμεῖν.

Ὡς γὰρ τὰ θηρία εὐκαταγώνιστά ἐστι καταψηχθέντα, οὕτως ἐπιθυμίαι, καὶ ὀργαὶ, καὶ φόβοι, καὶ λύπαι, τὰ ἰοβόλα τῆς ψυχῆς κακὰ, κατευνασθέντα διὰ τῆς ἡσυχίας, καὶ μὴ ἐξαγριαινόμενα τῷ συνεχεῖ ἐρεθισμῷ, εὐκαταγωνιστότερα τῇ δυνάμει τοῦ λόγου γίνεται.

Vt enim feræ faciles superatu sunt permulsæ, sic concupiscentiæ, & iræ, & pauores, & mærores, venefica animæ mala, consopita per quietem, & non exasperata assiduo irritamento, superabiliora vi rationis fiunt.

Vt autem feræ bestiæ blanda manu permulsæ, leui certamine superantur: ita libidines, pauores, mærores, animæ venefica mala, consuetudine consopita, nec perpetuo irritamento efferata, eluctabiliora deinde vi rationis fiunt.

Εὐκαταγώνιστα) ἀγωνίζομαι, *tertia persona Præteriti* ἠγώνισται, *Verbale* ἀγωνιστὸς. *pag. 73. vers. 11. Compositum* καταγώνιστος, *superabilis, à* καταγωνίζομαι. *vinco, supero:* εὐκαταγώνιστος, *qui facilè*

vincitur. Nam δὲ *in compositis significat, facile, procliue, pronum, bonum: vide suprà pag. 42. vers. 22. in* δυσαλάθεκτοι.

Ἐστι) *Verbum Singulare iungitur Nominatiuo Plurali Neutri generis* θηρία, *more Attico. pag. 105. vers. 20.*

Καταψηχθέντα) ψήχω, *Futur.* ψήξω, *Præteritum* ἔψηχα, *Passiuum* ἔψηχμαι, ἔψηξαι, ἔψηκται: *Aoristus primus* ἐψήχθην, *Participium* ὁ ψηχθεὶς, τὸ ψηχθὲν, τοῦ ψηχθέντος. *Plurale* τὰ ψηχθέντα: *Compositum* καταψηχθέντα, ἀ καταψήχω.

Ὀργαὶ) *iræ. Non hoc est in Budæi versione, nec eodem ordine recenset, vt habent Græca: verum scribarum & typographorum incuria, multa in huiusmodi & omittere solet, & confundere.*

Ἰοβόλα) ἰὸς, *venenum:* ἰοβόλος, *venenosus, quasi venena iaculans: à* βάλλω, *iacio: & monuimus in voce* συμβόλαια *suprà pag. 45. versu 12. Verbalia Verbi* βάλλω, *efferri per* ο, ἰοβόλος, *vt* ἑκηβόλος, *procul iaculans, Apollinis epithethon.*

Κατευνασθέντα) εὐνάζω, *Futurum* εὐνάσω, *Præteritum Actiuum* εὔνακα, *Passiuum* εὔνασμαι, εὔνασαι, εὔνασται, *Aoristus primus* εὐνάσθην, *pag. 32. vers. 16. Participium* ὁ εὐνασθεὶς, τὸ εὐνασθὲν, τοῦ εὐνασθέντος: *Plurale* τὰ εὐνασθέντα, *Compositum* κατευνασθέντα, *a* κατευνάζω, *sopio.*

Ἐξαγριαινόμενα) ἄγριος, *ferox, agrestis: inde* ἀγριαίνω, ἀγριαίνομαι, *Participium* ὁ ἀγριαινόμενος, *Compositum* ἐξαγριαίνομαι, ἐξαγριαινόμενος, *Neutrum Plurale* ἐξαγριαινόμενα, *efferata: tamen est Præsentis Temporis: vide de hoc supra pag. 39. vers. 27.*

Συνεχεῖ) ὁ συνεχὴς, *primæ Declinat. Contractorum,* τοῦ συνεχέος, τῷ συνεχέϊ, *Crasis* συνεχεῖ.

Ἐρεθισμῷ) ὁ ἐρεθισμὸς. *Verbale ab* ἐρεθίζω, *factum à prima persona Præteriti Passiui. pag. 73 vers. 4.*

Εὐκαταγωνιστότερα) *Comparatiuum ab* εὐκαταγώνιστος.

Δυνάμει) ἡ δύναμις, *primæ Declinat. Contractorum,* τῆς δυνάμεως, τῇ δυνάμεϊ, *Crasis* δυνάμει.

Γίνεται) *tertia persona a* γίνομαι, *fio. Est rursum Verbum Singulare cum Nominatiuo Plurali,* ἰοβόλα κακὰ *pag. 104. vers. 20.*

Ἔστω τοίνυν τὸ χωρίον τοιοῦτον, οἷόν περ ἐστὶ καὶ τὸ ἡμέτερον, ὅπως ἐξίας ἀνθρώπων ἀπηλλαγμένον, ὡς μὴ ὑπὸ μηδενὸς τῶν ἔξωθεν τὸ

Συνεχὲς

συνεχὲς τῆς ἀσκήσεως διακόπτεσθαι· ἄσκησις δὲ εὐσεβείας τὴν ψυχὴν τρέφει τοῖς θείοις διανοήμασι.

Sit igitur locus talis, qualis est & noster, congressu hominum liber, vt ne à nullo externorum assiduitas meditationis interpelletur: meditatio autem pietatis, animam nutrit diuinis cogitationibus.

Esto igitur locus aliquis huiuscemodi, qualis hic noster, ita ab hominum congressu liber, vt à nullo extraneorum irrumpente assidua interpelletur meditatio: pietatis enim meditatio, animam diuinis cogitationibus alit.

Ἔστω) Imperat. ab εἰμὶ, sum pag. 85. vers. 2.

Οἷόνπερ ἐστὶ) περ adiectio est syllabica, ὅσπερ pro ὅς: sic οἷόνπερ pro οἷον: ἐστὶ accentum remittit vt Encliticum.

Καί τὸ ἡμέτερον) καὶ multis locis tanquam abundat.

Ἐπιμιξίας) μίγνυμι, misceo: Futurum μίξω, à μίγω, Præteritum Actiuum μέμιχα, Passiuum μέμιγμαι, μεμίξαι: sic ab ἐπιμίγνυμι, id est, commercium habeo, fit ἐπιμέμιξαι: vnde Nomen Verbale ἐπιμιξία, commercium pag. 73. vers. 7.

Ἀπηλλαγμένον) ἀλλάττω, Futurum ἀλλάξω, Præteritum Actiuum ἤλλαχα. Passiuum ἤλλαγμαι, Participium ἠλλαγμένος, Compositum ἀπηλλαγμένος, ab ἀπαλλάττομαι, discedo, liber sum: regit hoc Verbum Genitiuum ἐπιμιξίας.

Ὡς) Infinitiuo iungitur: id quod imitatur Horatius, vt melius quicquid erit pati, pro, vt patiaris.

Μὴ ὑπὸ μηδενὸς) Attici geminata gaudent negatione. vide Commentarios Budæi μηδενὸς, Genit. à μηδεὶς, pag. 13. vers. 16.

Τῶν ἔξωθεν) ὁ ἔξωθεν, externus: Aduerbium aduentu articulorum tanquam Adiectiuum est. pag. 107. vers. 30.

Τὸ συνεχὲς τῆς ἀσκήσεως) assiduū meditationis, id est, assiduitatem. Nusquam non obuia sunt Adiectiua Neutra substantiuè capta, ὁ καὶ ἡ συνεχὴς, τὸ συνεχές.

Ἀσκήσεως) Genitiuus à Nominatiuo ἡ ἄσκησις, secundæ Declinationis Contractorum. Est Verbale ab ἀσκέω, Futurum ἀσκήσω. Præteritum Actiuum ἤσκηκα, Passiuum ἤσκημαι, ἤσκησαι: hinc ἡ ἄσκησις. Pag. 73. vers. 7.

Διακόπτεσθαι) κόπτω, διακόπτω, διακόπτομαι, interturber, interpellor. Infinitiuus διακόπτεσθαι.

Εὐσεβείας) Genit. à Nominat. ἡ εὐσέβεια, ab Adiectiuo εὐσεβής.

Τρέφει) τρέφω, τρέφεις, τρέφει, nutrio, alo.

Διανοήμασι) Datiuus Plural. à διανόημα. supra pag. 17. vers. 32.

Τί οὖν μακαριώτερον τοῦ τὴν ἀγγέλων χορείαν ἐν γῆ μιμεῖσθαι; εὐθὺ μὲν ἀρχομένης ἡμέρας, εἰς εὐχὰς ὁρμῶντα, καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς γεραίρειν τὸν κτίσαντα; εἶτα ἡλίου καθαρῶς διαλάμψαντος, ἐπ' ἔργα τετραμμένον, πανταχοῦ αὐτῷ τῆς εὐχῆς συμπαρούσης, καὶ τοῖς ὕμνοις ὥσπερ ἅλατι παραρτύειν τὰς ἐργασίας; τὸ γὰρ ἱλαρὸν καὶ ἄλυπον τῆς ψυχῆς κατάστημα αἱ τῶν ὕμνων παρηγορίαι χαρίζονται.

Quid igitur beatius Angelorum concentum in terra imitari? statim quidem incipiente die, in preces exsurgentem, & hymnis, & canticis venerari creantem? deinde Sole purè resplendente, ad opera conuersum, vbique ipsi precatione præsente, & hymnis tanquam sale condire actiones? Nam hilarem & alacrem animę statum hymnorum cohortationes largiuntur.

Ecquid igitur beatius, quàm hominem in terra concentum Angelorum imitari? ineunte statim die in orationes ire, in hymnis & canticis creatorem venerari? exinde Sole iam dilucescēte, conuerti ad opera, nusquam sine oratione? denique canticis tanquam sale cōdire actiones? Siquidem hilarem alacremque animæ æquabilitatem hymnica cohortamenta conferunt.

Μακαριώτερον) Comparatiuus à μακάριος.

Ἀγγέλων χορείαν) ὁ ἄγγελος, tertiæ Declinat. ἡ χορεία secundæ.

Μιμεῖσθαι) μιμέομαι primæ Coniugationis Circumflexorum, Infinitiuus μιμέεσθαι, Crasis μιμεῖσθαι. Est autem hoc loco Infinitiuus cum casu, sumptus loco Nominis Genitiui casus, qui pendet à Comparatiuo; ideoq; adest Articulus efficiens hanc orationem, μιμεῖσθαι τὴν ἀγγέλων χορείαν, hoc modo, τί μακαριώτερον τοῦ μιμεῖσθαι τὴν ἀγγέλων χορείαν; quid beatius ipso imitari Angelorum concentum? quid beatius hac re, nempe imitari, &c. aut, quid beatius, quam imitari Angelorum concentum?

Ἀρχομένης ἡμέρας) tempus ponitur in Genitiuo ἄρχομαι, incipio: Participium ὁ ἀρχόμενος, ἡ ἀρχομένη, τῆς ἀρχομένης.

Εἰς εὐχὰς) in preces: ἡ εὐχὴ, secundæ Declinat. τὰς εὐχάς.

Ὁρμῶντα) ὁρμάω, Participium ὁρμάων, Crasis ὁρμῶν, τοῦ ὁρμῶντος, τὸ ὁρμῶντα: cuius Verbi significatum vide in ὁρμῶ πινα, suprà pag 14. vers.29 Interpres Infinitiuo reddidit, ire, cùm potuisset relinquere Participium, & dicere, euntem.

Ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς γεραίρειν) ὁ ὕμνος tertiæ Declinationis, Datiuus Pluralis τοῖς ὕμνοις: ἡ ᾠδὴ secundæ Declinat. Datiuus Plur. ταῖς ᾠδαῖς.

Γεραίρειν) Infinitiuus à γεραίρω.

Κτίσαντα) κτίζω, creo: Futurum κτίσω, Aoristus primus ἔκτισα, Participium ὁ κτίσας, τοῦ κτίσαντος, τὸν κτίσαντα, eum qui creauit: de hoc vide suprà pag.12.vers.17.in τοὺς τεκόντας.

Καθαρῶς) ὁ καθαρὸς, purus: τῶν καθαρῶν, & conuerso ν in σ, fit Aduerbium καθαρῶς, purè. pag.69.vers.1.

Διαλάμψαντος) λάμπω, Futurum λάμψω, Aoristus primus ἔλαμψα. Participium ὁ λάμψας, τοῦ λάμψαντος, Compositum διαλάμψαντος, à διαλάμπω. Cæterùm Genitiui Græcis absolutè ponuntur. pag 104.vers.22.

Ἐπ' ἔργα) Apostrophus est ἐπὶ ἔργα. pag.6.vers.34.

Τραπέμενον) τρέπω, Aoristus secundus ἔτραπον, Medius ἐτραπόμην, Participium τραπόμενος.

Συμπαρούσης) εἰμὶ, sum; Participium ὢν, οὖσα, ὄν. Compositum παρὼν, ἡ παροῦσα, τῆς παρούσης: deinde additur & altera Præpositio σὺν, συμπαροῦσα, συμπαρούσης: Verba verò ipsa sunt πάρειμι & συμπάρειμι.

Ἅλατι) τὸ ἅλας, sal: τοῦ ἅλατος, τῷ ἅλατι.

Παραρτύειν) ἀρτύω, παραρτύω, condio. Sæpe quidem Præpositio nihil addit significationis simplicis: tamen παρὰ sic multis locis accipitur, vt significet, obiter quid fieri, & dum aliud agimus, παραρτύειν τὰς ἐργασίας τοῖς ὕμνοις, quasi dicas, dum opus facimus, obiter hymnos decantare.

Ἐργασίας) ἐργάζομαι, Præteritum εἴργασμαι, εἴργασαι; vnde Verbale ἡ ἐργασία. pag.73.vers.7. secundæ Declinat. Accusatiuus Pluralis ἐργασίας.

Ἄλυπον) λύπη, dolor: inde Adiectiuum ἄλυπος, dolore carens, sine tristitia, iucundus.

Κατάστημα) statum, habitum: Verbale à καθίστημι, id est, constituo; quod etiam significat, componere, pacatum & tranquillum reddere: vnde Interpres κατάστημα, vertit, æquabilitatem. Simplex est ἵστημι, Futurum στήσω, Præteritum Actiuum ἕστακα, pro ἕστηκα, Passiuum ἕσταμαι, Verbale στῆμα. pagina 73, versu 4. Sic à composito καθίστημι, fit κατάστημα per η, quasi deduceretur non à Præterito Passiuo Verbi in μι. sed Verbi Circumflexi, στάω, Futurum στήσω, Præteritum Actiuum ἕστηκα, Passiuum ἕστημαι: vnde τὸ στῆμα: sic à καταστάω fit κατάστημα. de istiusmodi vide notata in Institutionibus, pag. 94. versu 35. in Verbo ἔχω.

Παρηγορίαι) ἀγορὰ, concio, locus ipse, & ipsa oratio. Quæ hinc deducuntur, mutant α in η, κατηγορία, ἀλληγορία, προσηγορία: sic παρηγορία, Plural. αἱ παρηγορίαι.

Χαρίζονται) tertia Pluralis à Verbo χαρίζομαι.

Ἡσυχία οὖν ἀρχὴ καθάρσεως τῇ ψυχῇ, μήτε γλώττης λαλούσης τὰ τῶν ἀνθρώπων, μήτε ὀφθαλμῶν εὐχροίας σωμάτων καὶ συμμετρίας περισκοπούντων, μήτε ἀκοῆς τὸν τόνον τῆς ψυχῆς ἐκλυούσης, ἐν ἀκροάσει μελῶν πρὸς ἡδονὴν πεποιημένων, μήτε ῥήμασιν εὐτραπέλων καὶ γελοιαστῶν ἀνθρώπων: ὃ μάλιστα λύειν τῆς ψυχῆς τὸν τόνον πέφυκε.

Quies ergo principium expiationis animæ, neque lingua loquente res hominum, neque oculis nitidos colores corporum & proportiones circumspicientibus, neque auditu vigorem animi dissoluente, in auscultatione carminum ad voluptatem factorum, neque verbis scurrilium & rediculorum hominum: quod maximè frangere animi intentionem natum est.

Quietus igitur status animæ expiationis auspicatus est, cùm nec lingua loquitur quæ ad homines pertinent, nec oculi colorũ nitores circumspiciunt in corporibus, nec concinnè accommodatas membrorum proportiones; cùm nec aures animæ intentionẽ elanguescere faciunt, auscultandis ipsæ modulamentis distentæ, ad voluptatem ciendam accommodatis, nec facetorum hominum ridiculis aut scurrilibus dictis: quæ res maximè comparata est frangendæ animæ intentioni.

Ἀρχὴ) principium & origo: nam Verbum ἄρχειν etiam significat originem esse & auctorem.

Καθάρ-

Καθάρσεως) ἡ κάθαρσις, Verbale à secunda persona Præteriti Passiui κεκάθαρσαι. pag. 73. vers. 7. à καθαίρω. purgo.

Λαλούσης) λαλέω, loquor: Participium λαλῶν, ἡ λαλοῦσα.

Τὰ τῶν ἀνθρώπων) res hominum, aut ea quæ ad homines pertinent. In Articulo enim Neutro, dum iungitur Genitiuo, subaudiendum est id quod maximè conuenit, τὰ τῶν φίλων κοινὰ, res amicorum sunt communes, aut bona amicorum, siue facultates eorum, & quæcunque ad ipsos pertinent.

Εὐχροίας) χροιὰ, color: εὔχροια, bonus color, secundæ Declinat.

Σωμάτων) τὸ σῶμα, τοῦ σώματος, τῶν σωμάτων.

Συμμετρίας) μέτρον, mensura, modus, mediocritas: inde ἡ συμμετρία, secundæ Declinat. symmetria. proportio.

Περισκοπούντων) σκοπέω, Participium σκοπέων, τοῦ σκοπέοντος, Crasis σκοποῦντος, τῶν σκοπούντων, inde περισκοπούντων à περισκοπέω.

Ἀκοῆς) ἀκούω, audio: secund. Aorist. esset ἤκοον: inde Nomen Verbale ἡ ἀκοὴ, τῆς ἀκοῆς, per o penultimam.

Τόνον) τείνω, tendo: inde ὁ τόνος, tonus, contentio, vigor.

Ἐκλυούσης) λύω, ἐκλύω, Particip. ἐκλύων, ἡ ἐκλύουσα, τῆς ἐκλυούσης: est autem ἐκλύω, dissoluo, & viribus destituo; pro quo Interpres, facio elanguescere.

Ἀκροάσει) ἀκροάομαι, audio: Verbale ἡ ἀκρόασις, factum à secunda persona Præteriti Passiui. pag. 73. vers. 7. τῆς ἀκροάσεως, secundæ Declinat. Contractorum. Datiuus τῇ ἀκροάσεϊ, Crasis ἀκροάσει.

Μελῶν) τὸ μέλος, carmen, canticum: τοῦ μέλεος, τῶν μελέων, Crasis μελῶν. primæ Declinat. Contractorum.

Πεποιημένων) à ποιέω, facio: Passiuum ποιέομαι, Præterit. πεποίημαι. Participium πεποιημένος.

Ῥήμασιν) ῥέω; inusitatum Verbum, id est, dico: Futur. ῥήσω, Præteritum Actiuum ἔρρηκα, Passiuum ἔρρημαι, Verbale τὸ ῥῆμα, τοῦ ῥήματος, τῷ ῥήματι, Datiuus Pluralis τοῖς ῥήμασι, additur ν, ob vocalem sequentem, ῥήμασιν εὐτραπέλων.

Εὐτραπέλων) τρέπω, verto: inde τραπελὸς, mutabilis, per α. siquidem secundus Aoristus effertur per illam vocalem, ἔτραπον. pagina 25. versu 14. hinc εὐτράπελος, comis, facetus: quam vocem Basilius in ma-

in malam partem accipit, secutus Apostolum Paulum in Epistola ad Ephesios cap 5. vbi sumit εὐτραπελίαν, pro scurrilitate quæ Christianos non deceat.

Γελοιαστῶν) γελοιάζω, *risum moueo, tertia persona Præteriti Passiui* γεγελοίασαι, *Verbale* ὁ γελοιαστής, *pag. 73. vers. 11.* τοῦ γελοιαστοῦ, *primæ Declinationis, Genitiuus Pluralis* τῶν γελοιαστῶν.

Ὅ) *quod, siue quæ res, nempe scurrilia dicta; est articulus subiunctiuus Neutri generis.*

Μάλιστα) *maximè: Superlatiuus aduerbialis.*

Λύειν) λύω, *soluo: Infinit.* λύειν, *soluere.*

Πέφυκε) φύω, *Futurum* φύσω, *Præteritum* πέφυκα, πέφυκας, πέφυκε, *id est, naturâ comparatum est, siue natum est, quemadmodum dixit Ouidius:* At rubus, & sentes tantummodo lædere natæ: *id est, quæ ex naturæ pronitate & aptitudine solent lædere.*

Νοῦς μὲν γὰρ μὴ σκεδαννύμενος ἐπὶ τὰ ἔξω, μηδὲ ὑπὸ τῶν αἰσθητηρίων ἐπὶ τὸν κόσμον διαχεόμενος, ἐπάνεισι μὲν πρὸς ἑαυτὸν, δι᾽ ἑαυτοῦ δὲ πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ ἔννοιαν ἀναβαίνει.

Mens quidem enim non dispersa ad externa, neque à sensorijs in mundum diffusa, redit quidem ad seipsam: per seipsam verò ad Dei notionem ascendit.

Quippe mens nec extorsus dissipata, nec in mundũ per sensoria diffusa, ad sese ipsa redit; moxq́. suopte nutu ad Dei notionem euadit.

Μὲν γὰρ) *Veteres aptißimè, siquidem: nos, ruditati consulentes, diximus,* Quidem enim.

Σκεδαννύμενος) *Participium à* σκεδάννυμαι.

Ἐπὶ τὰ ἔξω) *ad ea quæ foris sunt: est articulus iunctus Aduerbio, vt priùs* τὰ ἄνω, τὰ κάτω. *suprà pag. 38. vers. 27.*

Αἰσθητηρίων) αἰσθάνομαι, *sentio: tempora capit ab* αἰσθέομαι. *pagina 89. vers. 23. finge vocem Actiuam* αἰσθέω, *Futurum* αἰσθήσω, *Præteritum Actiuum* ᾔσθηκα, *Paßiuum* ᾔσθημαι, ᾔσθησαι, ᾔσθηται; *vnde ablato incremento, hoc est, redeunte η in αι, & vltimam vertendo in τήειον, fit Nomen Verbale* τὸ αἰσθητήειον, τὰ αἰσθητήεια, *sensoria, & sedes sensuum. pag. 73 vers. 11.*

Διαχεόμενος) *Particip. à* διαχέομαι, *à* διαχέω, *à* χέω.

Ἐπάνεισι) εἶμι, εἶς, εἶσι, *eo, is, it. pagina 85. versu 2.* ἄνειμι *Compositum:*

positum: deinde ἐπάνειμι, ἐπάνεις, ἐπάνεισι, *duæ sunt Præpositiones* ἐπὶ *&* ἀνά.

Δι' ἑαυτοῦ) διὰ ἑαυτοῦ, *Apostrophos est.*

Ἔννοιαν) νοέω, *intelligo:* νόος, *mens. Hinc multa fiunt Substantiua præsidio Præpositionum, quorum omnium penultima est diphthongus* οι, ἡ ἐπίνοια, πρόνοια, ὑπόνοια: *sic* ἔννοια, *notio, ab* ἐννοέω, *considero, intelligo.*

Ἀναβαίνει) βαίνω, *eo, vado:* ἀναβαίνω, *ascendo, euado.*

Κἀκείνῳ τῷ κάλλει περιλαμπόμενός τε καὶ ἐλλαμπόμενος, καὶ αὐτῆς τῆς φύσεως λήθην λαμβάνει, μήτε πρὸς τροφῆς φροντίδα, μήτε περιβολαίων μέριμναν τὴν ψυχὴν καθελκόμενος.

Et illo decore circumlustrataque & illustrata etiã ipsius naturæ obliuionem capit, neque ad cibi curam, neque ad vestimentorum solicitudinem animum detrahens.

Quo fit, vt illo decore illustratus vndique intellectus, atque supernè illuminatus, naturæ quoque ipsius obliuione capiatur, nec ad cibi iam curam demittat animum, nec ad amictus anxietatem.

Κἀκείνῳ) *Crasis pro* καὶ ἐκείνῳ. *pag. 84. vers. 19.*

Κάλλει) *Crasis a Datiuo* κάλλεϊ, *Nominatiuus* τὸ κάλλος, τοῦ κάλλεος, *primæ Declinationis Contractorum.*

Περιλαμπόμενος τε καὶ ἐλλαμπόμενος) *Harum particularum est ordo, vt* τε *præcedat,* καὶ *sequatur. Apud Latinos autem in prosa Coniunctio Que, secundum obtinet locum; at in carmine Græcorum more, Que, præcedere potest:* Molemque & montes insuper altos Imposuit, regemque dedit. *Est autem particula* τε *ex Encliticis, & accentum remittit. pag. 103 vers 35.*

Περιλαμπόμενος) *Participium à* περιλάμπομαι, *à* περιλάμπω, *id est, vndique illustro, splendore & lumine circumfundo & collustro. Simplex est* λάμπω.

Ἐλλαμπόμενος) *Participium ab* ἐλλάμπομαι, *id est, diuinitus doceor & illuminor, à Præpositione* ἐν *&* λάμπομαι: *sed migrat* ν *in* λ, *propter* λ *sequens pag. 99 vers. 7. in* συλλήγνυμι.

Φύσεως) φύω, *secunda persona Præteriti Passiui* πέφυσαι: *vnde Verbale* ἡ φύσις. *pag. 73. vers. 7.* τῆς φύσεως, *secundæ Declinationis Contractorum.*

Λήθην) ἡ λήθη, secundæ Declinat. obliuio, lethe, à λήθω, lateo: pro quo tamen vsurpatum est λανθάνω.

Λαμβάνει) accipit à λαμβάνω.

Τροφῆς) τρέφω, nutrio: ἡ τροφὴ, esca, cibus, secundæ Declinat.

Περιβολαίων) βάλλω, inde περιβάλλω, induo: περιβολὴ, vestis, τὸ περιβόλαιον, idem, tertiæ Declinationis. de hoc vide suprà pag. 45. versu 12 in Συμβόλαια.

Μέριμναν) Accusatiuus est ab ἡ μέριμνα, secundæ Declinat.

Καθελκόμενος) ἕλκω, traho: καθέλκω, deorsum traho: à κατὰ Præpositione. Passiuum καθέλκομαι, Participium καθελκόμενος. Estque Passiuorum more dictum, καθελκόμενος τὴν ψυχὴν, detractus animam: per Synecdochen, id est, habens animam detractam; vt, Fractus membra, pag. 106. vers. 30. aut Verbum Passiuum capitur Actiuè, καθελκόμενος, detrahens & demittens, id quod Atticis creberrimum est.

Ἀλλὰ σχολὴν ἀπὸ τῶν γηΐνων φροντίδων ἄγων, τὴν πᾶσαν αὐτοῦ σπουδὴν ἐπὶ τὴν κτῆσιν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν μετατίθησι, πῶς μὲν κατορθωθῇ αὐτῷ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ ἀνδρία, πῶς δὲ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ φρόνησις, καὶ αἱ λοιπαὶ ἀρεταί, ὅσαι ταῖς γενικαῖς ταύταις ὑποδιαιρούμεναι, καθηκόντως ἕκαστα ἐπιτελεῖν τὰ κατὰ τὸν βίον ὑποβάλλουσι τῷ σπουδαίῳ.

Sed otium à terrenis curis agens, omne suum studium ad acquisitionem æternorum bonorum traducit, quomodo quidem rectè præstetur ipsi temperantia & fortitudo; quomodo verò iustitia, & prudentia, & reliquæ virtutes, quotquot sub generales has distributæ, decenter singula exequi in vita admonent studiosum.

Quippe qui à terrenarum rerum cura immunis & feriatus, omne suum studium ad ea bona traducat, quæ magno certamine quæruntur: id enim assequi conatur, quo numeros omnes fortitudinis temperantiæque impleat, quo iustitiam, prudentiam, cæteras que virtutes absolutè excolat, aliasque insuper, quæ sub hæc genera distributæ, virum studiosum commonefaciant, vt cuncta officiosè exequatur, ad vitam rectè atque ordine instituendam.

Γηΐνων) γῆ, terra: ὁ γήϊνος, terrenus.

Ἄγων) Participium ab ἄγω: at ἀγὼν, Nomen, id est, certamen.

Πᾶσαν) ὁ πᾶς, ἡ πᾶσα, Accusatiuus τὴν πᾶσαν.

Κτῆσιν

Κτῆσιν) κτάομαι, acquiro: Futurum κτήσομαι, Præteritum κέκτημαι, κέκτησαι Verbale ἡ κτῆσις, pag. 73. vers 7. secundæ Declinat. Contractorum.

Αἰωνίων ἀγαθῶν) Hanc lectionem secuti, vertimus, Aeternorum bonorum: Budæus Aldino vsus exemplari, ἀγωνίων ἀγαθῶν, interpretatus est, Bona quæ magno certamine quæruntur: ab ἀγὼν, id est, certamen, fit ἀγώνιος, quasi dicas, in certamine positus, & de quo certatur.

Μετατίθησι) τίθημι, τίθης, τίθησι. pag. 53. vers. 2. Compositum μετατίθημι, muto, transfero, traduco.

Κατορθωθῇ) ὀρθὸς, rectus: ὀρθόω, dirigo, erigo. Sunt vero plurima Verba tertiæ Coniugat. circumflexorum, quæ formantur à Nominibus in ος, δίκαιος, δικαιόω: καλὸς, καλόω: ἄργυρος, ἀργυρόω, &c. sic ὀρθὸς, ὀρθόω; vnde κατορθόω, Futurum ὀρθώσω, Præter. Actiuum ὤρθωκα, Passiuum ὤρθωμαι, ὤρθωσαι, ὤρθωται: Aorist. prim. ὠρθώθην. Subiunctiuus ἐὰν ὀρθωθῶ, ὀρθωθῇς, ὀρθωθῇ, Compositum κατορθωθῇ. à Verbo κατορθόω, id est, rectè & cum virtute aliquid gero: à quo Verbale κατόρθωμα, officium, res benè gesta & cum virtute.

Κατορθωθῇ αὐτῷ) rectè geratur ipsi, id est, ab ipso. Græci Passiuis tribuunt Datiuum, qui exponitur per Genitiuum intercedēte Præpositione ὑπὸ, vt πεποίηταί μοι τοῦτο, pro ὑπ' ἐμοῦ. Sic Cicero: Etsi mihi nullo modo probantur, id est, à me: & ita in reliquis, quæ apud Latinos Græcorum imitatione dicta sunt. Interpres vim huius Verbi κατορθωθῇ reddidit, versa oratione Passiua in Actiuā, numeros omnes impleat, pro, numeris omnibus impleatur, & absolutè præstetur.

Σωφροσύνη) ab Adiectiui Nominis casu in ος, siue Nominatiuo, siue Genitiuo, proficiscuntur Substantiua in σύνη: δίκαιος, iustus, δικαιοσύνη, iustitia: sed quoties deducuntur à communibus in ων, quorum Genitiuus in ονος, duæ tolluntur literæ, ο & ν per Syncopen, ὁ καὶ ἡ ἐλεήμων, misericors, τοῦ καὶ τῆς ἐλεήμονος: vnde ἡ ἐλεημοσύνη, misericordia, eleemosyna pro ἐλεημονοσύνη. sic σώφρων, temperans, τοῦ σώφρονος, σωφροσύνη. pro σωφρονοσύνη. &c.

Ἀνδρία, ἀνὴρ, vir, Genitiuus ἀνδρὸς. pag. 12. vers. 19 hinc ἀνδρία, vt ab ἄπειρος, fit ἀπειρία. suprà pag. 26. vers. 30. & pag 35. vers. 6. in voce περὶ σωτηρίας.

φρόνη-

Φρόνησις) φρονέω, φρονήσω, πεφρόνηκα, πεφρόνημαι, πεφρόνησαι: vnde ἡ φρόνησις. pag. 73. vers. 7.

Λοιπαὶ) λείπω, linquo, ε in ο, λοιπὸς, reliquus.

Γενικαῖς) γένος, genus: ὁ γενικὸς, generalis.

Ὑποδιαιρέμεναι) αἱρέω, διαιρέω, diuido, separo: διαιρέομαι, Participium διαιρεόμενος, Crasis διαιρέμενος, à Præpositione διά: deinde præfigitur ὑπὸ altera Præpositio, ὑποδιαιρέω, Participium Passiuum Præsentis temporis ὑποδιαιρούμενος, quod hic ponitur cum Datiuo ταῖς γενικαῖς ταύταις propter Præpositionem ὑπό. Exemplaria non Participium habebant ὑποδιαιρούμεναι, sed Verbum ὑποδιαιροῦνται: id quod non perinde quadrat; ideóque reposuimus Participium, maximè freti Budæi versione, qui Participio vsus est, distributæ, non autem Verbo, distribuuntur.

Καθηκόντως) ἥκω, inde καθήκω, & καθήκει, decet, conuenit, & καθῆκον, Participium Neutri generis, id est, officium quod conuenit: τὸ καθήκοντος, τῶν καθηκόντων, & ν in σ conuerso, pag. 69. vers. 1. Aduerbium καθηκόντως, officiosè, vt decet.

Ἐπιτελεῖν) τελέω, ἐπιτελέω, exequor, perago, Infinit. ἐπιτελέειν Crasis ἐπιτελεῖν.

Τῶν κατὰ τὸν βίον) eorum quæ ad vitam pertinent, quæ in vita gerenda sunt. Verùm antea satis dictū est de Articulo, qui afficit Præpositionem cum Casu, suprà pag. 16. vers. 14.

Ὑποβάλλουσι) βάλλω, ὑποβάλλω, suggero, admoneo.

Μεγίστη δὲ ὁδὸς πρὸς τὴν τοῦ καθήκοντος εὕρεσιν, καὶ ἡ μελέτη τῶν θεοπνεύστων γραφῶν.

Maxima porrò via ad officij inuentionem, est meditatio diuinitus inspiratarum scripturarum.

Maxima porrò viarum ad veri inuestigationem ferentium, meditatio est scripturarum diuinitus inspiratarum.

Μεγίστη) μέγας, magnus: μέγιστος, maximus. pag. 72. vers. 12.

Καθήκοντος) τὸ καθῆκον, officium: paulo ante diximus.

Εὕρεσιν) εὑρίσκω, inuenio: Tempora capit ab εὑρέω. Futurum εὑρήσω, Præteritum Actiuum εὕρηκα, Passiuum εὕρημαι, εὕρησαι: vnde esset Verbale ἡ εὕρησις per η, vt à ποιέω, πεποίησαι, ποίησις: scribitur tamen εὕρεσις, per ε, tanquam à Præterito Passiuo Verborum in ω̃ cuius

cuius penultima semper est breuis. pagina 65. vers. 3. finge Verbum in μι ἔυρημι. Præteritum Paßiuum ἔυρεμαι, ἔυρεσαι, vnde ἡ ἔυρεσις vide de hoc pag. 94. vers 22. in Verbo ἔχω Quanquam & alioqui in Verbalibus istis non perpetuò penultima vocalis est eadem quæ in Verbis: à σπείρω, Præteritum Paßiuum est ἔσπαρμαι, per α; tamen Verbale scribitur per ε, τὸ σπέρμα, non autem σπάρμα.

Θεοπνεύστων) πνέω, *Futurum* πνεύσω, *Præterit. Actiuum* πέπνευκα, *Paßiuum* πέπνευμαι: *vnde* τὸ πνεῦμα, *tertia persona* πέπνευσαι; *hinc* πνευστὸς, *à quo* θεόπνευστος, *à Deo inspiratus. qua voce Paulus vtitur epistola posteriore ad Timotheum, cap. 3.* πᾶσα, *inquiens,* γραφὴ θεόπνευστος, *Omnis scriptura diuinitus inspirata. Licet autem Verbalia illa in* τος, *facta ex tertia persona, syllabam vltimam acuant, tamen quoties aduenit compositio ex Nomine, aut particulis* α, *&*, δυς, *& consimilibus, solet accentus retrahi in antepenultimam,* ληπτὸς, θεόληπτος: δαμαστὸς, ἀδάμαστος: γνωστὸς, ἔυγνωστος: κινητὸς, δυσκίνητος: *sic diceretur* πνευστὸς, *non* πνεῦστος, *tamen* θεόπνευστος, *non* θεοπνευστὸς. *Quod autem scribimus* πνεῦμα *sine* σ, *&* θεόπνευστος *per* σ, *id pendet ex auctorum vsu. Nam quemadmodum in sexta Coniugatione Præteritum Paßiuum partim adsciscit* σ *ante* μαι, *partim non adsciscit, pag. 31. vers 29. obseruandum est quid apud Auctores obtineat, qui eiusdem quoque Verbi vnam personam efferunt per* σ; *& similiter hinc deducta Verbalia, cùm contrà, cæterarum personarum Verbalia sine* σ *formentur: de quibus in vniuersum non est præcipiendum, nisi vt scriptorum vestigiis insistamus: vnde vt Grammaticorum canones profecti sunt, ita & quicquid à legitima ratione videtur deflectere, illorum auctoritate & vsu nititur.*

Γραφῶν) ἡ γραφὴ, *scriptura; à Verbo* γράφω, *scribo.*

Ἐν ταύταις γὰρ καὶ αἱ τῶν πράξεων ὑποθῆκαι εὑρίσκονται, καὶ οἱ βίοι τῶν μακαρίων ἀνδρῶν ἀναγεγραμμένοι παραδεδομένοι, οἷον εἰκόνες τινὲς ἔμψυχοι τῆς κατὰ θεὸν πολιτείας, τῷ μιμήματι τῶν ἀγαθῶν ἔργων πρόκεινται.

In his enim & actionum præcepta reperiuntur, & vitæ beatorum virorum perscriptæ traditæ, tanquam imagines quædam animatæ secundùm Deum conuersationis, imitationi bonorum operum proponuntur.

Quandoquidem in his quum rerum agendarũ præcepta reperiuntur, tum beatorum hominum vitæ memoriæ proditæ ac perscriptæ, tanquam simulachra quædam animata proposita sunt vitæ ad normam diuinam institutæ, ijs quidem qui bonorum operum exemplaria imitari cupiunt.

Ταύταις) *Datiuus Pluralis Feminini Demonstratiui* αὕτη. *pagina 66. versu 24.*

Πράξεων) πράττω, πράξω, πέπραχα, πέπραγμαι, πέπραξαι: *Verbale* ἡ πρᾶξις. *pag 73. vers. 7.* τῆς πράξεως, τῶν πράξεων.

Ὑποθῆκαι) ὑποτίθεμαι, *admoneo, do consilium:* ὑποθήκη, *consilium, præceptum. Et quemadmodum à simplici* τίθημι *vel* τίθεμαι *dicitur* θήκη: *sic & à compositis eiusdem forma Nomina* ἀποθήκη, ἐπιθήκη, ὑποθήκη, *&c.*

Ἀνδρῶν) *Genitiuus Pluralis ab* ἀνήρ, τοῦ ἀνδρός.

Ἀνάγραπτοι) γράφω, *scribo:* ἀναγράφω, *in acta refero, perscribo, literis prodo, publico per scripturam: Futurum* γράψω, *Præteritum Actiuum* γέγραφα, *Paßiuum* γέγραμμαι, γέγραψαι, γέγραπται. *Verbale* γραπτός. *pag 73. vers. 11. Compositum* ἀνάγραπτος, *accentu in antepenultimam retracto. vide quæ notauimus de hoc suprà pag. 65. vers. 7. in voce* θεοπνεύστων.

Παραδεδομένοι) δίδωμι, *Præteritum Paßiuum* δέδομαι. *pag. 63. vers. 15. Participium* δεδομένος: *Compositum* παραδεδομένος, *à* παραδίδωμι.

Οἷον) οἷος, *qualis: Neutrum* οἷον *aduerbiascit, id est, qualiter, velut, tanquam. suprà pag. 38. vers. 34 in* πυκνά.

Εἰκόνες τινὲς ἔμψυχοι) ἡ εἰκών, τῆς εἰκόνος, αἱ εἰκόνες, *Adiectiuum* ἔμψυχον, *Communis generis pag. 69 vers. 31.*

Ἔμψυχοι) ψυχή, *animus, anima:* ἔμψυχος, *animatus: ex Præpositione* ἐν. *suprà pag. 32. vers. 10. in* ἔνοικα πάθη.

Τῆς κατὰ θεὸν πολιτείας) *vitæ ad normam diuinam institutæ. sic Interpres habet, expressa vi Articuli per Participium. de hoc suprà pag. 16. vers 10. in* τὸν μεθ' ἡμῶν βίον.

Πολιτείας) πόλις, *ciuitas;* πολίτης, *ciuis:* πολιτεύομαι, *in republica viuo,* πολιτεία, *respublica, & vitæ ratio, siue viuendi institutum, genus traducendæ vitæ.*

Μιμήματι) μιμέομαι, imitor: Præteritum μεμίμημαι, Verbale Nomen τὸ μίμημα, imitatio. pag. 73. vers. 4. τὸ μιμήματος, τῷ μιμήματι, id est, imitationi: quasi dicat, ad imitationem & ad imitandum proponuntur: ita quidem habent exemplaria: non tamē videtur alienum, si legas, τῷ μιμητῇ, id est, imitatori: ad quam lectionem valde accedit versio Budæi: ut quidem, inquit, qui bonorum operum exemplaria imitari cupiunt: nisi quòd numerum mutauit. est autem μιμητῇ à Nominatiuo ὁ μιμητὴς, primæ Declinat. Verbale factum à tertia persona Præteriti Paßiui μεμίμηται. pag. 73. vers. 11.

Πρόκεινται) κεῖμαι. pag. 87. vers. 17. tertia persona Pluralis κεῖνται, Compositum πρόκειται, à πρόκειμαι.

Καὶ τοίνυν περὶ ὅπερ ἂν ἕκαστος ἐνδεῶς ἔχοντος ἑαυτοῦ αἰσθάνηται, ἐκείνῳ προσδιατρίβων, οἷον ἀπό τινος κοινοῦ ἰατρείου, τὸ πρόσφορον εὑρίσκει τῷ ἀῤῥωστήματι φάρμακον.

Et igitur in quocumque vnusquisque indigenter habentem seipsum senserit, illi immorans, tanquam ab aliqua communi officina medicinæ, aptum inuenit infirmitati pharmacum.

Proinde in qua re quisque nostrûm senserit se eo quod oportet, deficere, in illo assiduè incumbens, tanquam ab officina quadam medicinæ, appositum suæ infirmitati medicamentum inuenire poterit.

Ἐνδεῶς) δέομαι, indigeo: ἐνδεὴς, indigens: τοῦ ἐνδεέος, τῶν ἐνδεέων, & per Crasim ἐνδεῶν. à quo Aduerbium, migrante ν in σ, ἐνδεῶς: indigenter, si ita loqui liceat.

Ἐνδεῶς ἔχοντος) plurimus vsus est Verbi ἔχω cum Aduerbijs: καλῶς ἔχω, bene habeo: κακῶς ἔχω, male valeo: sic hoc loco ἐνδεῶς ἔχω, indigenter habeo, id est, indigeo: est autem ἔχοντος Genitiuus Participij Præsentis ἔχων.

Αἰσθάνηται) Subiunctiuus, vt τύπτηται, ab αἰσθάνομαι, sentio: ponuntur autem Verba sentiendi cū Genitiuo. pag. 105. vers. 5. αἰσθάνηται ἑαυτοῦ ἐνδεῶς ἔχοντος, sentiat seipsum indigenter habentem, hoc est, sentiat se indigere & deficere.

Προσδιατρίβων) τρίβω. διατρίβω, προσδιατρίβω, immoror, versor cum aliquo; regit Datiuum propter Præpositionem πρὸς. pag. 108. vers. 5. inde Participium προσδιατρίβων.

Ἰατρεῖν) ἰάομαι, medeor: Futurum ἰάσομαι, Præteritum ἴαμαι, ἴασαι, ἴαται: vnde ἴατρον, præmium medici, pag. 73. vers. 11. & τὸ ἰατρεῖον, officina medicorum: τῦ ἰατρεῖν.

Πρόσφορον) φέρω: προσφέρω, adfero: πρόσφορος, qui aptè & commodè adfertur, adhibetur, id est, aptus, appositus.

Ἀῤῥωστήματι) ῥώννυμι, pag. 98. versu 25. valeo & sanus sum: Tempora sumuntur à ῥόω. Futurum ῥώσω, Præteritum Actiuum ἔῤῥωκα, Passiuum ἔῤῥωμαι, ἔῤῥωσαι, ἔῤῥωται: Verbale ῥωτὸς, & adiectione literæ σ, est ῥωστὸς: deinde per α priuatiuam particulam ἄῤῥωστος, infirmus, per geminum ρρ: nam vt ratione augmenti geminatur ρρ. ῥίπτω, ἔῤῥιπτον, pag. 78. vers. 12. & ratione Præpositionis ῥέω, ἀποῤῥέω, pag. 98. vers. 14. sic etiam aduentu particulæ priuatiuæ, ῥητὸς, ἄῤῥητος, & hoc loco ῥωστὸς, ἄῤῥωστος. Ab ἄῤῥωστος fit Verbum ἀῤῥωστέω, sum infirmus: Futurum ἀῤῥωστήσω, Præteritum Actiuum ἠῤῥώστηκα, Passiuum ἠῤῥώστημαι: vnde ablato incremento fit Verbale τὸ ἀῤῥώστημα, pag. 73. vers. 4. τῦ ἀῤῥωστήματος, τῷ ἀῤῥωστήματι, id est, infirmitati.

Καὶ ὁ μὲν ἐραστὴς τῆς σωφροσύνης τὴν περὶ τῦ Ἰωσὴφ ἱστορίαν συνεχῶς ἀνελίττει, καὶ παρ' αὐτῦ τὰς σωφρονικὰς ἐκδιδάσκεται πράξεις, εὑρίσκων αὐτὸν οὐ μόνον ἐγκρατῶς πρὸς ἡδονὰς ἔχοντα, ἀλλὰ καὶ ἑκτικῶς πρὸς ἀρετὴν διακείμενον.

Et quidem amator temperantiæ, de Ioseph historiam assiduè euoluit, & ab eo téperantiæ plenas perdocetur actiones, reperiens ipsum non solùm temperanter erga voluptates affectum esse, verùm etiam habitualiter ad virtutem dispositum.

Ac temperantiæ quidem homo cupidus historiam Iosephi assidua lectione euoluat; ab ea enim edidicerit actiones temperantiæ plenas, cùm compererit eum ad habitum virtutis prouectum esse, ne dum voluptarijs in rebus continentia præditum.

Ἐραστὴς) ἐράω, amo: ἐράσω, ἤρακα, ἤρασμαι, ἤρασαι, ἤρασται: vnde Nomen Verbale ὁ ἐραστὴς pag. 73. vers. 11.

Ἀνελίσσει) ἑλίσσω, ἀνελίσσω: suspicor Basilium scripsisse Subiunctiuum ἀνελίσσῃ, idq; secutum esse Budæum: quippe qui vertat, euoluat, non euoluit.

Περ' αὐτῦ) περὶ αὐτῦ. *Apostrophos est.*

Σωφρονικάς) σώφρων, *Genitiuus* σώφρον⊕: *inde* ὁ σωφρονικὸς, *ad temperantiam pertinens*, ἡ σωφρονικὴ, τὰς σωφρονικάς.

Ἐκδιδάσκεται) διδάσκω, ἐκδιδάσκω, *Paßiuum* ἐκδιδάσκομαι, *vnum regit Accusatiuum, tanquam Paßiuum eorum Verborum, quæ Grammatici vocant vehementißimæ transitionis.*

Πράξεις) ἡ πρᾶξις, τῆς πράξεως, *Accusat. Pluralis* τὰς πράξεας, πράξεις, *Verbale est à* πράττω, πράξω, πέπραχα, πέπραγμαι, πέπραξαι: *inde* ἡ πρᾶξις, *secundæ Declinat. Contractorum.*

Ἐγκρατῶς) κρατέω, *teneo: Compositum ex* ἐν *Præpositione* ἐγκρατέω, *quia* ν *ante* κ *vertitur in* γ, *pag. 7 vers. 8. inde Nomen Adiectiuum* ἐγκρατὴς, *primæ Declinationis Contractorum, id est, continens, Genitiuus* ἐγκρατέ⊕, τῶν ἐγκρατέων, *Crasis* ἐγκρατῶν, *Aduerbium* ἐγκρατῶς, *continenter, conuerso* ν *in* σ *pag. 69. vers 1. quod Aduerbium ponitur cum* ἔχω, ἐγκρατῶς ἔχω πρὸς ἡδονάς, *continenter habeo in voluptate, hoc est cõtinens sum: aut, vt vertit Interpres, continentia præditus sum in rebus voluptarijs. vide de hoc suprà pag. 67. vers. 25. in* ἐνδεῶς ἔχοντ⊕.

Ἑκτικῶς) ἔχω, *habeo: Futurum* ἕξω *per aspirationem, pag. 94. vers. 22. Præteritum Actiuum* εἶχα, *Paßiuum* εἶγμαι, εἶξαι: *vnde Verbale* ἕξις *pag. 73. vers. 7. habitus & assuefactio: tertia persona* εἶκ). *vnde Verbale foret* ἑκτὸς *à quo deriuatiuũ* ἑκτικὸς, *id est, si dicere licet, habitualis;* τῶν ἑκτικῶν, *&* ν *in* σ *conuerso. Aduerbium* ἑκτικῶς, *habitualiter.*

Ἑκτικῶς πρὸς ἀρετὴν διακείμενον) κεῖμαι *pag. 87. vers. 17 Compositum* διάκειμαι, *disponor, affectus sum: quod Verbum eleganter Aduerbijs iungitur,* ἑκτικῶς διάκειμαι, *habitualiter affectus sum: pro quo Interpres, ad habitũ virtutis prouectum esse: à* διάκειμαι, *Participium* διακείμεν⊕, *Accusat.* τὸν διακείμενον.

Ἀνδρίαν δὲ παιδεύεται παρὰ τῦ Ἰωβ, ὃς οὐ μόνον πρὸς τὰ ἐναντία τῦ βίου μεταπεσόντ⊕ αὐτῶ, πένης ἐκ πλουσίου, καὶ ἄπαις ἀπὸ καλλίπαιδ⊕ ἐν μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ γινόμεν⊕, διέμεινεν ὁ αὐτὸς, ἀπαρτείνοντον πανταχοῦ τὸ τῆς ψυχῆς φρόνημα διασώζων· ἀλλ' οὔτε τῶν φίλων τῶν εἰς παραμυθίαν ἡκόντων, ἐπεμβαινόντων αὐτῷ, καὶ συνεπιτεινόντων τὰ ἀλγεινά, παρωξύνθη.

Fortitudinem verò eruditur ab Iob, qui non tantùm in cõtraria vita cedente ipsi, pauper ex diuite, & orbus ex pulchræ prolis parente, in vno temporis momento factus, permansit idem, minimè humiles vbique animi spiritus retinens: sed neque amicis ad consolatio{n}é venientibus, insultantibus ipsi, & simul augentibus ærumnas, irritatus est.

At verò in fortitudine instituetur lector ex historia Iobi, qui vita in contrarium ipsi cedente ac prorsus immutata, egens ex beato, orbus ex pulchræ prolis parente, vnius diecula momento factus, non idem modò suiq; simillimus mansit, celsos animi spiritus ad extremum vsque retinens: sed ne amicis quidem eius qui ad consolandum eum venerant, tandem ipsi insultantibus, dolores eius exacerbando, iracundè irritatus est.

Παιδεύεται) παῖς, Genitiuus παιδὸς, inde Verbũ παιδεύω, erudio, instituo; Paßiuum παιδεύομαι; hic ponitur cum Accusatiuo, vt suprà dictum est in ἐκδιδάσκει) pag. 69. vers. 4.

Μεταπεσόντος) πίπτω, cado: secundus Aoristus ἔπεσον. pagina 97. vers. 25. Participium πεσὼν, πεσόντος, Compositũ μεταπίπτω, μεταπεσὼν, μεταπεσόντος. Est autem μεταπίπτειν, in deteriorem partem mutari, & ad aliam vitæ conditionem transire: id quod expertus est Iob, è diuite redactus ad inopiam.

Καλλίπαιδος) κάλλος, pulchritudo: καλλίπαις, pulchræ prolis parens; τοῦ καλλίπαιδος. Nam fermè composita retinent Declinat. simplicium. Et licet dicamus φιλόπαις, per o; tamen καλλίπαις, per ι, vt & reliqua quæ fiunt à κάλλος, velut καλλίνικος, καλλίπυργος, &c.

Ῥοπῇ) ῥέπω, inclino, vergo: ῥοπὴ, momentum.

Γενόμενος) Participium secundi Aoristi Medij ἐγενόμην, à Verbo γίνομαι pag. 92. vers. 4.

Διέμεινεν) μένω, Futurum μενῶ, Aoristus primus ἔμεινα, ἔμεινας, ἔμεινε: διαμένω, διέμεινε. & ob sequentem vocalem additur ν, διέμεινεν ὁ αὐτὸς. pag. 21. vers. 25.

Ἀταπείνωτον) ταπεινὸς, humilis, abiectus: inde Verbum ταπεινόω, Futurum ταπεινώσω, Præteritum Actiuum τεταπείνωκα, Passiuum τεταπείνωμαι, τεταπείνωσαι, τεταπείνωται: Verbale ταπεινωτὸς, abiectus. pagina 73. vers. 11. inde ἀταπείνωτος, celsus, minimè abiectus.

Φρόνημα) φρονέω, φρονήσω, πεφρόνηκα, πεφρόνημαι. Verbale τὸ φρόνημα pag 73. verſ. 4. quod Latini vocant ſenſum & ſpiritus pluraliter.

Διασώζων) σώζω, διασώζω, Participium διασώζων.

Ἀλλ' οὔτε) Apoſtrophos eſt, pro ἀλλὰ οὔτε.

Παραμυθίαν) μῦθος, Verbum μυθέω, μυθέομαι, παραμυθέομαι, conſolor: ἡ παραμυθία, conſolatio.

Ἡκόντων) ἥκω, venio: Participium ἥκων, ἥκοντος, τῶν ἡκόντων: aut eſt ſecundi Aoriſti, ὁ ἡκὼν, τοῦ ἡκόντος, τῶν ἡκόντων.

Ἐπεμβαινόντων) βαίνω, ἐμβαίνω, ἐπεμβαίνω. ἐπεμβαίνων. ἐπεμβαίνοντος, τῶν ἐπεμβαινόντων, regit Datiuum propter Præpoſitionem ἐπὶ.

Συνεπιτεινόντων) τείνω, ἐπιτείνω, συνεπιτείνω, ſimul & pariter exacerbo & intendo.

Τὰ ἀλγεινὰ) ἄλγος, dolor; deriuatiuum ὁ ἀλγεινὸς, Neutrum Plurale τὰ ἀλγεινὰ, caſus aduerſi & ærumnæ.

Παροξυνθῇ) ὀξὺς, acutus; ὀξύνω, exacuo, irrito: ab Adiectiuis in υς, fiunt Verba in ύνω, βαρὺς βαρύνω: ἡδὺς, ἡδύνω: ſic ὀξὺς ὀξύνω, Futurum ὀξυνῶ. Præteritum Actiuum ὤξυγκα, Paſſiuum ὤξυγμαι, ὤξυνσαι, ὤξυνται, Aoriſtus prim. ὠξύνθην, & Compoſitum παροξυνθῶ, θῇς, θῇ, à παροξύνω.

Πάλιν σκοπῶν τις, πῶς ἂν πρᾶος ἐν τῷ αὐτῷ καὶ μεγαλόθυμος γένοιτο, ὥστε τῷ μὲν θυμῷ κατὰ τῆς ἁμαρτίας κεχρῆσθαι, τῇ δὲ πραότητι πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, εὑρήσει τὸν Δαυὶδ γενναῖον μὲν ἐν τοῖς κατὰ πόλεμον ἀνδραγαθήμασι, πρᾷον δὲ καὶ ἀκίνητον ἐν ταῖς τῶν ἐχθρῶν ἀντιδόσεσι.

Rurſum reputans aliquis, quomodo clemens in eodem & magnanimus fiat, vt quidem animo contra peccatum vtatur, ſed clementia erga homines: inueniet Dauid generoſum quidem in circa bellum facinoribus, clementem autem & immotum in inimicorum vltionibus.

Rurſus aliquis reputans, quomodo magnanimus idem & clemens eſſe poſſit, ita vt animo quidem obſtinato aduerſus peccatum, clementia verò vtatur erga homines: illic Dauidem inueniet generoſum in bellicis facinoribus, clementem & placidum in inimicis vlciſcendis.

Σκοπῶν) σκοπέω, Crasis σκοπῶ, Participium σκοπῶν.

Ἐν τ' αὐτῷ) in eodem, id est, pariter: Attici Neutrum Pronominis αὐτὸς efferunt vnà cum Articulo, dicentes ταυτὸν, quasi τὸ αὐτὸν, aut τ' αὐτὸν per Apostrophum: Datiuus τ' αὐτῷ.

Μεγαλόθυμος) fit à μέγαλος, magnus & θυμὸς, animus.

Γένοιτο) γίνομαι, secundus Aoristus Medius ἐγενόμην, pag. 92. versu 4. Optat. γενοίμην, γένοιο, γένοιτο.

Ὥστε κεχρῆσθαι) ὥστε gaudet Infinitiuo, vt ὡς, suprà pagina 55 versu 23.

Κατὰ τῆς ἁμαρτίας) contra peccatum: κατὰ cum Genitiuo, in malam partem capitur, & perniciem significat.

Κεχρῆσθε) χράομαι, χρήσομαι, κέχρημαι, κέχρησαι, κέχρηται, secunda persona Pluralis κέχρησθε, assumpto σ, pag. 30. vers. 22. vnde fit Infinit. κεχρῆσθαι, accentu in penultimam tracto: de quo pag. 35. versu 4.

Πραότητι) ὁ πρᾶος: inde ἡ πραότης, τῆς πραότητος.

Εὑρήσει) εὑρίσκω. Tempora sumit ab εὑρέω, Futur. εὑρήσω.

Γενναῖον) γέννα, stirps: inde γενναῖος, generosus.

Ἀνδραγαθήμασι) ab ἀνὴρ, ἀνδρὸς, vir, viri, & ἀγαθὸς, bonus, præstans, fit Verbum ἀνδραγαθέω, virum me præsto, fortē & strenuum me præbeo: Futurum ἀνδραγαθήσω, Præteritum Actiuum ἠνδραγάθηκα, Passiuū ἠνδραγάθημαι: Verbale τὸ ἀνδραγάθημα. pag. 73. vers. 4. virile facinus, & factum generosi animi. τοῦ ἀνδραγαθήματος, τῷ ἀνδραγαθήματι, τοῖς ἀνδραγαθήμασι.

Ἀκίνητον) κινέω, κινήσω, κεκίνηκα, κεκίνημαι, κεκίνησαι, κεκίνηται, Verbale κινητὸς. pag. 73 vers. 11. vnde ἀκίνητος, immotus, immobilis, id est, placidus & clemens.

Ἀντιδόσεσι) δίδωμι, δώσω, δέδωκα, δέδομαι, δέδοσαι: Verbale ἡ δόσις. pag. 73. vers. 7. τῆς δόσεως, τῇ δόσει, ταῖς δόσεσι Compositum ἀντιδόσεσι, ab ἀντίδοσις, retributio; ab ἀντιδίδωμι, retribuo.

Τοιοῦτος ἦν καὶ Μωσῆς. μεγάλῳ μὲν τῷ θυμῷ κατὰ τῶν εἰς Θεὸν ἐξαμαρτανόντων διανιστάμενος· πραείᾳ δὲ τῇ ψυχῇ τὰς καθ' ἑαυτοῦ διαβολὰς ὑποφέρων.

Talis erat & Moses, magna quidem ira contra in Deum peccantes insurgens: miti autem animo contra seipsum calumnias sustinens.

Talis erat Moses, ingenti ille quidem ira in illos insurgens, qui in Deum peccauerant: sed miti animo perferens illos, qui sibi obtrectauerant.

Ἦν) *erat, Imperfectum ab* εἰμι, *sum. pag. 85. vers. 2.*

Ἐξαμαρτανόντων) ἁμαρτάνω, *Participium* ἁμαρτάνων, τοῦ ἁμαρτάνοντος, τῶν ἁμαρτανόντων, *Compositum* ἐξαμαρτανόντων, *ab* ἐξαμαρτάνω.

Διανιστάμενος) ἵστημι, *Passiuum* ἵσταμαι, *Compositum* ἀνίσταμαι, *deinde* διανίσταμαι, *Participium* διανιστάμενος.

Πρᾳείᾳ) ὁ πρᾶος, *mitis: Femin. autem* ἡ πρᾳεία, τῆς πρᾳείας, τῇ πρᾳείᾳ, *fit à Nomine non admodum vsitato* πρᾳὸς: *vnde & Verbum* πρᾳΰνω, *vt ab Adiectiuo* ὀξὺς. *Femininum* ὀξεῖα, *& Verbum* ὀξύνω.

Καθ᾽ ἑαυτοῦ) κατὰ ἑαυτοῦ, *Apostrophos est.*

Διαβολὰς) διαβάλλω, *calumnior: vnde* διαβολὴ *per* ο *de hoc suprà pag. 45 vers. 12. in* συμβολαία.

Ὑποφέρων) φέρω: ὑποφέρω, *Participium* ὑποφέρων.

Καὶ πανταχοῦ ὥσπερ οἱ ζωγράφοι, ὅταν ἀπὸ εἰκόνων εἰκόνα γράφωσι, πυκνὰ πρὸς τὸ παράδειγμα ἀποβλέποντες, τὸν ἐκεῖθεν χαρακτῆρα πρὸς τὸ ἑαυτῶν σπουδάζουσι μεταθεῖναι φιλοτέχνημα· οὕτω δεῖ καὶ τὸν ἐσπουδακότα ἑαυτὸν πᾶσι τοῖς μέρεσι τῆς ἀρετῆς ἀπεργάσασθαι τέλειον. οἱονεὶ πρὸς ἀγάλματά τινα κινούμενα καὶ ἔμπρακτα, τοὺς βίους τῶν ἁγίων ἀποβλέπειν, καὶ τὸ ἐκείνων ἀγαθὸν οἰκεῖον ποιεῖσθαι διὰ μιμήσεως.

Et vbique quemadmodum pictores, quando ex imaginibus imaginem pingunt, identidem ad exemplar respicietes, inde characterem ad suum ipsorum student transferre opificium: ita oportet & studentem seipsum omnibus partibus virtutis efficere perfectũ, tanquam ad simulachra quædam mota & actuosa, vitas sanctorum respicere, & illorum bonum suum facere per imitationem.

Quemadmodum autem pictores, cùm imaginem ex imagine pingunt, exemplar identidem respectantes, lineamenta eius transferre conantur magno studio ad suum opificium: ita qui sese meditatur omnibus numeris virtutem absolutum reddere, veluti simulachra quædam spirantia & actuosa, sanctorum vitas respicere oportet, probaque opera illorum sua imitando facere.

Ζωγράφοι) ζωγράφος, *pictor, à* ζῶον *&* γράφω.

Γράφωσι) Subiunctiuus, vt τύπτωσι.

Παράδειγμα) δεικνύω, tempora sumit à δείκω, pag. 98. vers. 18. Futur. δείξω, Præteritum Actiuum δέδειχα, Paßiuum δέδειγμαι, Compositum παραδεικνύω, παραδέδειγμαι: Verbale τὸ παράδειγμα, exemplar.

Τὸν ἐκεῖθεν χαρακτῆρα) Vim articuli positi cum Aduerbio, sic poßis explicare: Inde petitam aut desumptam formam, pro quo Budæus dixit, Lineamenta eius.

Μεταθεῖναι) τίθημι, secundus Aoristus Infinitiui θεῖναι, pag. 53. vers. 33. Compositum μετατίθημι, μεταθεῖναι.

Φιλοτέχνημα) φιλοτεχνέω, opificijs excolendis studeo: à φίλος & τέχνη: Verbale τὸ φιλοτέχνημα, à Præterito Paßiuo.

Ἐσπουδακότα) σπουδάζω, σπουδάσω, ἐσπούδακα, Participium ἐσπουδακὼς, τοῦ ἐσπουδακότος, τὸν ἐσπουδακότα.

Πᾶσι) Datiuus Pluralis à πᾶς, παντός.

Μέρεσι) τὸ μέρος, τοῦ μέρους, τῷ μέρει, τοῖς μέρεσι.

Ἀπεργάσασθαι) ἐργάζομαι, Futurum ἐργάσομαι: Infinitiuus ἐργάσασθαι. Compositum ἀπεργάσασθαι, ab ἀπεργάζομαι.

Τέλειον) τέλος, finis; ὁ τέλειος, perfectus.

Οἱονεὶ) tanquam; idem quod οἷον, vt ὥσπερ & ὥσπερεί.

Ἀγάλματα) ἀγάλλω, Futurum ἀγαλῶ, Præter. Actiuum ἤγαλκα, Paßiuum ἤγαλμαι, Verbale τὸ ἄγαλμα, τοῦ ἀγάλματος.

Κινούμενα) κινέω, Paßiuum κινέομαι, Crasis κινοῦμαι, Participium κινούμενος, τὰ κινούμενα, quæ mouentur, id est, viua.

Ἔμπρακτα) πράττω, πράξω, πέπραχα, πέπραγμαι, πέπραξαι, πέπρακται: Verbale πρακτός. pag. 73. vers. 11. deinde additur Præpositio ἐν ἔμπρακτος, qua voce Gregorius Nazianzenus eleganter vsus est in laudibus Athanasij: οὕτω γὰρ, inquit, ἀμφότερα συνεπλέξατο, καὶ εἰς ἓν ἤγαγε, καὶ πρᾶξιν ἡσύχιον, καὶ ἡσυχίαν ἔμπρακτον: Sic enim vtraque coaptauit atque in vnum adduxit, actionem quietam, & quietem actuosam.

Οἰκεῖον) οἶκος, domus; οἰκεῖος, domesticus.

Ποιεῖσθαι) ποιέομαι, Infinitiuus ποιέεσθαι, Crasis ποιεῖσθαι. sumitur vox Paßiua in significatione Actiua.

Μιμήσεως) μιμέομαι, secunda persona Præteriti Paß. μεμίμησαι: vnde

vnde Verbale ἡ μίμησις, τῆς μιμήσεως, pag 73. vers. 7. Hoc loco multas voces transmisimus, partim quòd priùs sint excussæ, partim etiam quòd inspecto Lexico facilè fuerit ipsum thema reperire: cuiusmodi sunt εἰκόνων, Genitiuus Plural. ab εἰκὼν: πυκνὰ à πυκνὸς: ἀποβλέποντες Participium, ab ἀποβλέπω, cuius Simplex βλέπω: χαρακτῆρα ab ὁ χαρακτὴρ: de quo suprà. σπουδάζουσι, tertia persona Pluralis à σπουδάζω. ἀρετῆς Genitiuus ab ἀρετή. τίνα à Nominatiuo τίς. βίους ab ὁ βίος. ἁγίων ab ὁ ἅγιος: ἀποβλέπειν Infinitiuus, ab ἀποβλέπω, & cætera, quæ parui sunt momenti. Quapropter istiusmodi posthac aut in totum omittemus, aut leui tantùm brachio, sicut modò fecimus, simul omnia perstringemus, quæ ad eundem locum pertinebunt.

Εὐχαὶ πάλιν τὰς ἀναγνώσεις διαδεχόμεναι, νεαρωτέραν τὴν ψυχὴν καὶ ἀκμαιοτέραν τῷ πρὸς θεὸν πόθῳ κεκινημένην παραλαμβάνουσιν.

Orationes rursum lectionibus succedentes, recentiorem animam & vegetiorem ad Deum desiderio motam accipiunt.

Iam verò orationes lectionibus succedentes, recentiorem animam vegetioremque accipiunt, vt pote desiderio Dei iam flagrantem.

Ἀναγνώσεις) γινώσκω Tempora sumit à γνόω, Futurum γνώσω, Præteritum Actiuum ἔγνωκα, Passiuum ἔγνωμαι, ἔγνωσαι: Verbale est ἡ γνῶσις, τῆς γνώσεως. pag. 73. vers. 7. Accusatiuus Pluralis τὰς γνώσεις, & per Crasin γνώσεις, Compositum ἀναγνώσεις: Nominatiuus ἡ ἀνάγνωσις. lectio, ab ἀναγινώσκω, lego.

Νεαρωτέραν) νέος, inde νεαρὸς, vt λίπος λιπαρὸς, πῖος πιαρὸς, ῥύπος ῥυπαρὸς, &c. Comparatiuus ὁ νεαρώτερος, ἡ νεαρωτέρα, τὴν νεαρωτέραν.

Ἀκμαιοτέραν) à Substantiuis in α vel η fiunt Adiectiua in αῖος, βία βιαῖος, γῆα γηαῖος, ἀκμὴ ἀκμαῖος: Cõparatiuus ὁ ἀκμαιότερος, ἡ ἀκμαιοτέρα, τὴν ἀκμαιοτέραν.

Κεκινημένην) κινέω, κινήσω, κεκίνηκα, κεκίνημαι, Participium ὁ κεκινημένος, ἡ κεκινημένη, τὴν κεκινημένην.

Reliqua facilia sunt: εὐχαὶ, Nominatiuus pluralis ab ἡ εὐχὴ. Πάλιν Aduerbium est, διαδεχόμεναι, à διαδέχομαι, Participium διαδεχόμενος, ἡ διαδεχομένη, Pluralis αἱ διαδεχόμεναι: simplex Verbum est

δέχομαι,

δέχομαι, ψυχὴν Accusatiuus ab ἡ ψυχή. πρὸς Prepositio posita cum Accusatiuo Θεὸν, cuius Nominatiuus ὁ Θεός. Πόθῳ, Datiu. ab ὁ πόθος, desiderium. παραλαμβάνουσιν, tertia persona est Plura. numeri, à παραλαμβάνω. Simplex λαμβάνω, additur autẽ ν in παραλαμβάνουσιν. de quo pag. 21. vers. 23. in Institutionib. Grammati.

Εὐχὴ δέ γε καλὴ, ἡ ἐναργῆ ἐμποιοῦσα τοῦ Θεοῦ ἔννοιαν τῇ ψυχῇ· καὶ τοῦτό ἐστι τοῦ Θεοῦ ἐνοίκησις, τὸ διὰ τῆς μνήμης ἔχειν ἐνιδρυμένον ἐν ἑαυτῷ τὸν Θεόν.

Oratio verò bona, manifestam ingenerans Dei notionem animo: & hoc est Dei inhabitatio, in memoria habere insidentem in seipso Deum.

Atqui est oratio illa bona, quæ compertam Dei notionem in animo ingenerat. Est verò Dei inhabitatio, insidentem intus Deum memoria complecti.

Δέ γε) δὲ, verò, autem, at, cæterùm, porrò, verumtamen, vt locus quadrat: additur γε adiectio syllabica, δέ γε, vt apud Latinos quis, alioqui, atqui.

Ἐναργῆ) ὁ καὶ ἡ ἐναργὴς, τοῦ καὶ τῆς ἐναργέος, τὸν καὶ τὴν ἐναργέα, Contr. ἐναργῆ, primæ Declinationis Contractorum.

Ἐμποιοῦσα) Participium Feminin. ab ἐμποιέω.

Ἐνοίκησις) οἰκέω, ἐνοικέω, ἐνοικήσω, ἐνῴκηκα, ἐνῴκημαι, ἐνῴκησαι. Verbale ablato incremento ἐνοίκησις. pag. 73. vers. 7.

Ἐνιδρυμένον) ἱδρύω, Futurum ἱδρύσω, Præteritum Actiuũ ἵδρυκα, Paßiuum ἵδρυμαι, Particip. ἱδρυμένος, Accusatiuu τὸν ἱδρυμένον, Compositum ἐνιδρυμένον: quòd si legatur ἐνιδρύμενον, accentu in antepenultima, erit Participium Præsentis temporis, à Paßiuo Verbi in μι: nam ab ἱδρύω fit ἵδρυμι. Paßiuum ἵδρυμαι, Compositum ἐνίδρυμαι, Particip. ἐνιδρύμενος, id est, insidens.

Οὕτω γινόμεθα ναὸς Θεοῦ, ὅταν μὴ φροντίσι γηΐναις τὸ συνεχὲς τῆς μνήμης διακόπτεται, μηδὲ τοῖς ἀπροσδοκήτοις πάθεσιν ὁ νοῦς ἐκταράττηται. ἀλλὰ πάντα ὑποφυγὼν ὁ φιλόθεος, ἐπὶ Θεὸν ἀναχωρῶν, ἐξελαύνων τὰ προκαλούμενα ἡμᾶς εἰς ἀκρασίας πάθη, καὶ τοῖς πρὸς ἀρετὴν ἄγουσιν ἐπιτηδεύμασιν ἐνδιατρίβῃ.

Ita efficimur templum Dei, quando non curis terrenis assiduitas memoriæ interrumpitur, neque improuisis perturbatio-

turbationibus mens turbatur: sed omnia effugiens amans Dei, ad Deum secedit, expellens prouocãtes nos in intemperantias affectus, & ad virtutem ducentibus studijs immoratur.

Hæc quæ nos ratione templum Dei efficimur, quando nec terrenis curis perpetuus tenor memoriæ interpellitur, nec improuisis perturbationibus intellectus tumultuatur, sed hæc omnia effugiens vir amore Dei præditus, ad Deum ipse secedit; tum affectus foras quatiens, qui ad intemperantiam prouocant, tum in ijs studijs libenter versans, quæ ad virtutem ducunt.

Ἀπροσδοκήτοις) δοκέω per ε, Compositum προσδοκάω per α, vt contrà συλάω per α, ἱεροσυλέω per ε. Igitur προσδοκάω, exspecto; Futurum προσδοκήσω, Præteritum Actiuum προσδεδόκηκα, Passiuum προσδεδόκημαι, προσδεδόκησαι, προσδεδόκηται, Verbale προσδόκητος. inde ἀπροσδόκητος, inspectatus.

Ἀποφυγὼν) φεύγω, secund. Aoristus ἔφυγον. pag. 25 vers. 16. Participium φυγὼν, Compositum ἀποφυγὼν, ab ἀποφεύγω.

Φιλόθεος) amans Dei, à φίλος & Θεὸς, vt φιλάνθρωπος, humanus, amans hominum, à φίλος & ἄνθρωπος.

Ἀναχωρῇ) χωρέω, ἀναχωρέω, Subiunct. tertia persona, ἐὰν ἀναχωρέῃ, Crasis ἀναχωρῇ, vt ποιῇ.

Προκαλούμενα) καλέω, καλέομαι, Crasis καλοῦμαι, προκαλοῦμαι, Participium προκαλούμενος.

Ἀκρασίας) κεράννυμι, Tempora sumit à κεράω, Futurum κεράσω, & elidendo ε. dicitur κράσω, Præteritum Actiuum κέκρακα, Passiuum κέκραμαι, κέκρασαι: vnde Verbale per α priuatiuum ἡ ἀκρασία, intemperantia: Accusatiuus Pluralis τὰς ἀκρασίας.

Ἐπιτηδεύμασιν) Datiuus Pluralis à Nomine τὸ ἐπιτήδευμα, quod est Verbale à Præterito Passiuo Verbi ἐπιτηδεύω.

Ἐνδιατρίβῃ) τρίβω, διατρίβω, ἐνδιατρίβω, Subiunctiuus tertia persona est ἐνδιατρίβῃ.

Καὶ πρὸ τούτου γε πάντων σπουδάζειν προσήκει περὶ τὴν τοῦ λόγου χρῆσιν μὴ ἀμαθῶς ἔχειν, ἀλλ' ἐρωτᾶν μὲν ἀφιλονείκως, ἀποκρίνεσθαι δὲ ἀφιλοτίμως, μὴ διακόπτοντα τὸν προσδιαλεγόμενον, ὅταν χρήσιμόν λέγῃ, μὴ ἐπιθυμοῦντα τὸν ἑαυτοῦ λόγον ἐπιδεικτικῶς παρεμβάλλειν, μέτρα ὁρίζοντα λόγῳ καὶ ἀκοῇ.

Et pri-

Et primum quidem omnium ſtudere cõuenit circa ſer-monis vſum non imperitè habere, ſed percunctari quid-citra contentionẽ, reſpondere autem ſine affectatione, ne-interpellantem diſſerentem, quando vtile dicit, neque d-ſiderantem ſuum ipſius ſermonem oſtentando interſcre-modos ſtatuentem ſermoni & auſcultationi.

Atque in primis quidem magno ſtudio id comparãdum habe-ſcirè vt ſermocinari poſſimus, vt nec cõtentioſiùs percunctemur, n-affectantiùs reſpondeamus, vt diſſerenti non obloquamur, nec in-fari, atque interpellare geſtiamus abſurda oſtentatione, faſtuque ſ-ſe ferente: vt modum teneamus, & ſermocinandi & auſcultandi.

Πρῶτόν γε πάντων) *γε Encliticum eſt, πρῶτον Superlatiuus Ad-uerbialis cum Genitiuo, vt nos, primo omnium.*

Χρῆσιν) *ἡ χρῆσις, Verbale à Præterito Verbi χράομαι, vtor.*

Ἀμαθῶς) *Aduerbium ab Adiectiuo ἀμαθὴς, de quo ſuprà.*

Ἀμαθῶς ἔχειν) *Aduerbium cum ἔχω ſumpto Neutraliter, pro-quod eſt affectus ſum; ἀμαθῶς ἔχω, imperitè habeo, id eſt, imperi- & indoctus ſum: ſic ἐνδεῶς ἔχω, ſuprà pag. 78. verſ. 25.*

Ἐρωτᾶν) *Infinitiuus ab ἐρωτάω.*

Ἀφιλονείκως) *νεῖκος, contentio: φιλόνεικος, cõtentioſus ἀφιλόνεικ-minimè contentioſus: Aduerbium ἀφιλονείκως.*

Ἀφιλοτίμως) *τιμὴ, honor; φιλότιμος, ambitioſus, & etiam qui ma-gno ſtudio & affectatè rem quãpiam efficere nititur: ἀφιλότιμ-minimè affectatus: ἀφιλοτίμως, Aduerbium. pag. 69. verſ. 1.*

Χρήσιμον) *à ſecunda perſona Præteriti Paſſiui Verbalia fiunt i-μος: à χράομαι, κέχρησαι; inde χρήσιμος.*

Ἐπιθυμοῦντι) *θυμὸς, θυμέω, ἐπιθυμέω. Particip. ἐπιθυμέων, ἐπ-θυμέοντ@, τῷ ἐπιθυμέοντι, Craſis ἐπιθυμοῦντι.*

Ἐπιδεικτικῶς) *δεικνύω, Futurum δείξω à δείκω. Præterit. A-uum δέδειχα, Paſſiuũ δέδειγμαι, δέδειξαι, δέδεικ: Verbale δεικ-pag. 73. verſ. 11. inde δεικτικὸς. Compoſitum ἐπιδεικτικὸς, & Ad-uerbium ἐπιδεικτικῶς. à Verbo ἐπιδεικνύω.*

Μανθάνειν ἢ ἀνεπαισχύντως, καὶ διδάσκειν ἀνεπαχθῶς, καὶ ἐπὶ ἑτέρου λελέχθαι, μὴ ἐπικρύπτειν, ὥσπερ αἱ φαῦλαι τῶν γυναικῶν, τὰ νόθα ὑποβαλλόμεναι, ἀλλὰ κηρύσσειν εὐγνωμόνως τὸν πατέρα τοῦ λόγου.

Diſce-

Discere autem sine pudore, & docere sine inuidia, & si quid ab alio doctum est, non occultare, quemadmodum improbæ mulierum, notha supponentes, sed prędicare gratè patrem sermonis.

Neque verò ad discendum verecundum esse oportet, nec ad docendum malignum, quod ab alio tu è didiceris, nequaquam clàm habendum: cuiusmodi facere mulieres improbæ solent, quę ex alijs ipsæ quæsitos liberos viris suis toliendos subijciunt, patrem ementientes: auctorem verò ipsum prouere grata commemoratione decet, verumq. ipsius scientiæ parentem.

Μανθάνειν) *Quatuor sunt Infinitiui in hac oratione, qui pendent ab impersonali priùs posito προσήκει.*

Ἀνεπαισχύντως) *αἰσχύνομαι. erubesco: Præterit. ᾔσχυμμαι. ᾔσχυνται, ᾔσχυνθ, Verbale αἰσχυντὸς. pag. 73, vers. 11.* Compositum *ἐπαίσχυντος, ab ἐπαισχύνομαι: deinde per α priuatiuam particulam; ἀνεπαίσχυντος, Aduerbium ἀνεπαισχύντως: additur autem litera ν, propterea quòd ἐπαίσχυντος incipitur à vocali.*

Ἀνεπιφθόνως) *φθόνος, inuidia; ἐπίφθονος, inuidus: & per α, priuatiuam ἀνεπίφθονος, minimè inuidens.*

Δεδίδακται) *tertia persona Præteriti Paßiui à διδάχω: nam ab hoc themate sumit sua tempora διδάσκω, doceo.*

Φαῦλαι τῶν γυναικῶν) *improbæ mulierum, hoc est, improbæ mulieres. Quoduis Adiectiuum Genitiuo iungi potest tanquam partitiuum, vt Grammatici vocant. pag. 105. vers. 11.*

Εὐγνωμόνως) *γνώμη, animus, voluntas; εὐγνώμων. gratus; τοῦ εὐγνώμονος, τῷ εὐγνώμονι, Aduerbium εὐγνωμόνως, grato & candido animo.*

Τόνος δὲ φωνῆς ὁ μέσος προτιμητέος. ὡς μήτε διαφεύγειν τὴν ἀκοὴν ὑπὸ σμικρότητος, μήτε ἐπαχθὴς εἶναι τῷ μεγέθει τῆς διατάσεως.

Intentio porrò vocis mediocris præferenda, vt neque effugiat aurem præ exilitate, neque odiosa sit magnitudine contentionis,

Vocis porrò intentio mediocritate temperanda est, vt nec exilior fallat aures, nec contentior odiosa radat offensione.

Προτιμητέος) *τιμάω. τιμήσω. τετίμηκα, τετίμημαι, τετίμηται τετίμηνται. Verbale τιμητέος, Compositum προτιμητέος, à προτιμάω, eligo, probo, præfero.*

Σμικρότητ☉) μικρός vel σμικρὸς: nam plurima sunt apud Græcos διπλολογούμενα, id est, quæ duobus modis efferũtur, vt scripsimus pag. 95. vers. 20. in Verbo θέλω: à σμικρὸς fit ἡ σμικρότης, τῆς σμικρότητος.

Φορτικὸν) ὁ φόρτ☉, onus: φορτικὸς, onerosus, molestus.

Εἶναι) esse: ab εἰμὶ, sum. pag. 85. vers. 2.

Μεγέθει) Crasis ex μεγέθεϊ, Datiuus à Nominat. τὸ μέγεθ☉.

Διατάσεως) τείνω, τενῶ, τέτακα, τέταμαι, τέτασαι, Verbale ἡ τάσις, Compositum διάτασις, τῆς διατάσεως, à διατείνω.

Προεξετάσαντα δὲ ἐν ἑαυτῷ τὸ ῥηθησόμενον, οὕτω δημοσιεύειν τὸν λόγον, εὐπροσήγορον ἐν ταῖς ἐντεύξεσι, γλυκὺν ἐν ταῖς ὁμιλίαις, οὐ διὰ τῆς εὐτραπελίας τὸ ἡδὺ θηρώμενον, ἀλλὰ διὰ τῆς εὐμενοῦς παρακλήσεως· τὸ προσηνὲς ἔχοντα, πανταχοῦ τὸ τραχὺ, κἂν ἐπιτιμῆσαι δέῃ, ἀπωθούμενον.

Priùs expendentem autem in seipso dicendum, ita publicare sermonem, comiter appellantem in congressibus suauem in conuersationibus, non per scurrilitatem voluptatem venantem, sed per beneuolam adhortationẽ: mansuetudinem habentem, vbique asperitatem, etiam si obiurgare oporteat, reiicientem.

Expendendum priùs quid dicturus sis, atque ita demum edendum & peruulgandum. At verò in congressibus comiter appellare oportet atque in consuetudine suauem se præbere: non etiam voluptatem facetosis sermonibus aucupari: adhortationum verò benignitate, clementiæ ac mansuetudinis opinio colligenda est. Nusquam acerbum se præbere conuenit, etiam si obiurgatione opus sit.

Προεξετάσαντα) ἐτάζω, Futurum ἐτάσω, Aoristus primus ἤτασα, Participium ἐτάσας, Compositum ἐξετάσας: deinde προεξετάσας, à προεξετάζω.

Ῥηθησόμενον) inusitatum ῥέω, dico; ῥήσω, εἴρηκα, εἴρημαι, ἔῤῥησαι, ἔῤῥηται, ἐῤῥήθην, ῥηθήσομαι, ῥηθησόμεν☉, Participium primi Futuri Paßiui.

Οὕτω δημοσιεύειν) subaudi δεῖ, oportet; aut προσήκει, cõuenit, quod antè præcessit. Cæterùm οὕτω cum Infinitiuo pulchrè ponitur post aliquod Participium, vt hoc loco.

Δημοσιεύειν) δῆμ☉, populus; δημόσι☉, publicus: δημοσιεύω, publicum reddo & euulgo. Cæterùm illa in εύω, partim Actiue, partim

Neutra-

Neutraliter vsurpamur: quædam vtroque modo, quædam in voce tantùm Passiua.

Εὐπροσήγορον, γλυκὺν) &c. *Hi omnes Accusatiui referendi sunt ad Infinitiuum orationis præcedentis: Oportet quemque, vbi priùs expenderit quid sit dicendum, ita demum proferre sermonem, ipsum, inquam,* εὐπροσήγορον, *hoc est, comiter appellantem, simulq́ue* γλυκὺν, *id est, suauem: & ita in cæteris Accusatiuis, quasi subaudiatur Participium Verbi Substantiui, nempe* ὄντα, *id est, existentem, vt ita loquamur. id quod vt meliùs percipiatur, mutemus orationis faciem, & pro Infinitiuo collocemus Modum finitum, pro Accusatiuo Nominatiuum, hoc pacto: Oportet vt vbi quid dicendum sit expenderit, ita demum sermonem proferat: ipse, inquam, simul existens comis in congressu, suauis in consuetudine, & cætera. Est enim hic oratio in longum producta multitudine Accusatiuorum, qui in diuersis membris positi, tamen ad eandem pertinent periodum: id quod Interpres mutauit, conuersis membris in clausulas: ideóq; singulis ferme Verbum, oportet, addidit, aut aliud consimilis significationis.*

Εὐπροσήγορον) *ab* ἀγορὰ *fit* προσηγορέω, *saluto, appello, &* προσήγορος: *vnde* εὐπροσήγορος, *qui non grauatim salutat.*

Ἐντεύξεσι) ἡ ἔντευξις, *colloquium, congressus; Verbale. pagina 73. vers. 7. ab* ἐντυγχάνω. *Simplex* τυγχάνω, *quod Tempora sumit. à* τεύχω.

Γλυκὺν) *Accusatiuus ab* ὁ γλυκὺς, τοῦ γλυκέος.

Ὁμιλίαις) *Nominatiuus est* ἡ ὁμιλία, *à Nomine* ὅμιλος.

Ἡδὺ) ὁ ἡδὺς, *suauis:* τὸ ἡδὺ *suaue, & suauitas Substantiuè.*

Θηρώμενον) *à* θὴρ, θηρὸς, *fera:* θήρα, *venatio:* θηράω, *&* θηράομαι, *venor, aucupor; Crasis* θηρῶμαι, *Participium* θηρώμενος.

Εὐμενὴς) μένος, *animus;* δυσμενὴς, *inimicus, maleuolus:* εὐμενὴς, *beneuolus, amicus; Genitiuus* εὐμενέος, *Crasis autem* εὐμενοῦς, *primæ Declinationis Contractorum.*

Παρακλήσεως) καλέω, *Futur.* καλέσω, *aut* καλήσω. *pag. 50. vers. 6. Præteritum Actiuum* κέκληκα, *per Syncopen, pro* κεκάληκα, *Passiuum* κέκλημαι, κέκληται, *Verbale* ἡ κλῆσις. *pag. 73. vers. 7. Compositum* ἡ παράκλησις, τῆς παρακλήσεως. *à* παρακαλέομαι.

Προσηνὴς) αὖος, *lanis: inde Adiectiuum* ἀπηνὴς, *sæuus, immitis,*

 crudelis,

crudelis, quasi ἀπὸ *vel* ἄποθεν αἴνυ, *id est, procul à laude. Nihil enim magis inuisum populo, quàm crudelitas. Ex* αἶνος *autem eliditur* ι, *& α migrat in η, contrarium est* προσηνὴς, *mitis, mansuetus, placidus. Nam in huiusmodi compositionibus* ἀπὸ *&* πρὸς *sæpenumero contraria sunt, vt* ἀπόθετος, *reiectus:* πρόσθετος, *adscitus. Igitur à* προσηνὴς *Neutrum est* τὸ προσηνὲς, *captum Substantiuè pro mansuetudine.*

Τὸ προσηνὲς ἔχοντα) *Interpres* τὸ προσηνὲς ἔχειν, *interpretatur mansuetudinis opinionem colligere. Nam* ἔχειν *non tantùm significat habere, sed etiam præbere & præstare; quasi dicat Basilius, benigna adhortatione præbendam & præstandam esse morum mansuetudinem & clementiam.*

Τὸ τραχὺ) *asperum, id est, asperitatem, à Masculino* ὁ τραχύς.

Κἂν) *per Crasin, pro* καὶ ἂν. *vide pag. 84. vers. 20.*

Ἐπιτιμῆσαι, τιμὴ, *inde* τιμάω, *Futur.* τιμήσω, *Aorist. prim.* ἐτίμησα, *Infinitiuus* τιμῆσαι: *inde* ἐπιτιμῆσαι, *ab* ἐπιτιμάω, *increpo.*

Δέοι) δεῖ, *oportet, per Crasin, à* δέει: *Optatiuus autem* δέοι *citra Crasin effertur, nec dices* δεῖ *pro* δέοι.

Ἀπωθούμενον) ὠθέω, *Compositum* ἀπωθέω, *& Deponentaliter* ἀπωθέομαι, *Crasis* ἀπωθοῦμαι, *repello, reijcio.*

Προκαταλαβὼν γὰρ ἑαυτὸν διὰ ταπεινοφροσύνης, οὕτως εὐπρόσδεκτος ἔσῃ τῷ δεομένῳ τῆς θεραπείας.

Præoccupans enim teipsum per humilitatem, ita facilè acceptus eris indigenti curatione.

Ita enim maximè castigando acceptus eris, si infra fastigium tuum descendens id feceris.

Προκαταλαβὼν) λαμβάνω, *Tempora sumit à* λήβω, *secundus Aoristus* ἔλαβον, *Participium* λαβὼν, *Compositum* καταλαβὼν *à* καταλαμβάνω, *id est, occupo, amplector, inuado, & etiā idem quod reum perago: quasi dicat Basilius, Si priùs ipse te per modestiam tanquam reum iudicaueris, nec te immunem à culpa duxeris, sed velut communem miseriam apud alterum miseratus fueris, faciliùs admittetur adhortatio tua; quippe qui non videaris alterū arroganter increpare, sed communem casum dolere. à* καταλαμβάνω *fit* προκαταλαμβάνω, *præoccupo: Aoristus secundus* προκαταλαβών. *Cæterùm haud*

scio, num Budæus legerit προκαταλαβών, an potiùs προκαταβαλών. id est, priùs deÿciens: siquidem vertit, infrà fastigium suum descendens, tanquam à Verbo καταβάλλω, deÿcio, demitto: vnde & καταβεβλημένος, abiectus. de quo postea.

Ἑαυτὸν) teipsum: nam etiam est secundæ personæ. pagina 67. versu 12.

Ταπεινοφροσύνης) ταπεινὸς, humilis: ταπεινόφρων, modestus, humilia de se sentiens, τοῦ ταπεινόφρονος: inde ἡ ταπεινοφροσύνη, modestia animi; per Syncopen, pro ταπεινοφρονοσύνη. suprà pag. 63. versu 26 in σωφροσύνη.

Εὐπαράδεκτος) δέχομαι, δέξομαι, δέδεγμαι, δέδεξαι, δέδεκται, Verbale δεκτὸς. Compositum παράδεκτος, à παραδέχομαι. inde εὐπαράδεκτος, qui facilè suscipitur & admittitur.

Πολλάκις δὲ χρήσιμος ἡμῖν καὶ ὁ τοῦ Προφήτου τρόπος τῆς ἐπιπλήξεως, ὃς τῷ Δαβὶδ ἁμαρτόντι, οὐ παρ' ἑαυτοῦ ἐπήγαγε τὸν ὅρον τῆς καταδίκης, ἀλλ' ὑποβολῇ προσώπου χρησάμενος, αὐτὸν ἐκεῖνον ἐκάθισε τοῦ ἰδίου κριτὴν ἁμαρτήματος, ὥστε αὐτὸν καθ' ἑαυτοῦ προεξενεγκόντα τὴν κρίσιν, μηδὲν ἔτι μέμφεσθαι τὸν ἐξελέγξαντα.

Plerunque verò vtilis nobis & Prophetæ modus increpationis, qui Dauid peccanti non à semetipso impegit modum damnationis, sed suppositione personæ vsus, ipsum illum constituit proprij iudicem peccati, adeò vt ipse aduersus semetipsum pronuntians iudicium, nihil iam succenseret increpanti.

Plerunque verò conducibilis nobis erit ea increpandi ratio, quam Propheta secutus est, qui peccati reo Dauidi non à semetipso impegit damnationis modum, sed accersita persona vtens, iudicē illum ipsum in proprio crimine æstimādo constituit: adeò præiudicio in sese facto, nihil ille deinde habuit, quod succenseret increpanti.

Πολλάκις) πολὺς, multus; πολλάκις, sæpiùs: δέκα, decem; δεκάκις, decies: ἑπτὰ, septem; ἑπτάκις, septies: πέντε, quinque; πεντάκις, quinquies: ἓξ, sex; ἑξάκις, sexies: & ita in cæteris.

Προειπόντα) φημὶ, dico; πρόφημι, prædico. Coniugationem eius vide pag. 87. vers. 33. Tempora sumuntur à φάω, φήσω, πέφηκα, πέφημαι, πέφησαι, πέφηται: inde Compositum προπέφηται, Verbale ὁ προφήτης, propheta. pag. 73. vers. 11. τοῦ προφήτου, primæ Declinationis.

Ἐπιπλήξεως) πλήσσω, πλήξω, πέπληγα, πέπληγμαι, πεπλῆξαι; inde ἡ πλῆξις. pag. 73. vers. 7. Compositum ἐπίπληξις, τῆς ἐπιπλήξεως, à Verbo ἐπιπλήσσω: increpo.

Δαβίδ) Historia est secundi Regum, cap. 12.

Ἁμαρτόντι) ἁμαρτάνω, pecco: Tempora sumit ab ἁμαρτέω pagina 89. vers. 26. Futurum ἁμαρτήσω, Aoristus primus ἡμάρτησα, Aoristus secundus ἥμαρτον. de cuius formatione pag. 50. vers. 19. Participium ὁ ἁμαρτών, τοῦ ἁμαρτόντος, τῷ ἁμαρτόντι.

Ἐπήγαγε) ἄγω, secundus Aoristus ἦγον, Atticè ἤγαγον. pag. 88. vers. 34. Compositum ἐπάγω, secundus Aoristus ἐπῆγον, & Atticè ἐπήγαγον, ἐπήγαγες, ἐπήγαγε.

Καταδίκης) ἡ δίκη, inde καταδίκη, supplicium, condemnatio.

Ὑποβολῇ) ὑποβάλλομαι, suppono, & tanquam fingo: inde Verbale ἡ ὑποβολή, suppositio, & tanquam fictio.

Χρησάμενος) χράομαι, Futur. χρήσομαι, Aorist. primus Medius ἐχρησάμην, Participium χρησάμενος.

Ἐκάθισε) ab ἕω, sedeo fit ἵζω, Pleonasmo literæ ζ. Solet autem propter Pleonasmum conuerti ε in ι, τέκω, τίκτω; ῥέπω, ῥίπτω; μένω, μίμνω: sic ab ἕω fit ἵζω: inde Compositum ex Præpositione κατὰ quod magis receptum est, καθίζω, Futurum καθίσω, Aorist. primus ἐκάθισα, ἐκάθισας, ἐκάθισε: fit'que augmentum ante Præpositionem, quòd compositum nihil addat ad significationem. pag. 79. vers. 11. Est autem καθίζω interdum Neutrum, id est, sedeo; interdum Actiuum, id est, colloco, constituo, & sedere facio. hoc loco capitur Actiuè.

Κριτὴν) κρίνω, iudico, Futurum κρινῶ, Præteritum Actiuum κέκρικα, Passiuum κέκριμαι, κέκρισαι, κέκριται, Verbale ὁ κριτής, iudex. pagina 73. versu 7.

Ἁμαρτήματος) ἁμαρτάνω, Futurum ἁμαρτήσω, ab ἁμαρτέω, Præteritum Actiuum ἡμάρτηκα, Passiuum ἡμάρτημαι, Verbale Nomen τὸ ἁμάρτημα, τοῦ ἁμαρτήματος. pag. 73. vers. 4.

Ὥστε) ponitur cum Infinitiuo, nempe μέμψασθαι. suprà pagina 55. versu 23.

Προσ[ε]ξενεγκόντα) φέρω, secundus Aoristus ἤνεγκον, ab ἐνέγκω, Participium ὁ ἐνεγκών, τοῦ ἐνεγκόντος, τὸν ἐνεγκόντα, Compositum ἐξενεγ-

ἐξενεγκὼν, ab ἐκφέρω: deinde *προεξενεγκὼν, à προεκφέρω, id est, prius effero, & pronuntio.*

Κρίσιν) ἡ κρίσις, τῆς κρίσεως. *Verbale à* κρίνω.

Ἐξελέγξαντα) ἐλέγχω, *Futurum*, ἐλέγξω, *Aorist. prim.* ἤλεγξα, *Participium* ἐλέγξας, *Compositum* ἐξελέγξας, *ab* ἐξελέγχω.

Ἕπεται δὲ τῷ ταπεινῷ καὶ καταβεβλημένῳ φρονήματι ὄμμα στυγνὸν καὶ εἰς γῆν συννενευκὸς, σχῆμα ἠμελημένον, κόμη αὐχμηρὰ, ἐσθὴς ῥυπῶσα· ὥστε ἃ ποιοῦσιν οἱ πενθοῦντες κατ' ἐπιτήδευσιν, ταῦτα ἐκ τοῦ αὐτομάτου ἡμῖν ἐπιφαίνεσθαι.

Comitatur autem humiles atque abiectos animos oculus tristis, & in terram intuens, habitus neglectus, coma squalida, vestis sordida: ita vt quæ faciunt lugentes secundùm studium, ea ex spontaneo in nobis appareant.

Et consentaneus quidem fuerit summissis atque abiectis animis tristis oculus, atque deorsum vergens, habitus neglectus, squalida coma, vestis sordida: adeò quæ lugentes consulto meditatoque faciunt, ea suapte animi sponte in nobis, & veluti habitu temerario exstitisse videri debent.

Ἕπεται) ἕπομαι, *sequor, comes sum: Datiuo iungitur.*

Καταβεβλημένῳ) βάλλω, *Futurum* βαλῶ, *Præteritum Actiuum* βέβληκα. *pag. 91. vers. 24. Passiuum* βέβλημαι, *Participium* βεβλημένος, *Compositum* καταβεβλημένος, *abiectus; à* καταβάλλω, *deijcio, demitto.*

Ὄμμα) ὄπτομαι, *Præterit. Passiuum:* ὦμμαι, *Verbale* τὸ ὄμμα.

Στυγνὸν) *Multa nomina fiunt ab Aoristo secundo, eiusq́ seruant penultimam & characteristicon:* πείθω, ἔπιθον, πιθανὸς. *sic à* στύγω, *Futurum* στύξω, *Aoristus secundus* ἔστυγον, *Nomen* στυγανὸς: *sed per Syncopen dicitur* στυγνὸς, *tristis.*

Συννενευκὸς) νεύω, νεύσω, νένευκα, *Participium* ὁ νενευκὼς, *Neutrum* τὸ νενευκὸς, *Compositum* συννενευκὸς, *à* συννεύω.

Σχῆμα) ἔχω *quædam Tempora sumit à* σχέω, σχήσω, ἔσχηκα, ἔσχημαι, *Verbale* τὸ σχῆμα.

Ἠμελημένον) ἀμελέω, *Futurum* ἀμελήσω, *Præteritum Actiuum* ἠμέληκα, *Passiuum* ἠμέλημαι, *Participium* ἠμελημένος.

Αὐχμηρὰ) αὐχμὴ, *squalor: inde Adiectiuum* αὐχμηρός.

Ἐσθὴς) ἕω, *induo: Futurum* ἕσω, *Præteritum Actiuum* εἷκα.

Paſsiuum εἶσμαι, εἶσαι, εἶσαι: vnde ἐσὸς Verbale. Vt autem ab ἀργὴς fit ἀργὴς, ἀργῆτος, & à γυμνὸς, γυμνὴς, γυμνῆτος, ſic ab ἐσὸς fieret ἐσὴς, ἐσῆτος: ſed tenuis τ migrat in adſpiratam θ, quod penſatur prima ſyllaba, vbi vertitur ἐ aſpiratum in ἐ tenue, dicimusq́; ἡ ἐσθὴς τῆς ἐσθῆτος, veſtis.

Ῥυπῶσα) *Particip. Femin. à ῥυπάω, vt βοάω, βοῶσα.*

Κατ' ἐπιτήδευσιν) *ſecundùm ſtudium, id eſt, ſtudiò, conſultò.*

Ἐπιτήδευσι) *ἡ ἐπιτήδευσις, Verbale ab ἐπιτηδεύω. pagina 73. verſu 7.*

Αὐτομάτου) *obſoletum eſt Verbum μάω, id eſt, promptus ſum: vnde μεμαώς, pag. 64. verſu 29. finge Verbum in μι, μίμημι, Futur. μάσω, Præteritum Actiuum μέμηκα, Paſsiuum μέμαμαι, μέμασαι, μέμαται, Verbale ματὸς. pag. 73. verſ. 11. quaſi alacer, promptus: inde αὐτόματος, vltroneus, ſpontaneus, ſuapte natura promptus, nec aliunde adhibita cura adſcitus, ἐκ τοῦ αὐτομάτου fiunt, quæ ſua ſponte eueniunt, quaſi per ſe, nulla extrinſecus aduocata cauſa.*

Χιτὼν διὰ ζώνης προσεσταλμένος τῷ σώματι· τὸ μέντοι ζῶσμα μήτε ἄνω τῶν λαγόνων, γυναικῶδες γάρ· μήτε χαῦνον, ὥστε διαῤῥεῖν τὸν χιτῶνα, βλακικὸν γάρ.

Tunica per cingulum adſtricta corpori: veruntamẽ cinctus neque ſupra ilia, muliebre enim: neque laxus vt diffluat tunica, deſidioſum enim.

Tunica cinctu appreſſa ſit corpori & adſtricta. Cinctus neq. muliebrem in modum ilia exuperet, neq. prælaxus fluxam tunicam efficiat.

Προσεσταλμένος) *στέλλω, στελῶ, ἔσταλκα, ἔσταλμαι, Participium ἐσταλμένος, Compoſitum προσεσταλμένος, à προσστέλλω, ſuccingo, adſtringo, ſcribitúrque per vnicum σ.*

Ζῶσμα) *ζωννύω, cingo: Futurum ζώσω. Præteritum Actiuum ἔζωκα, Paſsiuum ἔζωσμαι, Verbale τὸ ζῶσμα.*

Λαγόνων) *ἡ λαγών, τῆς λαγόνος, id eſt, ilia.*

Γυναικῶδες) *ἡ γυνή, γυναικὸς: inde ὁ καὶ ἡ γυναικώδης, hic & hæc muliebris: τὸ γυναικῶδες.*

Διαῤῥεῖν) *ῥέω, Infinitiuus ῥέειν, Craſis ῥεῖν, Compoſitum διαῤῥεῖν à διαῤῥέω, per geminum ῤῥ. pag. 98. verſ. 13.*

Βλακικὸν) *ὁ βλάξ, τοῦ βλακὸς, mollis. vnde ὁ βλακικὸς, mollis & piger,*

ger, & qui torpore desidet: pro quo posuimus Nomen Desidiosum, vt numero Græcorum responderemus.

Καὶ τὸ βάδισμα μήτε νωθρὸν, ὡς ἔκλυσιν τῆς ψυχῆς κατηγορεῖν, μὴ δ' αὖ σφοδρὸν καὶ σεσοβημένον, ὡς ἐμπλήκτοις αὐτῆς τὰς ὁρμὰς ὑποφαίνειν.

Et incessus neque segnis, vt dissolutionem animi declaret; neque rursus vehemens & incitatus, vt consternatos ipsius impetus significet.

Incessus esto nec segnis, ne animum dissolutum declaret; nec rursus vehemens insolenterque incitatus, ne consternatos impetus animi significet.

Βάδισμα) βαδίζω, Futurum βαδίσω, Præteritum Actiuum βεβάδικα, Pass. βεβάδισμαι, Verbale τὸ βάδισμα. pag. 73. vers. 4.

Ἔκλυσιν) λύω, Futur. λύσω, Præteritum Actiuum λέλυκα, Passiuum λέλυμαι, λέλυσαι. Verbale ἡ λύσις. pag. 73 vers. 7. Compositum ἔκλυσις, ab ἐκλύω.

Κατηγορεῖν) ab ἀγορὰ fit Verbum κατηγορέω, mutatione α in η. Infinitiuus κατηγορέειν, Crasis κατηγορεῖν. Quod Verbum non solùm significat accusare, sed etiam demonstrare, declarare, vt Arguo apud Latinos, Degeneres animos timor arguit, id est, demonstrat, ostendit.

Σεσοβημένον) σοβέω, σοβήσω, σεσόβηκα, σεσόβημαι, Particip. σεσοβημένος, turbulentus, & concitatus; à Verbo σοβέομαι, turbulenter ingredior, & obuium quemque submoueo, & protrudo.

Ἐμπλήκτοις) πλήσσω, πλήξω, πέπληχα, πέπληγμαι, πέπληξαι, πέπληκται. Verbale ὁ πληκτὸς, & cum ἐν Præpositione ἔμπληκτος.

Cæterùm in hac Epistolæ parte geminum est ὡς, id est, vt: & tamen Budæus vtroque loco posuit Ne: propterea quòd in huiusmodi orationibus idem efficere solet negatio, quod & affirmatio.

Σκοπὸς ἐσθῆτος εἷς, κάλυμμα εἶναι σαρκὸς, πρὸς χειμῶνα καὶ θέρος αὐταρκές.

Scopus vestis vnus, operimentũ esse carnis, contra hyemem & æstatem sufficiens.

Vnum modò sit vestitus propositum, operimentum vt existat, ab æstus frigorisque iniuria corpus asserere aptum & idoneum.

Κάλυμμα) καλύπτω, καλύψω, κεκάλυφα, κεκάλυμμαι, Verbale τὸ κάλυμμα.

Σαρκὸς) ἡ σὰρξ, τῆς σαρκὸς, caro, carnis.

Αὔταρκες) ἀρκέω, sufficio: αὐτὸς, ipse: hinc ὁ καὶ ἡ αὐτάρκης, qui ipsi sibi sufficit, sufficiens, externis adminiculis nō indigens, sed sua ipsius sorte contentus. Neutrum τὸ αὔταρκες, accentu in antepenultima, vt dictum de Vocatiuo ὦ Δημόσθενες, à Nominatiuo ὁ Δημοσθένης. pag. 113. vers. 11.

Μήτε δὲ ἐν χρώματι τὸ ἀνθηρὸν διωκέσθω, μήτε ἐν τῇ κατασκευῇ τὸ λεπτὸν καὶ μαλακόν. τὸ γὰρ τὰς ἐν ἐσθῆτι διαχροίας περισκοπεῖν, ἴσον ἐστὶ γυναικείῳ καλλωπισμῷ, ὃν ἐκεῖναι ἐπιτηδεύουσιν, ἀλλοτρίῳ ἄνθει παρειὰς καὶ τρίχας ἑαυτῶν καταβάπτουσαι.

Neque verò in colore amœnitas exquiratur, neque in structura tenue & molle. Nam in veste nitidos colores circumspicere, æquale est muliebri ornamento, quod illæ affectant, extranco flore malas & crines suos ipsarum intingentes.

Colorum amœnitates ne exquirātur, nec opificiorum deliciæ prætenues ac molliculæ. Etenim in veste pigmentorum lautitias consectari, perinde est, atque si muliebrem comptum nobis accommodemus, quem magno illæ studio sibi aptare solent, accersitis lenocinijs crines malasque inficientes.

Χρώματι) χρώω vel χρωώω, obsoletum Verbum, Futurum χρώσω, Præteritum Actiuum κέχρωκα, Passiuum κέχρωμαι, Verbale τὸ χρῶμα, color: τοῦ χρώματος, τῷ χρώματι. Vt autem thema reperiamus, tametsi obsoletum, præstat sursum ascendere, hoc pacto: χρώματι Datiuus est, Genitiuus autem χρώματος, Nominatiuus τὸ χρῶμα. Neutra verò in μα sunt Nomina Verbalia, quæ deducuntur à prima persona Præteriti Passiui ablato incremēto, & conuerso μαι in μα: sit igitur χρῶμα à κέχρωμαι, quod formatur ab Actiuo Præterito κέχρωκα: erit ergo Futurum χρώσω. Præsens nec tertiæ potest esse Coniugationis, nec quartæ: illic enim Præteritum Passiuum assumit σ ante μαι. pag. 30. vers. 9 vt à πείθω, πείσω, πέπεισμαι: à φράζω, φράσω, πέφρασμαι, qua lege diceretur τὸ χρῶσμα, à Præterito κέχρωσμαι. Erit igitur Præsens sextæ Coniugationis χρώω: nam in hac Cōiugatione non omnia sumunt σ ante μαι: aut erit Præsens

χρώω

χρέω, & per Crasin χρῶ, in tertia Circumflexorum. In Coniugationibus autem Circumflexorum, quando penultima Præteriti Actiui est longa, non assumitur σ, vt scripsimus in Institutionibus, pag. 51. vers. 8. diciturq; χρῶμα, per ω, non χρόμα per ο. Præteritum igitur Passiuum vnde hoc Verbale proficiscitur, est κέχρωμαι per ω: quod si scriberetur per ο paruum, diceremus κέχροσμαι, & inde Verbale τὸ χρόσμα, interiecta litera σ.

Α'νθηρὸν) ἄνθος, flos; ἀνθηρὸς, floridus, iucundus, amœnus: τὸ ἀνθηρὸν, amœnum, Substantiuè amœnitas.

Διωκέσθω) διώκω, persequor, sector, studiosè affecto, Passiuū διώκομαι, Imperatiuus διώκου, διωκέσθω.

Κατασκιᾷ) Datiuus à κατασκιὰ, Simplex ἡ σκιὰ.

Λεπτὸν) λέπω, decortico: Futurum λέψω, Præteritum Actiuum λέλεπα, Passiuum λέλεμμαι, λέλεψαι, λέλεπται, Verbale λεπτὸς. pag. 73. vers. 11. tenuis, minutus, quasi decorticatus.

Λεπτὸν καὶ μαλακὸν) vtrumque Adiectiuum, & in genere Neutro capitur hic Substantiuè.

Ι'σον) ἴσος, æqualis. Interdum ι est breue, tum scribitur ἴσος accentu acuto: interdum producitur, & scribimus ἶσος, circumflexè; quia longa ante breuem finalem circumflectitur, vt ἑστῶτος. pagina 102. vers. 11.

Γυναικείῳ) ἡ γυνὴ, ἡ γυναικός: inde fit Adiectiuum in ειος, ὁ γυναικεῖος, muliebris.

Καλλωπισμῷ) κάλλος, pulchritudo: ὤψ, ὠπὸς, facies: hinc Verbum καλλωπίζω excolo, accuratè orno, Futurum καλλωπίσω, Præteritum Actiuum κεκαλλώπικα, Passiuum κεκαλλώπισμαι Verbale ὁ καλλωπισμὸς, secundæ Declinationis. pag. 73. vers. 7.

Α'λλοτρίῳ ἄλλος, alius: ἀλλότριος, alienus, adscititius.

Α'νθει) τὸ ἄνθος, τοῦ ἄνθεος, τῷ ἄνθεϊ. Crasis ἄνθει.

Τρίχας) ἡ θρὶξ, τῆς τριχὸς, per τ. pag. 12. vers. 5. Accusatiuus Pluralis τὰς τρίχας, accentu in priore syllaba. pag. 103. vers. 2.

Α'λλὰ μὲν καὶ παχύτητος οὕτως ἔχειν ὁ χιτὼν ὀφείλει, ὡς μὴ δεῖσθαι κοινωνοῦ πρὸς τὸ θάλπειν τὸν ἐνδυόμενον.

Atqui & crassitudine sic habere tunica debet, vt ne indigeat socio ad fouendum indutum.

Tunica sit eo vsque crassa, vt alio opus non sit integumento ad calefaciendum corpus ea contectum.

Ἀλλὰ μὲν) *At verò, enimuero, atqui.*

Παχύτητος) *ὁ παχὺς, crassus: inde Substantiuum ἡ παχύτης, τῆς παχύτητος, craßitudo.*

Παχύτητος οὕτως ἔχειν) *eleganter Genitiuus additur, quoties ἔχω ponitur cum Aduerbijs. Lucianus: ὡς ἔχας γνώμης ἢ ἐμπειρίας εἶχεν. In cuiusmodi orationibus subaudias ἕνεκα vel χάριν, quæ crebrò in Genitiuis intelliguntur: γένους οὕτως εἶχε, tali erat genere, id est, sic se habebat, quod ad genus attinet: παχύτητος οὕτως ἔχειν ὀφείλει, quantum ad craßitudinem petinet, sic se habere debet.*

Δεῖσθαι) *Crasis ex Infinitiuo, δέεσθαι à δέομαι, indigeo.*

Πρὸς τὸ θάλπειν) *ad fouendum, vel calefaciendum. Est Infinitiuus pro Gerundio. suprà pag. 34. vers. 12. in πρὸς τὸ ἐμπλῆσαι.*

Ἐνδυόμενον) *δύω, ἐνδύω, ἐνδύομαι, induor: Participium præsentis temporis ὁ ἐνδυόμενος, qui induitur.*

Ὑπόδημα δὲ τὸ εὐτελὲς μὲν κατὰ τὴν ἀξίαν, ἀνενδεῶς δὲ τὴν χρείαν ἀποπληροῦν.

Calciarium verò vile quidem secundùm dignitatem, citra indigentiam autem necessitatem implens.

Calciarium esto pretio quidem illud vili, sed quod vicem suam implere possit.

Ὑπόδημα) *δέω, δήσω, δέδηκα, δέδημαι: sic ab ὑποδέω, ὑποδέδημαι: vnde Verbale τὸ ὑπόδημα. Subaudiendum autem hoc loco Verbum Substantiuum, sit, vel esto, vt etiam antea.*

Εὐτελὲς) *τέλος, interdum impensa & sumptus: πολυτελὴς, sumptuosus: sic & εὐτελὴς, vilis & facilè parabilis impensæ.*

Ἀνενδεῶς) *ἐνδεῶς, indigenter, vt sic loquamur; & per α priuatiuum ἀνενδεῶς, citra indigentiam.*

Ἀποπληροῦν) *πλήρης, plenus: πληρόω, impleo: Particip. ὁ πληρόων, τὸ πληρόον, Crasis πληροῦν, Compositum ἀποπληροῦν, à Verbo ἀποπληρόω.*

Καὶ ἁπαξαπλῶς, ὡς ἐν τῷ ἐνδύματι ἡ χρεία προσήκει τὸ χρειώδες, οὕτω καὶ ἐν τροφῇ ἄρτος ἐκπληρώσει τὴν χρείαν, καὶ ὕδωρ θεραπεύσει τὴν δίψαν τῷ ὑγιαίνοντι, καὶ ὅσα ἐκ σπερμάτων προσοψήματα, πρὸς τὰς ἀναγκαίας χρείας τὴν ἰσχὺν τῷ σώματι δυνάμενα διασώσαι.

Et

Et semel in vniuersum, vt in indumento præire conuenit vtile; sic & in cibo panis explebit indigentiam, & aqua sedabit sitim sano, & quæ ex leguminibus obsonia, ad necessarios vsus robur corpori possunt conseruare.

Et vt semel omnia vno verbo complectar, vt in veste cōparanda, rationem in primis cōstare oportet vtilitatis, ita in cibo panis vsus expleuerit id quo opus est ad alimentum: aquæ potus sedauerit sitim homini integræ valetudinis: quibus accedent ea pulmenta quæ ex leguminibus ad vsus tantùm necessarios facta, tuendæ sunt integræ corporis firmitati.

Ἅπαξ ἁπλῶς) ἅπαξ, *semel:* ἁπλῶς. *simpliciter, denique, & summatim: quæ duo Aduerbia simul iunguntur, vt etiam dicitur* ἁπαξάπας, *id est, vniuersus.*

Ἐνδύματι) δύω, ἐνδύω, ἐνδύσω, ἐνδέδυκα, ἐνδέδυμαι, *Verbale* τὸ ἔνδυμα, τοῦ ἐνδύματος, τῷ ἐνδύματι.

Ἡγεῖσθαι) ἡγέομαι, *Infinit.* ἡγέεσθαι, *Crasis* ἡγεῖσθαι, *id est, praire, & tanquam primas partes obtinere.*

Χρειώδης) χρεία, *vsus:* ὁ καὶ ἡ χρειώδης, *vtilis:* χρειῶδες: *vtile: Substantiue capitur pro vtilitate.*

Τροφῆς) τρέφω, *nutrio:* ἡ τροφὴ, *alimentum cibus.*

Ἐκπληρώσει) πληρόω, *Futur.* πληρώσω, *Cōpositū* ἐκπληρώσω. *Forsitan scribendum hic* ἐκπληρώσῃ, *& pòst* θεραπεύσῃ, *in Subiunctiuo: nam Budæus vertit, expleuerit. & sedauerit: quanquam & Latini Indicatiuum quandoq; sic vsurpare solent, Valebis, pro valeas.*

Σπερμάτων) σπείρω, *Futur.* σπερῶ, *Præter. Actiuū* ἔσπαρκα, *Passiuum* ἔσπαρμαι. *Verbale* τὸ σπέρμα, τοῦ σπέρματος, *per* ε, *vt etiam* τὸ τέλμα, ἀ τέλλω. τὸ τέρμα, ἀ τείρω.

Παροψήματα) ὀψάω, ὀψήσω, ὤψηκα, ὤψημαι, *Compositum* παρώψημαι, *Verbale* τὸ παρόψημα, τοῦ παροψήματος, *pagina 73. versu 4.*

Ἀναγκαίας) ἡ ἀνάγκη, *necessitas:* ὁ ἀναγκαῖος, *necessarius: vt ab* ὁ αἰών, αἰώνιος ἀ βία, βιαῖος. *suprà pag. 75. vers. 28.*

Ἰσχύι) ἡ ἰσχὺς, τῆς ἰσχύος, τὴν ἰσχύν. *pag. 14. vers. 18.*

Σώματι) τὸ σῶμα, τοῦ σώματος, τῷ σώματι. *Plato dictum putat* σῶμα, *quasi* σῆμα, *id est, sepulchrum, quòd corpus sit tanquam sepulchrū animæ. Quamuis autē non statim occurrāt vocum*

themata;

themata; non tamen protinus à rimando supersedebimus; præsertim vbi aliqua deducendi spes affulserit: verbi gratia, Neutra quæ in μα desinunt, à Præterito passiuo deducuntur, & Verbalia sunt: fingamus igitur thema, à cuius significatione Nomen ipsum non multum abludit: σώω, idem est quod ὑγιαίνω, sanus sum, & valeo: vnde legitimè formari possit τὸ σῶμα, vt priùs χρῶμα à χρώω: non tamen vsitatum est σώω, sed σώζω, quemadmodum nec χρώω, sed χρώζω, quæ dicta sunt per pleonasmum literæ ζ: cuiusmodi plurima sunt sextæ Coniugationis, aut interuentu ζ, quartæ; ἕω, ἕζω: δαμάω, δαμάζω, &c. sic à χρώω, & σώω, fiunt, χρώζω, & σώζω, quæ magis vsitata sunt: nam crebrò sunt obsoleta primitiua, & recepta ex illis deducta: τίκτω versatur in vsu, non τέκω primarium.

Δύναται) tertia persona Verbi δύναμαι secundæ Coniugationis in μι: est autem Deponens Verbum.

Διασώσασθαι) σώζω, Futurum σώσω, Aoristus primus ἔσωσα, Medius ἐσωσάμην, Infinitiuus σώσασθαι, Compositum autem διασώσασθαι, à Verbo διασώζομαι.

Ἐσθίειν δὲ μὴ λυσσώδη γαστριμαργίαν ἐμφαίνοντα, ἀλλὰ πανταχοῦ τὸ εὐσταθὲς καὶ πρᾶον καὶ περὶ τὰς ἡδονὰς ἐγκρατὲς διασώζοντα. μηδὲ τότε τὸν νοῦν ἀργὸν ἐν τῇ περὶ Θεοῦ ἐννοίᾳ ἔχοντα, ἀλλ' αὐτὴν τῶν βρωμάτων τὴν φύσιν, καὶ τὴν τοῦ ὑποδεχομένου σώματος κατασκευὴν, ἀφορμὴν ποιεῖσθαι δοξολογίας, πῶς ποικίλα εἴδη βρωτῶν τῇ ἰδιότητι τῶν σωμάτων ἁρμόζοντα, παρὰ τοῦ πάντα οἰκονομοῦντος ἐπινενόηται.

Edere autem non rabidam gulositatem ostendentem, sed ubique constans & mansuetum, & circa voluptates continens seruantem, neque tunc mentem otiosam in de Deo cogitatione habentem, sed ipsam alimentorum naturam & suscipientis corporis structuram, occasionem facere glorificationis, quomodo varia genera ciborum propriet[a] corporum congruentia, ab omnia moderante excogitata sunt.

Inter epulandum hoc cauere conuenit, ne helluâtium speciem præbeamus, sed & constantiam & mansuetudinem vbique retineamus, atque in percipiendis voluptatibus æquabilem continentiam: ne tum quidem porrò ita animis esse feriatis nos oportet, vt commentatione rerum diuinarum vacemus. Quippe qui alimentorum naturam, corporisque

porisque aliti opificium argumentum habeamus, diuinas laudes exordiendi, vtique cùm in mentem nobis venit, quomodo varia cibi genera corporum qualitati accommodata, ab eo sint inuenta, qui omnia moderatur & regit.

Λυσσώδη) λύσσα, *rabies*; ὁ καὶ ἡ λυσσώδης, *rabidus*; τοῦ καὶ τῆς λυσσώδεος, τὸν καὶ τὴν λυσσώδεα, *Crasis* λυσσώδη.

Γαστριμαργίαν) γαστὴρ, *venter*; μάργος, *edax*; γαστριμαργία, *gulositas*.

Ἐμφαινόντων) φαίνω, ἐμφαίνω, *Participium* ἐμφαίνων.

Εὐσταθὲς) ἵστημι, *tertia persona Præteriti Passiui est* ἕσταται, *Verbale* στατὸς, *à quo* ὁ καὶ ἡ εὐσταθὴς, τὸ εὐσταθὲς: *migrat autem* τ *in* θ, *vt etiam fit in* ἐσθὴς. *suprà pag.* 86. *vers.* 3.

Βρωμάτων) βρώσκω, *tempora sumit à* βρώω, βρώσω, βέβρωκα, βέβρωμαι, *Verbale* τὸ βρῶμα, τοῦ βρώματος.

Φύσει) ἡ φύσις, τῆς φύσεως, *Verbale à* φύω.

Δοξολογίας) δόξα, *gloria*; λόγος, *sermo*: *inde* δοξολογία, *laus*: *&* *Verbum* δοξολογέω, *glorifico*.

Εἴδη) τὸ εἶδος, τοῦ εἴδεος, τὰ εἴδεα, *Crasis* εἴδη.

Τροφῶν) τροφὴ, *Genitiuus Pluralis* τῶν τροφῶν.

Ἰδιότητι) ἡ ἰδιότης, τῆς ἰδιότητος, τῇ ἰδιότητι, *ab* ἴδιος.

Οἰκονομοῦντος) οἶκος, *domus, familia*; νόμος, *lex*: *hinc* οἰκονόμος, *qui rebus domesticis tanquam lex est, toti familiæ gubernandæ præfectus*; *&* *Verbum* οἰκονομέω, *guberno, dispenso*: *Participium* ὁ οἰκονομέων, τοῦ οἰκονομέοντος, *Crasis* οἰκονομοῦντος, *vt* ποιέοντος, ποιοῦντος, *à* ποιέων.

Ἐπηγγέλλονται) νεέω, νεύσω, νενόηκα, νενόημαι, νενόησαι, νενόηται: *Compositum* ἐπινενόηνται *ab* ἐπινοέω.

Εὐχαὶ πρὸ τροφῆς ἀξίως γινέσθωσαν τῶν τοῦ Θεοῦ παροχῶν, ὧν τε νῦν δίδωσι, καὶ ὧν πρὸς τὸ μέλλον ἐταμιεύσατο. εὐχαὶ μετὰ τροφὴν, διμεισίαν τῶν δεδομένων ἔχουσαι, καὶ αἴτησιν τῶν ἐπηγγελμένων.

Orationes ante cibum dignæ fiant Dei donis, quæque nunc dat, & quæ in posterum reposuit: orationes post cibum, gratiarum actionem datorum habentes, & flagitationem promissorum.

Porrò autem orationes, antequam cibum sumimus, pro dignitate diuinarum benignitatum ineundæ sunt: cùm earum quæ in præsenti nobis diuinitus cõferuntur, tum verò earum quæ in posterum eisdem recon-

reconditæ sunt. Iam à corporum curatione rursus orationes gratiarum actionem exequantur, iam acceptorum ergó, atque eo ampliùs eorum flagitationem quæ Deus nobis pollicitus est.

Ἀξίως) ἄξιος, dignus: Genitiuo iungitur: sic & Aduerbium ἀξίως τῶν παροχῶν: quemadmodum ad Romanos capite vltimo, ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν κυρίῳ, ἀξίως τῶν ἁγίων, vt eam suscipiatis in Domino, dignè sanctis: id est, ita vt sanctos decet. Ad eundem modum Latini, Viuere naturæ si conuenienter oportet.

Γενέσθωσαν) γίνομαι, secundus Aorist. Medius ἐγενόμην, pag. 92. vers. 4 Imperat. γενοῦ, γενέσθω, Plurale γενέσθωσαν.

Παροχῶν) ἔχω, παρέχω, præbeo; ἡ παροχὴ, quicquid largimur & conferimus: vertitur ε in o, vt dictum priùs in τρέπω, τρόπος, suprà pag. 16 vers. 23. Genitiuus Pluralis τῶν παροχῶν.

Ὧντε) ὧν Relatiuum est Antecedentis παροχῶν. Græci verò Relatiuum ponunt in eodem casu cum Antecedente, ἀξίως τῶν παροχῶν, ὧν δίδωσι, pro ἃς δίδωσι. pag. 107. vers. 20.

Μέλλον) futurum siue venturum: est Participium Neutri generis, præsentis temporis, à Verbo μέλλω; vnde Græcis Futurum tempus dicitur μέλλων.

Ἐταμιεύσατο) ταμιεύω, Futur. ταμιεύσω, Aorist. prim. Actiuus ἐταμίευσα: Medius ἐταμιευσάμην, ἐταμιεύσω, ἐταμιεύσατο, id est, condidit, &, seposuit.

Εὐχαριστίαν) χάρις, gratia, beneficium: χαρίζομαι, gratiam confero: finge vocem Actiuam χαρίζω. χαρίσω, κεχάρικα, κεχάρισμαι, κεχάρισαι, κεχάρισται: Verbale χάριστος: & addita particula εὖ, fit εὐχάριστος: vnde εὐχαριστέω, gratias ago; & Nomen εὐχαριστία, gratiarum actio.

Δεδομένων) δίδωμι, Præterit. Paßiuũ δέδομαι pag 60. vers. 15. vnde Particip ὁ δεδομένος, ἡ δεδομένη, τὸ δεδομένον.

Αἴτησιν) αἰτέω, αἰτήσω ᾔτηκα, ᾔτημαι, ᾔτησαι, Verbale ἡ αἴτησις. τῆς αἰτήσεως, τὴν αἴτησιν.

Ἐπηγγελμένων) ἀγγέλλω, Futur. ἀγγελῶ, Præteritum Actiuum ἤγγελκα, Paßiuum ἤγγελμαι, Participium ἠγγελμένος, Compositum ἐπηγγελμένος, ab ἐπαγγέλλω.

Ὧ εα μία ἐστὶ ἧς ἀποτεταγμένη, ἡ αὐτὴ κατὰ περίοδον ἀπαντῶσα, αἱ

ἐκ τῆς

ἐκ τῶν εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν τοῦ ἡμερονυκτίου, μόλις εἶναι ταύτην τῷ προσαναλισκομένην τῷ σώματι. τὰς δὲ λοιπὰς ἐν τῇ κατὰ νοῦν ἐργασίᾳ ἀπασχολεῖσθαι τὸν ἀσκητήν.

Hora vna cibi constituta, eadem per ambitũ reuertens, ita vt ex viginti quatuor horis diei & noctis, vix sit hæc insumpta corpori: at reliquas in circa mentem operatione occupetur exercitator.

Denique cibi sumendi hora sit vnica, & constituta, eademque semper per ambitum reuertens, vix hæc vt curando corpori destinata, vna sit quatuor & viginti, quam temporis intercapedinem complectitur diei noctisque vicissitudo. Reliquas autem horas mens commentando occupata sit, hominis quidem certè qui menti exercendæ in solitudine se addixerit.

Ἀποτεταγμένη) τάσσω, τάξω, τέταχα, τέταγμαι, Particip. τεταγμένος, Compositum ἀποτεταγμένος, ab ἀποτάσσω.

Περίοδος) ab ὁδὸς multa fiunt, πρόοδος, κάθοδος, ἔφοδος, μέθοδος, & ita in cæteris Præpositionibus.

Ἀπαντῶσα) ἀντάω, Particip. ὁ ἀντάων, ἡ ἀντάουσα, Crasis ἀντῶσα, Compositum ἀπαντῶσα, ab ἀπαντάω.

Εἰκοσιτεσσάρων) De numeralibus. pag. 70. vers. 25.

Ἡμερονυκτίου) ἡμέρα, dies; ἡ νὺξ, τῆς νυκτὸς, nox: inde τὸ ἡμερονύκτιον, tempus complectens diem & noctem.

Προσαναλισκομένην) ἁλίσκω, ἀναλίσκω, προσαναλίσκω, προσαναλίσκομαι, Participium προσαναλισκόμενος.

Ἀπασχολεῖσθαι) σχολὴ, inde Verbum ἀσχολέω, ἀσχολέομαι, Compositum ἀπασχολέομαι, Infinitiuus ἀπασχολέεσθαι, & per Crasin ἀπασχολεῖσθαι, vt ποιεῖσθαι.

Ἀσκητὴν) ἀσκέω, ἀσκήσω, ἤσκηκα, ἤσκημαι, ἤσκησαι, ἤσκηται; Verbale ὁ ἀσκητής.

Ὕπνοι δὲ κοῦφοι καὶ εὐαπάλλακτοι, φυσικῶς ἀκολουθοῦντες τῇ συμμετρίᾳ τῆς διαίτης, κατ' ἐπιτήδευσιν δὲ ταῖς περὶ τῶν μεγάλων μερίμναις διακοπτόμενοι.

Somni verò leues & facilè discedentes, naturaliter sequentes proportionem diætæ, secundùm studium autem de magnis curis interrupti.

Somni leues sunto, eiusque modi qui excuti facilè possint, ex naturæ

naturæ vtique præſcripto, ad victusque rationem appoſiti. Id verò in-
terim accurandum, ſtudioque aſſequendum eſt, vt commentandis re-
bus arduis ipſi paſcantur ſomni.

Εὐαπάλλακτοι) ἀλλάττω, ἀλλάξω, ἤλλαχα, ἤλλαγμαι, ἤλλαξαι, ἤλ-
λακται; *Verbale* ἀλλακτὸς, *Compoſitum* ἀπάλλακτος, *ab* ἀπαλλάττο-
μαι; *deinde cum* εὖ *dicitur* εὐαπάλλακτος, *id eſt, qui facile diſcedit.*

Φυσικῶς) ἡ φύσις, *natura*: φυσικὸς, *naturalis*: *vnde Aduerbium*
φυσικῶς, *à Genitiuo Plurali, verſo* ν *in* ς.

Συμμέτρῳ) μέτρον: *inde* ὁ σύμμετρος, *Neutrum* σύμμετρον *Sub-
ſtantiuè, id eſt,* συμμετρία, *proportio.*

Διαίτης) ἡ δίαιτα, τῆς διαίτης.

Διακοπτόμενοι) κόπτω, διακόπτω, διακόπτομαι, *Participium* διακο-
πτόμενος, *qui interrumpitur. Exemplar Aldinum habet* διαβοσκό-
μενοι, *à* βόσκω: *quod ſecutus eſt Budæus, Ipſi, inquiens, paſcan-
tur ſomni.*

Τὸ γὰρ βαθεῖ κάρῳ κατακρατεῖσθαι, λυομένων αὐτῷ τῶν μελῶν, ὥστε σχο-
λὴν ἀτόποις φαντασίαις παρέχειν, ἐν καθημερινῷ θανάτῳ ποιεῖ τοὺς
οὕτω καθεύδοντας.

Nam profundo ſopore detineri, ſolutis ipſius membris,
ita vt otium abſurdis viſis præbeat, in quotidiana morte fa-
cit ſic dormientes.

Nam altiore correptum eſſe ſopore, ſicq. eſſe veterno diſſoluta ho-
minis contemplatoris membra, vt interim pateat aditus viſis abſurdis
obrepentibus; id certè inſtar eſt quotidianæ mortis.

Βαθεῖ) ὁ βαθὺς, τοῦ βαθέος, τῷ βαθέϊ. *Craſis* βαθεῖ. *De cuiuſmodi
Nominum contractione, pag. 75. verſ. 16.*

Κάρῳ) κάρος, *ſomnolentia, grauis ſopor.*

Κατακρατεῖσθαι) κρατέω, κρατέομαι. *Infinitiuus* κρατέεσθαι, *Craſis*
κρατεῖσθαι, *Compoſitum* κατακρατεῖσθαι.

Μελῶν) τὸ μέλος, τοῦ μέλεος, τῶν μελέων, *Craſis* μελῶν.

Ἀτόποις) τόπος, *hinc* ἄτοπος, *abſurdus.*

Φαντασίαις) *ſuprà pag. 47. verſ. 14. in* φαντασίαις.

Καθημερινῷ) ἡμέρα, *dies*: καθ' ἡμέραν, *quaſi dicas, per diem, vel*
καθ' ἑκάστην ἡμέραν, *per vnumquemque diem, per ſingulos dies:*
quia dictum eſt καθ' ἡμέραν *per Apoſtrophum, etiam tanquam vni-
ca dictio compoſita ſcribitur* καθημέραν, *id eſt, quotidie: vnde Ad-
iectiuum*

tiuum καθημερινὸς, *quotidianus: vt* μεθημερινὸς, *diurnus. supra pag. 47, vers. 1. in* μεθημερινάς.

Οὔτω καθεύδονται) οὕτως & οὔτω. *idem; sed hoc ante consonantem, illud ante vocalem,* οὕτως ἐποίησε.

Ἀλλ' ὃ ὄρθρος τοῖς ἄλλοις ὁ ὄρθρος ἐστι, τοῦτο τοῖς ἀσκηταῖς τῆς εὐσεβείας τὸ μεσονύκτιον, μάλιστα σχολὴν τῇ ψυχῇ τῆς νυκτερινῆς ἡσυχίας χαριζομένης, οὔτε ὀφθαλμῶν, οὔτε ὤτων βλαβερὰς ἀκοὰς ἢ θέας ἐπὶ καρδίαν παραπεμπόντων, ἀλλὰ μόνου καθ' ἑαυτὸν τοῦ νοῦ τῷ Θεῷ συνόντος, καὶ διορθουμένου μὲν ἑαυτὸν τῇ μνήμῃ τῶν ἡμαρτημένων· ὅρους δὲ ἑαυτῷ τιθέντος πρὸς τὴν ἔκκλισιν τοῦ κακοῦ, καὶ τὴν παρὰ Θεοῦ συνεργίαν εἰς τὴν τελείωσιν τῶν σπουδαζομένων ἐπιζητοῦντος.

Sed quod alijs diluculum eſt, hoc cultoribus pietatis media nox, maximè otium animæ nocturna quiete largiente, neq oculis, neq. auribus noxios auditus aut aſpectus in cor admittentibus, ſed ſolùm apud ſeipſam mẽte cum Deo præſente, & corrigente quidem ſeipſam memoria peccatorum: fines verò ſibi ipſi ſtatuente ad declinationem mali, & à Deo auxilium ad perfectionem ſtudiorum implorante.

At qui quod alijs diluculum, id nox ijs dimidiata eſt, qui ſe colendæ pietatis ſtudio deuouerint. Tum enim præcipuè otiũ animæ largitur nocturnum conticinium, cùm neq; oculi aſpectus importunos, neq; aures auditus obturbatores introrſum ad cor admittunt. Cæterùm mens ſola ſecum, cum Deoq; negotium habens, tum peccatorum ſuorum recordatione ſeſe corrigens, fines ipſa ſibi præſcribit ad vitia auerſanda, opem etiam diuinitus implorans ad ea adipiſcenda, ad quæ magno ſtudio incitata eſt.

Εὐσεβείας) σέβω, *colo, veneror:* σέβος, *reuerentia & adoratio: inde Adiectiuum* ὁ καὶ ἡ εὐσεβὴς, *à quo Subſtantiuum* ἡ εὐσέβεια, τῆς εὐσεβείας, *contrarium* ἀσεβὴς, ἀσέβεια.

Μεσονύκτιον) μέσος, *medius;* ἡ νὺξ, τῆς νυκτὸς, *nox noctis: vnde* μεσονύκτιον, *media nox, nox intempeſta.*

Νυκτερινῆς) ἡ νὺξ, τῆς νυκτὸς, *à quo* νυκτερὸς: *vnde* ὁ νυκτερινὸς ἡ νυκτερινὴ, τῆς νυκτερινῆς. *quomodo autem Adiectiuorum Feminea ſe habeãt & Neutrũ, ſcriptum eſt pag. 69. verſ. 26.*

Ω῎των) τὸ ὦς, τοῦ ὠτὸς, vt φῶς, φωτὸς. pag. 14. vers. 28.

Βλαβερὰς) τὸ βλάβος, vel ἡ βλάβη, nocumentum: inde fit ὁ βλαβερὸς, nociuus: vt à φόβος, φοβερός.

Συνόντος) εἰμὶ, sum: Participium ὤν, ὄντος. pag. 85. vers. 20. Compositum συνὼν, συνόντος, à Verbo σύνειμι.

Διορθουμένου) ab ὀρθὸς fit Verbum ὀρθόω, Compositum διορθόω, διορθόομαι, Crasis διορθοῦμαι, Particip. διορθούμενος.

Μνήμη) μνάομαι, reminiscor: finge vocem Actiuam μνάω vel μνέω, Futurum μνήσω: vnde ἡ μνήμη, vt ἡ γνώμη, à Futuro γνώσω. & ἡ ῥώμη, à Futuro ῥώσω, à ῥώννυμι: Datiuus τῇ μνήμῃ.

Ἡμαρτημένων) ἁμαρτάνω, pecco: tēpora sumit ab ἁμαρτέω, Futur. ἁμαρτήσω, Præterit. Actiuum ἡμάρτηκα, Paß. ἡμάρτημαι, Particip. ἡμαρτημένος, Plurale Neutrum τὰ ἡμαρτημένα, hoc est, peccata, quæ peccando admissa sunt, vt τὰ σεσωφρονημένα, quæ temperanter acta sunt.

Τιθέντος) τίθημι, Particip. ὁ τιθεὶς, τοῦ τιθέντος, pagina 53. vers. 2.

Ἔκκλισιν) κλίνω, Futurum κλινῶ, Præteritum Actiuum κέκλικα, Paßiuum κέκλιμαι, κέκλισαι, vnde ἡ κλίσις, τῆς κλίσεως, τὴν κλίσιν, Compositum ἐκκλίνω: inde ἔκκλισις.

Συνεργίαν) ἔργον, opus: συνεργὸς, adiutor, auxiliator, & collega in opere: ἡ συνεργία, auxilium.

Τελείωσιν) à τέλος fit ὁ τέλειος, perfectus: inde Verbum τελειόω, perficio: τελειώσω, τετελείωκα, τετελείωμαι, τετελείωσαι; Verbale ἡ τελείωσις, τῆς τελειώσεως, τὴν τελείωσιν, id est, perfectionem.

Σπουδαζομένων) τὰ σπουδαζόμενα, quæ nobis curæ sunt, & in quæ magno studio incumbimus, à σπουδάζω, pro eo quod est studiosè expeto.

Ἐπιζητοῦντος) ζητέω, Participium ὁ ζητέων, τοῦ ζητέοντος, Crasis ζητοῦντος, Compositum ἐπιζητοῦντος, a Verbo ἐπιζητέω.

Perora-

Peroratio operis.

HÆC *habui quæ de Grammaticis Meditationibus
in medium adferrem, id potissimum spectans, ne iu-
uentus Græcarum litterarum auida, diutiùs quàm par
esset, in primis linguæ rudimentis hæreret, sed vno in
opusculo totum istarum minutiarum tædium deuoraret:
grauioribus deinde disciplinis, & auctorum mancipanda
lectionibus. Cùm enim futurum sperarem, vt hoc stu-
dium apud plærimos minore grauaretur inuidia, si com-
pendio temporis mediocrem cognitionem attulisse vide-
retur; non committendum putaui, vt in hac parte studio-
sis adolescentibus deessem. Quod etiam eo feci libentiùs,
eóq; magis conandum esse duxi, quòd nullus fermè hodie
terrarum sit angulus, sine Græcarum literarum fautori-
bus: sed apud quosuis hominum ordines non pauci, pro
sua quisque vice, rem pulcherrimam & maximè frugi-
feram prouehant & exornent: quidam doctissimis ingenij
sui monumentis, alij extruendis Gymnasijs, alij alendis
linguarum professoribus, nunquam intermorituram sibi
gloriam pepererunt. Quorum insignem vnum, nullique
secundum nostra hæc tulit ætas, Ioannem Tartesium,
quem felix & semper doctis fœcunda viris, in hac luce
gaudens contemplatur Lutetia, omnium literarum Mæ-
cenatem, Præsidem Collegij Lexouiensis. Is igitur vir
linguarum patrocinium ita suscipit, vt vnus verè sit in-
star totius Galliæ: nusquam discipulorum numerus ma-
ior, nusquam tanta professorum cohors, omnium Musa-
rum dotibus instructissima. Quem enim ille non vltrò
ascisit, pascit & ornat, quem eruditionis nomen com-
mendauit? Est vbi Latinè discas commodiùs, illic Græ-
cè fortasse meliùs, ibi contrà Hebraicè: verùm hoc Lexo-
uiense Collegium, bonorum omnium est mare; Latinos,
Græcos, Hebræos habet multos: quin & Chaldæos atque
Arabicos propediem dabit, si modo parere liceat, quod*

G 2 diu

diu parturiuit: adeò gladiatorio quodã animo Præses ille in hanc laudem incumbit, quasi in fatis esset, vt vnus linguarum studiis promouendis praeesset: dignus profectò, qui Regum gazas, & opulentissimos thesauros possideat, tam excelsa & benefica natus voluntate, vt seipsum literarum saluti deuouisse videatur. Quapropter omnes linguarum candidatos decet, vt hunc virum colant & venerentur, pro meritis in cælum laudibus vehant, nomen celebrent, eique successus prosperos, & multorum seculorum annos precentur. Nam viuente Tartesio, semper incolumes literæ durabunt, & nunquam cadere poterunt.

FINIS.

ORATIO DOMINICA.
ΕΥΧΗ ΚΥΡΙΑΚΗ.

Pater noster, qui es in cælis, sanctificetur
Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ
nomen tuum: adueniat regnum tuum: fiat vo-
ὄνομά σου: ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου: γενηθήτω τὸ θέ-
luntas tua, sicut in cælo & in terra: panem
λημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς: τὸν ἄρτον,
nostrum quotidianum da nobis hodie: & dimitte
ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον· καὶ ἄφες
nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus
ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν
debitoribus nostris: & ne inducas nos in
τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς
tentationem, sed libera nos à malo, Amen.
πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ, Ἀμήν.

SALVTATIO ANGELICA
ΑΣΠΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΓΓΕΛΟΥ
ad sanctissimam Virginem.
πρὸς τὴν ἁγιωτάτην παρθένον.

Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum:
χαῖρε Μαρία κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ σοῦ,
benedicta tu in mulieribus, & benedictus fru-
εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρ-
ctus ventris tui Iesus.
πὸς τῆς κοιλίας σοῦ Ἰησοῦς.

Sancta Maria mater Dei, ora pro nobis
ἁγία Μαρία μῆτερ τοῦ Θεοῦ, προσεύχου ὑπὲρ ἡμῶν
peccatoribus, nunc & in hora mortis nostræ.
ἁμαρτωλῶν, νῦν καὶ ἐν ὥρᾳ τοῦ θανάτου ἡμῶν.

Maria mater gratiæ, mater misericordiæ: tu nos
Μαρία μῆτερ χάριτος, ἡ ἔλεος γεννήσασα, ἡμᾶς
ab hoste protege, & in hora mortis suscipe.
ἀπ' ἐχθροῦ σκέπασον, καὶ ἐν ὥρᾳ πότμου προσδέξαι.
Gloria tibi Domine, qui natus es de Virgine,
Δόξα σοι πρέπει κύριε, ὃς ἐκ κόρης γεγέννησαι,
cum Patre & sancto Spiritu, in sempiterna
σὺν τῷ πατρὶ καὶ ἁγίῳ πνεύματι, αἰῶνα εἰς ἀπέ-
sæcula. Amen.
ραντον. Ἀμήν.

SYMBOLVM SANCTORVM
ΣΥΜΒΟΛΟΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ.
APOSTOLORVM.
ἀποστόλων.

Credo in Deum, Patrem omnipotentem,
Πιστεύω εἰς Θεὸν, πατέρα παντοκράτορα,
creatorem cæli & terræ: & in Iesum Christum
ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς: καὶ εἰς Ἰησοῦν Χριστὸν
Filium eius vnicum, Dominum nostrum: qui
υἱὸν αὐτοῦ ἕνα μόνον, κύριον ἡμῶν: συλληφ-
conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Ma-
θέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου, γεννηθέντα ἐκ Μαρίας
ria virgine: passus sub Pontio Pilato, cru-
τῆς παρθένου: παθόντα ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, σταυ-
cifixus, mortuus, & sepultus: descendit ad in-
ρωθέντα, θανόντα καὶ ταφέντα: κατελθόντα εἰς ᾅδου,
feros, tertia die resurrexit à mortuis: ascen-
τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν: ἀνελθόντα
dit ad cælos, sedet ad dexteram Dei Patris om-
εἰς οὐρανοὺς, καθεζόμενον ἐν δεξιᾷ Θεοῦ τοῦ πατρὸς

nipoten-

nipotentis : inde venturus est iudicare viuos
παντοκράτορος: ὅθεν μέλλει ἔρχεσθαι κρῖναι ζῶντας
& mortuos.
καὶ νεκρούς.

Credo in Spiritum sanctum, sanctam Eccle-
πιστεύω εἰς πνεῦμα ἅγιον, ἁγίαν ἐκκλησίαν
siam Catholicam, sanctorum communionem,
καθολικὴν, ἁγίων κοινωνίαν,
remissionem peccatorum, carnis resurrectio-
ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, σαρκὸς ἀνάστασιν,
nem, & vitam æternam. Amen.
καὶ ζωὴν αἰώνιον. Αμήν.

DECALOGVS.
ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ.

Primum Præceptum.
πρώτη ἐντολή.

EGo sum Dominus Deus tuus, non habebis
Ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεός σου, οὐκ ἔσονταί σοι
deos alienos coram me. Non facies tibi sculptile
θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ. οὐ ποιήσεις ἑαυτῷ τὸ γλυπτὸν,
vt adores illud.
οὐ προσκυνήσεις αὐτῷ.

Secundum.

Non assumes nomen Domini Dei tui in va-
οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐπὶ μα-
num. nec enim insontem h[illegible]bit Dominus eum
ταίῳ· οὐ γὰρ μὴ καθαρίσῃ κύριος τὸν λαμ-
qui assumpserit nomẽ Domini Dei sui in vanũ.
βάνοντα τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ ἐπὶ ματαίῳ.

Tertium.

Memento vt diem Sabbati sanctifices.
μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων ἁγιάζειν.

Quartum.

Honora patrem tuum & matrem tuam, vt
τίμα τὸν πατέρα σοῦ, καὶ τὴν μητέρα σοῦ, ἵνα
sis longæuus super terram, quam Dominus
γένῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς, ἧς κύριος ὁ
Deus tuus dabit tibi.
θεός σου δίδωσί σοι.

Quintum.

Non occides.
οὐ φονεύσεις.

Sextum.

Non mœchaberis.
οὐ μοιχεύσεις.

Septimum.

Non furtum facies.
οὐ κλέψεις.

Octauum.

Non loquêris contra proximum tuum fal-
οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μαρ-
sum testimonium.
τυρίαν ψευδῆ.

Nonum.

Non concupisces vxorem proximi tui.
οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου.

Decimum.

Non concupisces domum, non agrum eius
οὐκ ἐπιθυμήσεις οἰκίαν, οὐδὲ τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ,

non

non seruum eius, non ancillam eius, non bo-
ὐδὲ παῖδα αὐτοῦ, οὐδὲ τὴν παιδίσκην αὐτοῦ, οὐδὲ τοῦ
uem eius, non asinum eius, nec vniuersa quæ
βοὸς αὐτοῦ, οὔτε τοῦ ὑποζυγίου αὐτοῦ, οὔτε ὅσα τοῦ πλη-
illius sunt.
σίον σου ἐστὶ.

OCTO BEATITVDINES.

ΟΚΤῺ ΜΑΚΑΡΙΣΜΟῚ.

I.

Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum
μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν
est regnum cælorum.
ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

II.

Beati qui lugent, quoniam ipsi consola-
μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθή-
buntur.
σονται.

III.

Beati mites, quoniam ipsi posidebunt
μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι
terram.
τὴν γῆν.

IIII.

Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quo-
μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην,
niam ipsi saturabuntur.
ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.

V.

Beati misericordes, quoniam ipsi misericor-
μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.
diam consequentur.

VI.

Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum
μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν
videbunt.
ὄψονται.

VII.

Beati pacifici, quoniam ipsi filij Dei vo-
μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί: ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κλη-
cabuntur.
θήσονται.

VIII.

Beati qui persecutionem patiuntur propter iu-
μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δι-
stitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum.
καιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Salue regina, mater misericordiæ. Vita, dul-
χαῖρε δέσποινα μῆτερ ἐλέους. ζωή, γλυ-
cedo & spes nostra salue. Ad te clamamus exu-
κύτης καὶ ἐλπὶς ἡμῶν χαῖρε. πρὸς σὲ βοῶμεν ἐξόρι-
les filij Euæ. Ad te suspiramus, gementes, &
στοι παῖδες τῆς εὔας. πρὸς σε ἀτενίζομεν, στενάζοντες καὶ
flentes in hac lacrymarum valle. Eia ergo
θρηνοῦντες ἐν τῇ τοῦ κλαυθμῶνος κοιλάδι. ἄγε δὴ
aduocata nostra, illos tuos misericordes oculos
προστάτις ἡμῶν, τοὺς σοῦ εὐσπλάγχνους ὀφθαλμοὺς
ad nos conuerte. Et Iesum benedictum fru-
ἐφ' ἡμᾶς ἐπίστρεψον, καὶ Ιησοῦν τὸν εὐλογημένον καρ-
ctum ventris tui post hoc exilium nobis
πὸν τῆς κοιλίας σου μετὰ τὴν ἐξορίαν ταύτην ἡμῖν
ostende. O clemens, O pia, O dulcis vir-
ἀνάδειξον. ὦ ἐπιεικής, ὦ εὔσπλαγχνε, ὦ ἡδεία παρ-
go Maria.
θένε Μαρία.

AVe maris stella, Dei mater alma, atq; semper virgo, felix cæli porta.

χαῖρε θαλάσσης ἄστρον, ἱερὰ θεοῦ μῆτερ, ἀεὶ παρθένε τε, μακαρία πόλου πύλη.

Sumens illud aue, Gabrielis ore, funda nos in pace, mutans nomen Euæ.

ἡ τὸ χαῖρε χοῦσα, γαβριὴλ στόματι, στερέωσον ἡμᾶς ἐν εἰρήνῃ, στρέπουσ᾽ εὔας κλῆσιν.

Solue vincla reis, profer lumẽ cæcis, mala nostra pelle, bona cuncta posce.

Λύε δεσμὰ ἐνόχοις, τὸ φῶς τοῖς τυφλοῖς προσβάλλε, ἡμῶν κακὰ δίωκε, χρηστὰ πάντ᾽ αἰτίασον.

Monstra te esse matrem, sumat per te preces, qui pro nobis natus, tulit esse tuus.

δεῖξον εἶναι μήτηρ, λιτάζου τὸν χάριν ἡμῶν γεννηθέντα, καὶ σὸν εἶναι τλάντα.

Virgo singularis, inter omnes mitis, nos culpis solutos, mites fac & castos.

ὦ μόνη παρθένε, πραεινὴς ἐν πάσαις, ἡμᾶς ἀνεγκλήτους, πραεῖς, ἁγνοὺς τέλει.

Vitã præsta puram, iter para tutum, vt videntes Iesum, semper collætemur.

δὸς ἁγναῖον βίον, στίβον ἀσφαλιστὸν, ὡς ἰησοῦν ὁρῶντες, ἀεὶ συνηθῶμεν.

Sit laus Deo Patri, summo Christo decus, Spiritui sancto, tribus honor vnus. Amen.

ἡ τῷ θεῷ δόξα πατρὶ, χριστῷ κλέος, πνεύματι ἁγίῳ, τρισὶ τιμὴ μία. Ἀμήν.

5

Ora

Ora pro nobis sancta Dei genitrix.

Vt digni efficiamur promißionibus Christi.

εὔχου ὑπὲρ ἡμῶν ἁγία θεοτόκε.

ὅπως ἀξιωθῶμεν τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ χριστοῦ.

Deus qui de beatæ Mariæ virginis vtero Verbum tuum, Angelo nuntiante, carnem suscipere voluisti: præsta supplicibus tuis, vt qui verè eam Dei genitricem credimus, eius apud te intercessionibus adiuuemur, per Christum Dominum nostrum, Amen.

ὦ θεὸς ὁ ἐκ τῆς μακαρίας παρθένου μαρίας γαστρὸς τὸν σὸν λόγον, ἀγγέλου μηνύοντος, σάρκα προσλαβεῖν εὐδοκήσας, παράσχου τοῖς σοῖς ἱκέταις, ὡς οἱ ταύτην ὄντως θεοτόκον πιστεύομεν, ταῖς αὐτῆς πρὸς σὲ ἐντεύξεσιν βοηθεῖσθαι, διὰ τοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, ἀμήν.

Laus Deo & beatæ Mariæ semper virgini.

δόξα τῷ θεῷ τῇ τε μακαρίᾳ Μαρίᾳ ἀειπαρθένῳ.

COMPENDIA LITERARVM
& nexus, partim breuitatis, partim
elegantiæ caussa reperti.

A	ἐξ.	μο.
αι.	ἐκ.	μυ.
αυ.	ελ.	μω.
ἀπο.	ερ.	μην.
αρ.	ἐστι.	μεθ.
ας.	ἐπι.	μὲν.
ἀυ.	ευ.	μενος.
αλ.	ην.	O
αλλ.	Θ	ου.
ἀυτοῦ.	θα.	ος.
ἀυτῷ.	θε.	οὗτος.
Γ	θη.	οἷον.
γα.	θι.	Π
γὰρ.	θο.	πα.
γε.	θυ.	παρα.
γεν.	θω.	πε.
γι.	θρ.	περ.
γο.	K	περ.
γυ.	καὶ.	περι.
γω.	κα.	πη.
γρ.	κατα.	πι.
Δ	κε.	πο.
δα.	κη.	πυ.
δε.	κι.	πω.
δὲ.	κο.	πτ
δη.	κυ.	πλ.
δι.	κω.	πν.
δο.	Λ	πρ.
δυ.	λλ.	πρα.
δω.	M	προ.
δρ.	μα.	P
E	μαρ.	ρα.
ει.	με.	ρι.
εἶναι.	μη.	σα
ἐν.	μι.	

σε.	σσω.	τοῦ.
ση.	στα.	τρ.
σι.	στε.	τρο.
σο.	στη.	ττ.
συ.	στι.	τυ.
σω.	στο.	τω.
σαν.	στυ.	τῷ.
σθ.	στω.	τῶν.
σθα.	σχ.	Υ υι.
σθαι.	σχα.	υν.
σθε.	σχυ.	ὑπερ.
σθη.	Τ τα.	ὑπο.
σθι.	ται.	υς.
σθω.	ταῖς.	Χ χα.
σσε.	τε.	χαι.
σϖ.	τε.	χε.
σσ.	τη.	χη.
σσα.	τὴν.	χθ.
σση.	τῆς.	χι.
σσι.	τι.	χο.
σσο.	το.	χυ.
σσυ.	τὸν.	χρ.

ANTVERPIAE,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
M. D. XCIIII.

a

Serv

Amic

Regno di Candia

VI. Templa deinde antiquis profana-
tionibus expiata, aperta sunt; et omnia i
pristinum statum restitui coepta. Lux quae-
dam post tot Gallorum seditiones videbatu
oblata non Galliae modo, sed toti etiam Eu-
ropae, omni prorsus belli timore sublato
Omnes enim gentes atque nationes, qua
Europam incolunt, praeter Britannos, e
Gallorum Rempublicam, et Napoleonen
primum Reipublicae Consulem agnovere
Britanni enim, licet icto foedere cum Ga-
llis in gratiam redierant, paulo post novun
eis bellum indixerunt.

VII. Dum haec geruntur, ut maxi-
mum Napoleo pignus Ecclesiae daret, s
catholicam velle religionem colere, Summ
Parenti patefecit, se Caroli Magni exem-
plum sequtum imperii diadema ab ipso re-
cipere velle, quo facilius posset et suis po-
pulis religionis exempla praebere, et ejus-
dem causam validius deffendere. Magni
Pium subdolisque pollicitationibus ex Itali

esimi octingentessimi quarti Lutetiae Pa-
siorum peracta est, non testis modo, sed
consecrator etiam existeret. Quot de re-
gione omnino in Galliis restauranda, de
piscopis omnibus ab exilio revocandis, de
onis Ecclesiae restituendis, de haeresi ex-
rpanda penitusque tollenda, de sacrarum
edium generali reaedificatione rursus Pon-
fici promissiones datae! Legatur hac de
, quae ejusdem Pii extat oratio, cum iti-
eri se accingeret, ad Sanctae Romanae
cclesiae Purpuratos habita.

VIII. Pius tandem morem ei esse ge-
endum putavit, aliorum Pontificum vesti-
is insistens, ut ipse testatur. Prudens au-
m profectionis consilium quis non videt?
urae religionis in Galliis reparatio, erro-
um omnium, qui quaquaversus dissemina-
essent, extinctio, fidelium in fide con-
rmatio, et alia ejusdem generis. His prin-
piis reliqua consentiebant.

IX. Non est hic praetereunda sacrile-

tione firmatum, ut, qui Petri cathedram tenerent, nullis laboribus, nullisque incommodis parcerent, ut universo Christi gregi sedulo invigilantes providerent, suoqne Pastoris Universalis officio facerent satis. Galliarum vero regnum et religione olim, et litteris semper florentissimum Philosophastrorum opera per quindecim annorum spatium a religione pene totum defecerat. Pius itaque et multa praeterita mala redire timens, plura quoque bona eventura credens, in Galliam proficisci sciens, prudensque decrevit.

X. Summis eum honoribus Napoleo Parisiis excepit, quos paulo post impie ac perfide non modo denegare, sed etiam auferre molliebatur, nisi sceleratis ejus consiliis obtemperasset.

XI. Sed, o rerum humanarum vicissitudinem! O bifrontis hominis cruentam malitiam! Quem specie triumphi paulo ante receperat, eumdem postmodum, consiliis

no atque avito periculis

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm